

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PRÁVNICKÁ FAKULTA

Katedra obchodního práva

**Utajované skutečnosti a jejich ochrana
v českém právním řádu**

Autor : Věra Šejnohová

Vedoucí práce : doc. JUDr. Ludmila Lochmanová, Ph.D.

Olomouc 2011

- Utajované skutečnosti a jejich ochrana v českém právním řádu -

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci Utajované skutečnosti a jejich ochrana v českém právním řádu vypracovala pod vedením doc. JUDr. Ludmily Lochmanové, Ph. D. samostatně na základě vlastních zjištění a za použití pramenů uvedených v seznamu.

Olomouc, 13. března 2011

.....

podpis

- Utajované skutečnosti a jejich ochrana v českém právním řádu -

Doc. Lochmanové děkuji za cenné připomínky a pomoc při vypracování diplomové práce.

Obsah

I. Úvod	6
II. Ochrana utajovaných skutečností podle práva obchodního.....	9
II.1. Obchodní tajemství	9
II.1.1. Definice pojmu	9
II.1.2. Ochrana obchodního tajemství	19
II.1.2.1. Ochrana obchodního tajemství podle ObchZ	19
II.1.2.2. Ochrana podle OZ	29
II.1.2.3. Ochrana podle OSŘ	30
II.1.2.4. Ochrana podle ZP	33
II.1.2.5. Ochrana podle TrZ	36
II.2. Know-how	37
II.2.1. Definice pojmu know-how	37
II.2.2. Smlouva o využití know-how	40
II.2.3. Ochrana a dispozice s know-how	44
II.3. Důvěrné informace	46
II.3.1. Definice pojmu	46
II.3.2. Ochrana důvěrných informací	48
Dílčí závěr.....	49
III. Ochrana utajovaných skutečností podle práva kapitálového trhu	54
III.1. definice pojmu vnitřní informace	54
III.2. Insider trading	59
Dílčí závěr.....	62
IV. Bankovní tajemství	64
IV.1. Definice pojmu bankovní tajemství	64
IV.2. Ochrana bankovního tajemství	69
IV.3. Povinnost mlčenlivosti	70
Dílčí závěr.....	72
V. Závěr	74

Použité zkratky :

ZNS – zákon č. 111/1927 Sb., proti nekalé soutěži, ve znění pozdějších předpisů

ObchZ – zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

OZ – zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

TrZ – zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

ZP – zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

ZPKT – zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění
pozdějších předpisů

ZCP – zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů

ZoB – zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů

ZSPI – zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění
pozdějších předpisů

LZPS - Ústavní zákon č. 23/1991 Sb., ze dne 9. ledna 1991, kterým se uvozuje
LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako ústavní zákon Federálního
shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky

1. Úvod

Dnešní dobu lze bez nadsázky nazvat věkem komunikace. Díky technické vyspělosti a vědeckému pokroku je jen otázkou okamžiku zaslat nebo získat informaci z druhého konce světa. Denně je každý z nás příjemcem desítek informací různé důležitosti a z různých oborů. Člověk (příjemce) musí jednotlivé přijaté informace utřídit, zpracovat, seřadit do ucelených celků. Teprve poté si může učinit názor na danou problematiku, najít řešení problému a vytvořit si reálný pohled na okolní svět. Každá informace, jako odraz poznaného nebo předpokládaného obsahu skutečnosti, je příjemcem posuzována ze tří základních hledisek. Jde o hledisko kvantitativní (kolik údajů informace obsahuje), kvalitativní (o kolik zvětšuje u příjemce informovanost) a pragmatické (hodnotová stránka informace). Hodnotu informace posuzuje příjemce podle toho, jak lze informaci využít při řešení problému, na řešení jakého okruhu problémů ji je možno použít, zda je aktuální a hodnověrná. Dostatek vhodných informací zvyšuje pravděpodobnost, že člověk přijme správné rozhodnutí.

Právo na informace, jako jedno ze základních práv, je zakotveno v článku 17 LZPS, který zároveň zaručuje svobodu projevu, zakazuje cenzuru a zaručuje každému jednotlivci „*právo svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace bez ohledu na hranice státu.*“ Toto právo není absolutní, může být omezeno zákonem. Zákon nejen chrání přesně určené okruhy informací (např. lékařské tajemství, bankovní tajemství apod.), ale zároveň stanovuje podmínky za nichž mohou být tyto informace zpřístupněny.

Úspěšný podnikatel dnes musí mít nejen dostatek odborných informací, ale musí mít i informace o trhu a o svých konkurentech. Jen pak se může správně rozhodovat a stanovovat úspěšné podnikatelské strategie. Na toku informací je „životně“ závislý, neboť díky tržnímu hospodářství, globalizaci a překotnému technickému rozvoji, je stále složitější obstát v konkurenčním prostředí trhu. Podnikatel musí zajistit nejen dostatečný tok informací k sobě, ale zároveň musí poskytovat dostatek informací o sobě svému okolí (reklama, marketing, inzerce apod.). Tok informací musí být obousměrný. To však neznamená, že podnikatel

učiní přístupnými všechny informace o svém podniku. Naopak podnikatel vědomě určité informace (např. technologické postupy, receptury, organizační a personální otázky) utajuje. Musí důkladně uvážit, které informace o podniku učiní přístupnými a které informace bude utajovat a jakým způsobem. Vždy musí mít na mysli, že tyto informace může potencionálně využít jeho konkurence. Ochrana ze strany podnikatele však nemusí být vždy dostačující. Konkurence může použít i nelegální kroky, aby utajované informace získala. A tak v zájmu zachování právní jistoty do těchto vztahů vstoupil zákonodárce a upravil je.

V rámci své diplomové práce jsem se rozhodla věnovat utajovaným skutečnostem upraveným v českém právním řádu. Po provedení základního průzkumu a získání přesnějšího přehledu o dané problematice a s ohledem, že diplomovou práci vypracovávám na katedře obchodního práva, jsem se zaměřila na instituty úzce související s obchodním právem (obchodní tajemství, know-how, důvěrné informace), k nimž jsem připojila institut vnitřních informací a bankovního tajemství. S ohledem na rozsah své práce nebylo možné do ní zahrnout problematiku ochrany práv duševního vlastnictví.

V rámci přípravy jsem shromáždila poměrně rozsáhlé podklady k jednotlivým institutům. Podle mého názoru je stávající právní literatura o shora uvedených institutech roztříštěná, neucelená, nesystematická. Praktické poznatky a právní závěry jsou publikovány útržkovitě, s úzkým zaměřením na řešení jednoho konkrétního právního problému, popřípadě se autoři věnují této problematice jen okrajově, tvoří jakousi doplňkovou součást publikací o průmyslových právech či nekalé soutěži.

Získané podklady jsem podrobila analýze; podrobně jsem je prozkoumala a vyhodnotila. Neboť cílem diplomové práce je podat ucelený avšak, s ohledem na zadaný rozsah práce, stručný přehled dané problematiky, uplatnila jsem následně metodu selekce a vybrala pouze podstatné části, které mají zásadní vztah k daným institutům. Na vybrané informace jsem pak uplatnila metodu syntézy a seřadila je v ucelený celek. Ve své práci pouze nepopisuji jednotlivé instituty, ale poukazují na problémy a úskalí, na něž dosud nedala jednoznačnou odpověď ani judikatura ani právní literatura. Jednotlivý právní teoretikové, kteří publikují

příspěvky o dané problematice, na ni nazírají z různých úhlů pohledu a díky tomu dospívají k rozdílným, často protichůdným, názorům. Řešení neposkytuje ani judikatura, která není nikterak obsáhlá a mnoha problémy se ještě nazabývala. Důvodem tohoto stavu je zejména ten fakt, že se jedná o instituty relativně nové, které byly včleněny do českého právního řádu až po roce 1989.

Při interpretaci právních předpisů jsem použila standartních metod výkladu, tj. gramatického, systematického a empirického. Z nadstandartních metod výkladu jsem uplatnila výklad historický (zkoumá úmysl zákonodárce, bere se v potaz např. důvodová zpráva k zákonu, připomínky v Parlamentu apod.), a také teleologický výklad (zkoumá účel dané konkrétní normy).

Diplomová práce je rozčleněna do pěti částí (oddílů). Úvod přibližuje čtenáři krátce danou problematiku, zasazuje ji do rámce dnešních událostí a seznamuje čtenáře s obsahem, členěním práce a použitými metodami. Navazující druhý oddíl je věnován ochraně utajovaných skutečností podle obchodního práva. Rozpadá se do tří samostatných kapitol, z nichž první je věnována obchodnímu tajemství. Pozornost je věnována nejen interpretaci zákonné definice, ale obsáhle jsou zpracovány zejména podkapitoly o ochraně obchodního tajemství. Druhá kapitola je věnována pojmu know-how, smlouvě o know how a ochraně know-how. Třetí, poměrně stručná, kapitola popisuje ochranu informací při kontraktační činnosti podnikatele, tj. popisuje institut důvěrných informací a jeho ochrany. Třetí oddíl popisuje utajované informace v prostředí kapitálového trhu. Podrobně je vymezen institut vnitřní informace a následně je podrobně popsána problematika zneužití vnitřní informace (insider tradingu). Čtvrtý oddíl obsahuje definici bankovního tajemství, jeho ochranu a charakterizuje povinnost mlčenlivosti. Poslední pátý oddíl obsahuje shrnutí celé práce a návrhy de lege ferenda.

Svoji práci jsem zpracovala jako systematickou a kritickou analýzu právní úpravy institutů obchodního tajemství, know-how, důvěrných informací, vnitřních informací a bankovního tajemství. Při vypracování své práce jsem byla vedena snahou zachytit obchodně právní aspekty práva na informace, poukázat na stávající problémy a na nejasné interpretace zákonných norem.

II. Ochrana utajovaných skutečností podle práva obchodního

Jak plyne z názvu kapitoly, tato část práce je věnována ochraně utajovaných skutečností v obchodním právu. Základními prameny této ochrany jsou ObchZ a OZ. ObchZ působí jako *lex specialis* k OZ, používá jeho pojmy, přebírá některé jeho instituty a v některých případech na něj odkazuje (např. §1 odst. 2, § 3a odst. 1, § 114 odst. 3, § 117a odst. 8 ObchZ).

Utajované skutečnosti (informace) lze z hlediska práva považovat za věc (§ 123 OZ) a tedy ji z pohledu OZ přísluší ochrana podle ust. § 126. Několik základních institutů ochrany utajovaných skutečností nalezneme v ObchZ. Jde v první řadě o obchodní tajemství, dále o know-how a důvěrné informace.

II.1. Obchodní tajemství

II.1.1. Definice pojmu

Obchodní tajemství lze charakterizovat jako nehmotný statek, který je řazen mezi tzv. jiná práva průmyslového vlastnictví,¹ resp. jinou majetkovou hodnotu dle § 118 OZ. V pojetí našeho právního řádu je součástí hodnoty podniku.

Z historické hlediska byl prvním právním předpisem platným na našem území, který obsahoval pojem obchodní tajemství, Císařský patent ze dne 20. prosince 1859, č. 227/1859 ř.z., jímž se vydává a od 1. května 1860 počínajíc v působnost uvádí řád živnostenský pro celý rozsah říše (kromě správního obvodu benátského a Vojenské hranice.). Tento císařský patent nedefinoval pojem obchodního tajemství jako takový, pouze v článku 82 písmeno e) uváděl, že jedním z důvodů pro okamžité propuštění pomocného pracovníka bez výpovědi,

---

¹ Eliáš, k. a kol.. Kurs obchodního práva. Obecná část . 5. vyd. Praha : Nakladatelství C.H.Beck, 2007 str. 589.

byla i ta skutečnost, že tento pracovník vyzradil „obchodní nebo výrobní tajemství nebo bez svolení majitele živnosti provozuje vedlejší zaměstnání, které jest na újmu jeho službám při živnosti.“²

První ucelenou právní úpravou řešící problematiku porušení obchodního tajemství na našem území lze nalézt v ZNS. Tato právní úprava disponovala s pojmy obchodní tajemství a výrobní tajemství, avšak ani jeden z těchto pojmů nedefinovala. Pouze vymezovala negativně definici obchodního tajemství; výslovně uváděla, že ZNS se nevztahuje na používání „*znalostí a zručností, kterých zaměstnanec nebo učeň nabyli v pravidelném postupu své činnosti s vůlí zaměstnavatele v jeho podniku konané.*“³

ZNS platil až do 31. prosince 1950, kdy byl zrušen zákonem č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, do kterého se promítly celospolečenské změny ve vývoji naší společnosti a který sjednotil československé právo v tom smyslu, že odstranil dualismus právního řádu (do té doby na Slovensku platil uherský obchodní zákoník z roku 1875). Od 01.01.1951 právní řád České republiky po dobu 40 let operoval s pojmem „hospodářské tajemství“, které bylo chráněno veřejnoprávními předpisy v zájmu státu.

Pojem obchodní tajemství byl do našeho právního řádu včleněn až ustanovením § 17 an. ObchZ, který je účinný od 1.1.1992, a který obsahuje jedinou závaznou úpravu a legální definici pojmu obchodní tajemství. Jedná se o definici obecnou, která je platná jak pro oblast soukromoprávní (např. oblast obchodněprávní), tak i pro oblast veřejnoprávní (např. oblast trestně-právní či správně-právní) a použije se vždy, není-li dané právo chráněno jinak (např. sjednanou licenční smlouvou podle § 508 a násl. ObchZ).

Ust. § 17 ObchZ definuje obchodní tajemství jako předmět práv náležejících k podniku a vymezuje 6 pojmových znaků, které musí být kumulativně splněny⁴ :

---

² 227/1859 ř.z., Císařský patent, daný dne 20. prosince 1859, jímž se vydává a od 1. května 1860 počínajíc v působnost uvádí řád živnostenský pro celý rozsah říše (kromě správního obvodu benátského a Vojenské hranice.) ve znění zákonů č. 39/1883 ř.z., č. 22/1885 ř.z., č. 21/1895 ř.z., č. 63/1897 ř.z., č. 49/1902 ř.z., č. 155/1902 ř.z., č. 125/1905 ř.z., č. 26/1907 ř.z., č. 217/1923 Sb. a 141/1926 Sb.

³ §13 odst. 3 zákona č. 111/1927 Sb. z. a n., zákon ze dne 15. července 1927, o ochraně proti nekalé soutěži

⁴ Štenglová, I. a kol. Obchodní tajemství. Praktická příručka. Praha: Linde, 2005, s. 16 a násl.

- a) veškeré skutečnosti obchodní, výrobní či technické povahy
- b) související s podnikem,
- c) které mají skutečnou nebo alespoň potenciální materiální či nemateriální hodnotu,
- d) nejsou v příslušných obchodních kruzích běžně dostupné,
- e) mají být podle vůle podnikatele utajeny a
- f) podnikatel jejich utajení odpovídajícím způsobem zajišťuje.

sub a) Za skutečnosti obchodní povahy je možno považovat např. seznamy odběratelů, seznamy dodavatelů, jejich hodnocení, seznamy obchodních zástupců, obchodní záměry, cenové kalkulace, výrobní a režijní náklady, marketingové strategie, obchodní politiku, vzorníky, reklamní strategie, distribuční metody. Za skutečnosti výrobní povahy lze považovat zejména technologické postupy, metody, používané materiály, receptury, technologické časy, výrobní vzory, modely a prototypy. Skutečnosti výrobní povahy se většinou označují jako know-how. Technickou povahu pak mají například technická dokumentace, konstrukční dokumentace, výkresy, plány nebo grafy postupu montáže apod.

sub b) „Zákon uvádí, že obchodním tajemství jsou (za dále uvedených podmínek) veškeré skutečnosti uvedené povahy související s podnikem, což umožňuje extenzivní výklad taxativního výčtu těchto skutečností, které tvoří předmět obchodního tajemství.“⁵ Tato rozšiřující interpretace taxativního výčtu umožňuje pod pojem obchodní tajemství zahrnout i takové skutečnosti, které nelze jednoznačně podřadit ani pod jednu shora uvedenou povahu (např. informace personální či organizační povahy, ekonomických postupů či personální politiky). Jde tedy o veškeré skutečnosti, které slouží k provozu podniku nebo vzhledem ke svému charakteru k němu sloužit mají (např. strategie rozvoje podniku, která má být uplatněna teprve v budoucnu) a jejichž znalost může ovlivnit rozhodování v obchodním styku.

sub c) „Skutečná nebo alespoň potencionální materiální nebo imateriální hodnota skutečností tvořící obchodní tajemství může být dána jen tehdy, jestliže je jejich

---

⁵ Faldyna, F. a kol., Obchodní zákoník s komentářem, I. díl 1. vydání. Praha: CODEX Bohemia, s.r.o., 2000, s. 58

vyzrazení způsobilé jakkoliv se dotknout hospodářského výsledku podnikatele provozující podnik.⁶ Tuto hodnotu má pro podnikatele skutečnost, která je zpeněžitelná či jinak hospodářsky využitelná a její vyzrazení se může negativně projevit na jeho hospodářského výsledku, a to jak v současnosti tak i v budoucnosti. Podstatné přitom není ani to, zda se porušení skutečně, v kterémkoli čase, v hospodářském výsledku prokáže či nikoli. K vyvolání protiprávního stavu plně dostačuje, že porušení obchodního tajemství je způsobilé mít případný negativní dopad pro hospodaření podnikatele, tedy *“stačí pouhá možnost negativního zhoršení postavení podnikatele na trhu.”*⁷ Příkladem takového zhoršení může být pro podnikatele například odmítnutí jeho nabídky důležitým klientem, zbytečně vydané prostředky na reklamu či propad ceny jeho akcií na trhu. Výši hodnoty utajovaných informací dokazuje vlastník obchodního tajemství.

sub d) Pojmový znak běžné nedostupnosti v příslušných obchodních kruzích míří k samotnému jádru obchodního tajemství. Pojem příslušné obchodní kruhy je nutno v tomto případě chápat široce, nelze jimi rozumět jen potenciální nebo skutečné konkurenty podnikatele, kteří by dané obchodní tajemství mohli využít, ale je nutno sem zařadit všechny osoby, které by jim mohly dané obchodní tajemství vyzradit a tímto způsobem poškodit podnikatele. Kritérium nedostupnosti nelze chápat absolutně. Postačí, pokud podnikatel zajišťuje utajení obchodního tajemství tak, aby nebyla dostupná běžným způsobem. Může se jednat o skutečnost známou např. v odborných vědeckých kruzích. Ochrany se však nelze dovolávat, jestliže jde o skutečnosti, se kterými se může kdokoli seznámit běžnou legální cestou např. z odborných publikací, z internetu. Za obchodní tajemství nelze v žádném případě považovat například běžně dostupné návody na internetu, návody k použití, jenž spotřebitel obdrží spolu se zakoupenými výrobky, nebo postupy publikované v učebnicích nebo odborných publikacích. Pojmové znaky obchodního tajemství však může naplňovat i skutečnost, která je v příslušných obchodních kruzích běžně dostupná. Avšak pouze v tom případě, že *„o této skutečnosti jsou sice konkurenční podnikatelé neomezeně informováni, ale nemají*

⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23.10.2007, sp.zn. 2 AS 27/2007-87

⁷ Eliáš, K., a kol. Obchodní zákoník : Praktické poznámkové vydání s výběrem z judikatury od roku 1900 : podle stavu k 1.8.2004, 4. vydání. Praha : Linde, 2004, s. 92.

*už informace o tom, že za určitých podmínek je tato skutečnost (například určitý technologický postup) výhodnější než skutečnost jiná.*⁸ Při vymezení kritéria nedostupnosti je důležité zohlednit i teritoriální a časové hledisko. Skutečnost, která je na určitém teritoriu běžně známá, může být na jiném místě nedostupná a tudíž naplňuje znaky obchodního tajemství. Z hlediska časového je důležité uvést, že ochrany nepožívají pouze nové moderní skutečnosti, ale i skutečnosti kdysi obecně známé, které však v běhu let byly zapomenuty. Světlo světa spatřily znovu až díky bádání podnikatele, který je znovuobjevil a opět začal používat. Tyto podnikatelem znovuobjevené skutečnosti jsou pak také chráněny obchodním tajemstvím (například výrobní technologie dvoustěnných sklenic, která se u nás běžně používala v 18. století, ale později byla zapomenuta).

sub e) Vůli k utajení musí podnikatel projevit aktivně („*dostatečně seznatelným způsobem*“⁹). Pouze podnikatel (subjektivně) rozhoduje o tom, zda danou informaci chce či nechce utajovat. Vůle utajovat může být podnikatelem vyjádřena jak výslovně (např. v obchodní smlouvě nebo vnitropodnikové směrnici), tak i konkludentně - přijetím konkrétních opatření (např. organizační povahy či pravidelné instruktáže pracovníků apod.). Protože v případném sporu, musí podnikatel dokázat, že určitá skutečnost byla obchodním tajemstvím, je na místě doporučit, aby se jednalo o výslovný písemný projev vůle. Vůle k utajení úzce souvisí se způsobem zajištěného utajení, pokud „*podnikatel utajení odpovídajícím způsobem zajišťuje, tím vlastně vůli skutečnosti utajit projevuje.*“¹⁰

sub f) „*Vůle podnikatele utajovat určité skutečnosti není dostačující k jejich kvalifikaci jako předmětu obchodního tajemství, nutný je ještě faktický stav utajování, tedy realizace opatření potřebných k tomu, aby tyto skutečnosti zůstaly utajeny.*“¹¹ Opatření musí být zvolena tak, aby byla dostatečně efektivní a reagovala na dané konkrétní okolnosti případu.

---

⁸ Eliáš, K. Kurs obchodního práva. Úvodní a obecná část. Soutěžní právo. První vydání. Praha: C.H.Beck, 1995, s. 133

⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.10.2001, sp.zn. 21 Cdo 2022/2000

¹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.10.2001, sp.zn. 21 Cdo 2022/2000

¹¹ Štenglová, I. a kol. Obchodní tajemství. Praktická příručka. Praha: Linde, 2005, s. 20.

Mezi základní opatření patří :

- povinnost jednoznačně označit skutečnosti, které mají být utajeny (např. dokumenty opatří razítkem Jen pro potřeby podniku nebo razítkem Tajné);
- povinnost jednoznačně vymezit okruh osob, které jsou oprávněny s takto označenými skutečnostmi nakládat (např. okruh osob určit ve vnitropodnikových směrnících) a tyto zaměstnance zavázat smluvně k mlčenlivosti (např. pracovní smlouvy, jež obsahují klauzuli o zákazu zveřejňovat informace podléhající utajení, tzv. konkurenční doložky);
- povinnost bezpečně uložit obchodní tajemství, tj. dokumenty a nosiče obsahující obchodní tajemství ukládat do trezorů, budovy chránit alarmy, využívat služeb ochranných agentur apod.

Teprve jsou-li současně v daném okamžiku naplněny všechny pojmové znaky, vzniká obchodní tajemství. V praxi soudy¹² striktně vyžadjí naplnění všech šesti shora uvedených pojmových znaků definice obchodního tajemství. Soudní praxe se tak snaží zabránit, aby podnikatel vydával za obchodní tajemství takové informace, které obchodním tajemstvím nejsou s cílem vyhnout se kontrole své činnosti (např. podniky se snaží pod obchodní tajemství podřadit informace o skladbě jimi vyprodukovaných odpadů, s poukazem na to, že z nich je možno zjistit používané výrobní technologie).

I když to definice obchodního tajemství přímo neobsahuje, je nutno uvést, že *„skutečnostmi tvořícími obchodní tajemství nejsou takové skutečnosti, které jsou předmětem chráněného práva jiné osoby, ani skutečnosti, jejichž utajení vylučuje zvláštní právní předpis nebo jejichž ochrana by byla v rozporu s dobrými mravy či se zásadami poctivého obchodního styku.“*¹³ (např. informace o porušování bezpečnosti práce za účelem vyšší produktivity apod.). Pod obchodní tajemství tak nelze podřadit informace o protiprávním postupu podnikatele. V tomto případě se podnikatel nemůže dovolávat ochrany obchodního tajemství, resp. uplatnit sankce proti zaměstnanci, který takové protiprávní jednání zveřejnil.

¹² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.10.2001, sp.zn. 21 Cdo 2022/2000

¹³ Eliáš, K. Kurs obchodního práva. Úvodní a obecná část. Soutěžní právo. První vydání. Praha: C.H.Beck, 1995, s. 131 a násl.

Ačkoliv současná právní úprava neobsahuje negativní vymezení obchodního tajemství, neměly by být pod pojem obchodního tajemství „zahrnovány obecné znalosti a dovednosti, které nabyli zaměstnanci v rámci své práce, protože tyto bývají připisovány jako charakteristické pro určitý obor, ne už však pro daný podnik, tudíž bývají veřejnosti volně přístupné.“¹⁴ V nálezů Ústavního soudu České republiky ze dne 1.11.1995 sp.zn. II ÚS 192/95 ve znění opravného usnesení ze dne 27.03.1996 se uvádí, že „nejen získávání zkušeností a poznatků, ale i jejich využívání, je tou nejpřirozenější součástí lidské existence“ a nelze je tedy považovat za obchodní tajemství.

„Ochrana obchodního tajemství je neformální; znamená to, že nevzniká registrací nebo zápisem, ale okamžikem naplnění všech pojmových znaků obchodního tajemství, a rovněž tak zaniká, jestliže zanikne samo obchodní tajemství, tedy jestliže odpadne některý z jeho pojmových znaků.“¹⁵

Obchodního tajemství je chráněno pouze po dobu jeho faktické existence. Zanikne-li obchodní tajemství, tedy jestliže odpadne byť i jen jeden z jeho pojmových znaků, zaniká i jeho ochrana. Ustanovení § 19 ObchZ stanoví, že právo k obchodnímu tajemství trvá, dokud trvají skutečnosti uvedené v § 17, tedy jeho kumulativně uvedené pojmové znaky. V případě, že podnikatel přestane utajovat dříve chráněné skutečnosti a ty se stanou veřejně známými, obchodní tajemství zaniká.

Jako problematická a sporná se jeví otázka trvání obchodního tajemství mimo podnik. Jde například o modelovou situaci, kdy vlastník malé čokoládovny ukončí výrobu a prodá budovy továrny i stroje, ale ponechá si receptury, neboť doufá, že je někdy v budoucnu ještě upotřebí. Pak je otázkou, zda dané receptury jsou ještě stále obchodním tajemstvím jak tomu bylo za doby trvání čokoládovny nebo již nikoliv? Zde není právní teorie jednotná, objevují se dva názorové proudy.

K. Eliáš k dané problematice uvádí, že „*má pochybný smysl striktně vyžadovat vázanost obchodního tajemství na podnik*“.¹⁶

¹⁴ Čada, K. Obchodní tajemství a know-how. Praha : Úřad průmyslového vlastnictví, 1997, s. 12

¹⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.10.2001, sp.zn. 21 Cdo 2022/2000

¹⁶ Eliáš, K. Kurs obchodního práva. Úvodní a obecná část. Soutěžní právo. První vydání. Praha: C.H.Beck, 1995, s. 137

Druhý, méně častý názor, který se přiklání k formálnímu výkladu ObchZ, naproti tomu říká, že obchodní tajemství vzniká v okamžiku, kdy jsou naplněny všechny pojmové znaky a pokud tyto naplněny nejsou, pak se nejedná se o obchodní tajemství. Uvádí, že oddělením obchodního tajemství od podniku, toto obchodní tajemství zaniká; tedy nemůže již požívat právní ochrany.

Domnívám se, že zde je na místě vyjít ze závěru P. Hajna, že *“i po zániku některého ze znaků obchodního tajemství se může stát, že bude nadále obchodní tajemství existovat, jen zanikne právo k němu.”*¹⁷

Podle § 18 ObchZ *“podnikatel provozující podnik, na který se obchodní tajemství vztahuje, má výlučné právo tímto tajemstvím nakládat, zejména udělit svolení k jeho užití a stanovit podmínky takového užití.”*

Ustanovení § 18 ObchZ přiznává výlučně právo disponovat s obchodním tajemství „podnikateli provozujícímu podnik“; což může být jak vlastník podniku tak i jeho nájemce. V tomto je zákonná definice zavádějící a nepřesná. Zákonodárce ji použil pouze proto, že v době vzniku ObchZ a v době formulace § 18, v celém ObchZ neexistovalo ustanovení, které by stanovovalo, že podnik je věc hromadná a náleží podnikateli vlastnickým právem (včleněno až novelou 370/2000 Sb.).

Ačkoliv tato zákonná definice je nepřesná, z úmyslu zákonodárce lze určit, že vlastník podniku má právo nejen s obchodním tajemstvím nakládat, ale že má i právo obchodní tajemství využívat a přisvojovat si jeho plody a užitky. Pokud má vlastník podniku právo s obchodním tajemstvím nakládat, pak má právo i dát svolení k jeho užívání.

Sporné bylo, zda lze právo k obchodnímu tajemství převádět pouze společně s podnikem, nebo zda jej lze převádět i samostatně. Ve starší právní literatuře lze nalézt názor, že obchodní tajemství je možno převádět pouze spolu s podnikem. V současné době se většina právních teoretiků přiklání k názoru, že zákon umožňuje i samostatný převod obchodního tajemství.¹⁸

---

¹⁷ Hajn, P. Soutěžní chování a právo proti nekalé soutěži. Brno: Masarykova univerzita, 2000, s. 222

¹⁸ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa M. a kol. Obchodní zákoník, 12. vydání 2009, Praha 2009, 1397 s.

Situace, kdy podnikatel je vlastníkem podniku, který při své podnikatelské činnosti využívá obchodní tajemství, je z hlediska dispozice s obchodním tajemstvím bezproblémová. Problém nenastane ani za situace, kdy bude podnik pronajat v době, kdy je s ním již spojeno dané obchodní tajemství. Dědič uvádí, že *„při nájmu podniku, má podle § 488g odst. 1 ObchZ nájemce zákonnou licenci na využití obchodního tajemství po dobu trvání nájmu v rozsahu, v jakém je to třeba pro řádné provozování podniku, neboť obchodní tajemství je nepochybně předmětem průmyslového vlastnictví.“*¹⁹

Ustanovení § 18 ObchZ však způsobuje problémy za modelové situace, kdy vlastník podniku podnik pronajme a obchodní tajemství vznikne až z činnosti nájemce (podnikatele). Nájemce tedy vnese nové obchodní tajemství do podniku, zhodnotí jím podnik. Výklad zákonného ustanovení pak, díky nezdařené formulaci zákona, není jednoznačný. Judikatura tuto problematiku neřeší a právní literatura obsahuje dva protichůdné názorové proudy. První názor²⁰ vychází z předpokladu, že obchodní tajemství je součástí podniku a podnik náleží majiteli, nikoli nájemci. Podnikatelem provozujícím podnik je po dobu nájmu nájemce, který jej provozuje pod vlastní firmou. Po skončení nájmu se podnikatelem provozujícím podnik stane opět vlastník (pronajímatel). Obchodní tajemství se stane okamžikem svého vzniku součástí podniku a tím i součástí vlastnictví pronajímatele a nájemci zůstává právo požívat užitky z provozovaného podniku. Podle tohoto názoru je pak obchodní tajemství přírůstkem věci hromadné, přírůstkem podniku (§ 5 ObchZ). Podpůrně lze užít i ustanovení v § 488g ObchZ které normuje, že *„na základě smlouvy o nájmu podniku vzniká nájemci oprávnění užívat označení, know-how a předměty průmyslového vlastnictví (tedy i obchodní tajemství) náležející pronajímateli a související s pronajatým podnikem v rozsahu, v jakém je toho třeba pro řádné provozování podniku, a to po dobu trvání nájmu. Úhrada za užívání je součástí nájmného.“* Toto oprávnění zaniká skončením nájmu.

---

¹⁹ Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. I.díl. Praha: Polygon, 2002, s. 119

²⁰ Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. I.díl. Praha: Polygon, 2002, s. 119

Druhý,²¹ méně častý, názor však obchodní tajemství vnímá jako užitky z provozovaného podniku. Podle ustanovení § 488b odst. 1 ObchZ je pak právem nájemce požívat užitky z provozovaného podniku. „Pro závěr, že obchodní tajemství nepřirůstá k podniku, je možno argumentovat zásadami poctivého obchodního styku, neboť nestanoví-li zákon něco jiného, platí, že určitá hodnota patří tomu, kdo ji vytvořil.“²²

Díky nepřesné formulaci ustanovení § 18 ObchZ se domnívám, že řešením pro podnikatele je přímo ve smlouvě o nájmu podniku vymezit i právní režim obchodního tajemství, a to i obchodního tajemství vzniklého během nájmu podniku. Podle právní literatury se svolení k užití obchodního tajemství spolu s podnikem uděluje zvláštní licenční smlouvou. Pro svolení k užití obchodního tajemství není zákonem výslovně upraven smluvní typ, jde tedy o inominátní (nepojmenovanou) smlouvu. Po skončení nájmu lze využít § 488h ObchZ v souvislosti s § 672a ObchZ a omezit tak činnost bývalého nájemce, týkající se nejen obchodního tajemství, ale všech průmyslových práv, konkurenční doložkou.

Nejednoznačná formulace § 18 ObchZ nastoluje i otázku, zda má nájemce pouze právo jen využívat obchodní tajemství, nebo zda získal i dispoziční právo k obchodnímu tajemství. Domnívám se, že odpověď na tuto otázku lze nalézt díky historickým faktům. V době vzniku ObchZ a v době formulace § 18, v celém ObchZ neexistovalo žádné ustanovení, které by upravovalo smlouvu o nájmu podniku. V té době ani ObchZ nestanovil, že podnik je věc hromadná a náleží podnikateli vlastnickým právem (včleněno až novelou 370/2000 Sb.). Na základě shora uvedeného zákonodárce v ust. § 18 užil nepřesné označení podnikatel provozující podnik pro vyjádření vlastnického práva podnikatele k podniku. Právo nakládat s obchodním tajemstvím je výlučným právem majitele podniku a nájemce má pouze zákonnou licenci k jeho užívání. Toto oprávnění však zaniká s ukončením nájmu. Nakládání s obchodním tajemstvím nájemcem by bylo v rozporu s povinností nájemce užívat podnik přiměřeně k jeho povaze a určení (§ 488c ObchZ; § 665 OZ). Bylo by zatíženo právem třetí osoby.

---

²¹ Štenglová, I. a kol. Obchodní tajemství. Praktická příručka. Praha: Linde, 2005

²² Štenglová, I. a kol. Obchodní tajemství. Praktická příručka. Praha: Linde, 2005, s. 20

Osoba, které svědčí právo z obchodního tajemství, je oprávněna s ním neomezeně nakládat i udělit svolení k jeho užívání. Právní teorie dosud nedospěla k jednoznačnému závěru o tom, zda lze pro smlouvu o udělení souhlasu s užitím obchodního tajemství plně aplikovat ustanovení o licenční smlouvě k předmětům práv průmyslového vlastnictví (§ 508 a násl. ObchZ) nebo zda je nutno uzavřít nepojmenovanou (inominátní smlouvu) s analogickým použitím ustanovení § 508 a násl. ObchZ. K dané problematice P. Hajn dovozuje, že *„svolení k užití obchodního tajemství se uděluje zvláštní licenční smlouvou, která bývá označovaná za nepravou licenční smlouvu. Její podmínky zákon výslovně neupravuje, ale muselo by se jednat o inomínátní kontrakt. Při koncipování této smlouvy by se mohly strany inspirovat ustanovením § 508 a násl. ObchZ o licenční smlouvě k průmyslovému vlastnictví.“*²³ Možné je přenechat obchodní tajemství k užití bezplatně, nepůjde však o darování, což by bylo v příkrém rozporu se základními principy ObchZ, ale opět o nepojmenovanou (inominátní) smlouvu podle ust. § 269 odst. 2 ObchZ.

Naproti tomu I. Pelikánová dospěla k závěru, že obchodní tajemství je průmyslovým právem, na základě toho, *„že do kategorie průmyslového vlastnictví spadá rovněž nekalá soutěž, v jejímž rámci je poskytována i ochrana obchodnímu tajemství, domnívám se, že obchodní tajemství nelze z průmyslového tajemství vyčlenit.“*²⁴ Svolení k jeho převodu, jako průmyslového práva, je možné na základě licenční smlouvy k předmětům práv průmyslového vlastnictví. Ke stejnému závěru dospěl i J. Dědič.²⁵

II.1.2. Ochrana obchodního tajemství

II.1.2.1. Ochrana obchodního tajemství podle ObchZ

ObchZ poskytuje ochranu obchodnímu tajemství dvojím způsobem :

---

²³ Hajn, P. a kol. Obchodní zákoník s komentářem 1. díl. Praha: CODEX, 2000, s. 61

²⁴ Pelikánová, I. Komentář k obchodnímu zákoníku. 1. díl. 4. vydání. Praha : ASPI, 2004

²⁵ Dědič, J. Obchodní zákoník. Komentář. Praha : Polygon 2002, s. 119

- a) ochranu podle § 20 ObchZ, ochranu absolutní, která působí erga omnes, tedy vůči všem subjektům a působí proti jakémukoli porušení či ohrožení obchodního tajemství.
- b) ochranu podle práva nekalé soutěže (§ 51 a násl. ObchZ), ochrana relativní, která chrání obchodní tajemství v rámci hospodářské soutěže.

sub a) V § 17 ObchZ definuje pojmové znaky obchodního tajemství. Pokud je potom takto vymezené obchodní tajemství porušeno nebo ohroženo, přísluší podnikateli podle § 20 ObchZ ochrana jako při nekalé soutěži. Jedná se o normu, kterou je chráněno nejen porušení obchodního tajemství, ale i jeho pouhé ohrožení, byť k jeho vlastnímu porušení nakonec nedojde. Jde tedy o obecnou absolutní úpravu „*pro posouzení, která tajemství těchto soutěžitelů požívají zákonné ochrany, bude rozhodující aplikace § 17 ObchZ per analogiám.*“²⁶

K porušení obchodního tajemství může dojít jakýmkoli jednáním či opomenutím a není ani rozhodné, zda jednání či opomenutí bylo úmyslné či neúmyslné, zaviněné či nezaviněné, ani zda právo k obchodnímu tajemství bylo porušeno jednorázově nebo bylo porušováno nepřetržitě.

Ustanovení § 20 ObchZ je normou odkazovací, která neobsahuje řešení právní ochrany, ale odkazuje na ochranné prostředky práva nekalé soutěže. K této ochraně dochází přímo ze zákona, působí erga omnes, ochrana náleží podnikateli, kterému obchodní tajemství náleží.

Ačkoliv se na první pohled může zdát, že dvojí rozlišování ochrany při porušení obchodního tajemství je nadbytečné, neboť je mu poskytována ochrana stejnými prostředky jako při nekalé soutěži, není tomu tak. Při porušení obchodního tajemství podle práva nekalé soutěže je třeba splnit více podmínek než při porušení podle úpravy podle § 20 ObchZ.

Ochrana obchodního tajemství bude vždy v režimu ObchZ bez ohledu na to, kdo je rušitelem. ObchZ se bude řídit také promlčením. Neboť se nejedná o právo ze závazkového vztahu, je třeba považovat právo k obchodnímu tajemství, stejně jako vlastnické právo, za nepromlčitelné (§ 387 ObchZ).

---

²⁶ Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek, J. a kol. Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo. 3. vydání. Praha : C. H. Beck, 2002, 627, s. 333

Při porušení obchodního tajemství podle § 20 ObchZ je aktivně legitimován k podání žaloby podnikatel (majitel podniku nebo osoby, které jsou oprávněny s obchodním tajemstvím nakládat na základě smlouvy /např. licenční, nájemní/), pasivně legitimován je rušitel práv k obchodnímu tajemství.

sub b) Proti obecné (absolutní) ochraně proti porušení obchodního tajemství je ochrana podle práva nekalé soutěže ochranou relativní, která chrání obchodní tajemství v rámci hospodářské soutěže. Nakalously soutěžní ochrana je omezenější, vyžaduje naplnění dalších znaků (obchodní tajemství musí být využitelné v hospodářské soutěži, obchodní tajemství musí jednatel osoba získat zákonem určeným způsobem a mezi podnikatelem a jednatel osobou). Jej zákonné vymezení lze nalézt v § 51 a násl. ObchZ²⁷, jde speciální (dílní) nekalosoutěžní skutkovou podstatu.

Základním znakem, který odlišuje využití § 51 ObchZ od § 20 ObchZ, je využitelnost obchodního tajemství v hospodářské soutěži. Pokud obchodní tajemství není využitelné v hospodářské soutěži nejedná se o protiprávní jednání podle § 51 ObchZ, ale přesto takové jednání naplňuje skutkovou podstatu podle obecné úpravy v § 20 ObchZ, protože využitelnost v hospodářské soutěži není pojmovým znakem definice obchodního tajemství podle § 17 ObchZ.

Protiprávnost podle § 51 ObchZ spočívá ve třech typech jednání :

1) Protiprávního jednání se dopustí osoba (jednatel), která sdělí tajemství jiné osobě, toto sdělení musí být neoprávněné a musí být provedeno proti vůli podnikatele (pokud je jednáno se souhlasem podnikatele nejedná se porušení obchodního tajemství). Při tomto jednání není určující, zda jednatel věděl, že jeho jednání je nedovolené, zde rozhoduje pouze objektivní stav protiprávnosti.

2) Druhým typem jednáním je zpřístupnění chráněných informací. Zpřístupněním se rozumí jednání, kdy jednatel sice neposkytne cizí osobě

---

²⁷ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ust § 51 : „Porušováním obchodního tajemství je jednání, jímž jednatel jiné osobě neoprávněně sdělí, zpřístupní, pro sebe nebo pro jiného využije obchodní tajemství (§ 17), které může být využito v soutěži a o němž se dověděl:

a) tím, že mu tajemství bylo svěřeno nebo jinak se stalo přístupným (např. z technických předloh, návodů, výkresů, modelů, vzorů) na základě jeho pracovního vztahu k soutěžiteli nebo na základě jiného vztahu k němu, popřípadě v rámci výkonu funkce, k níž byl soudem nebo jiným orgánem povolán,

b) vlastním nebo cizím jednáním přičicím se zákonu.“

chráněné informace, ale umožní jí tyto informace získat (např. ponechání osoby v místnosti o samotě, když je na stole volně položená dokumentace). Tento typ jednání zahrnuje i případy nedostatečné péče o obchodní tajemství, nečinnosti nebo opomenutí. Zpřístupnění může být jednorázové i trvalé, může se jednat jak o děj již ukončený, ale i o děj trvalý.

3) Třetím typem jednání je využití obchodního tajemství pro sebe nebo pro jiného. Jde o situaci, kdy zaměstnanec využije získané poznatky v praxi pro sebe. *„Pokud se zaměstnanec svým jednáním ještě před tím, než zahájí vlastní samostatnou podnikatelskou činnost, připravuje výhodnější podmínky, které by jinak při zahájení podnikání neměl, na úkor svého zaměstnavatele, pak jde o soutěžní jednání, pokud splňuje další zákonné podmínky, může být hodnoceno jako jednání nekalé soutěže.“*²⁸

Zákon u shora uvedených typů jednání nepředpokládá jako podmínku naplnění skutkové podstaty úmysl, postačí nedbalost. *„Rozhodné také není, zda se sdělení či zpřístupnění informací stalo za úplaty nebo bezúplatně. Rozhodný není ani motiv takového jednání.“*²⁹ Rozhodné není ani to, zda bylo obchodní tajemství porušeno jednorázově či bylo porušováno nepřetržitě po určitou dobu. Účelem všech výše uvedených typů jednání musí být využití daného tajemství v hospodářské soutěži. Pokud jednající získal obchodní tajemství s jiným úmyslem, např. k vydírání, pak se již nejedná o kvalifikaci podle § 51 ObchZ, ale o jednání trestněprávní.

Ustanovení § 51 ObchZ *„se vymyká ostatním ustanovením o nekalé soutěži zejména tím, že se většinou nejedná o jednání soutěžitele, ale o jednání osob, které jsou v určitém vztahu (současném nebo minulém) k soutěžiteli.“*³⁰ Tato osoba (jednající) se musí obchodní tajemství dozvědět kvalifikovaným způsobem, musí jí být svěřeno či zpřístupněno dovoleným kvalifikovaným způsobem :

- jednající se o obchodním tajemství dozvěděl na základě pracovního vztahu k podnikateli (např. zaměstnanec, učeň) nebo jiného vztahu k podnikateli (např. člena statutárního orgánu společnosti, společníka nebo o vztah vzniklý na základě mandátní smlouvy, smlouvy o obchodním zastoupení, či na základě příbuzenského vztahu),

²⁸ Rozsudek vrchního soudu v Praze ze dne 07.08.1999, sp.zn. 3 Cmo 260/1997

²⁹ Štenglová, I a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 8. vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 148

³⁰ Štenglová, I. a kol. Obchodní tajemství. Praktická příručka. Praha: Linde, 2005, s. 31

- jednající se o obchodním tajemství dozvěděl v rámci výkonu funkce ke které byl dotyčný povolán soudem nebo jiným orgánem, např. jako soudní znalec, konkursní či insolvenční správce nebo likvidátor,
- jednající se o obchodním tajemství dozvěděl v důsledku svého vlastního nebo cizího jednání, které je příčí zákonu (např. získal důležité listiny krádeží v podniku nebo je získal za úplatek od zaměstnance). „Výraz *příčí se zákonu* bývá používán tehdy, když má být vyjádřen zvláště silný, kvalifikovaný rozpor se zákonem.“³¹ V daném případě bude pro naplnění pojmového znaku dané skutkové podstaty postačovat i běžný rozpor se zákonem. Jestliže jsou však dané informace zjištěny legálně (z dostupných informačních zdrojů, odbornými expertízami konkurentových výrobků), pak nelze toto jednání považovat za porušení obchodního tajemství.

Osoba, v jejímž zájmu je dané tajemství zpřístupněno, nemusí být soutěžitelem, může se jednat o podnikatele i nepodnikatele, osobu fyzickou i právnickou. Rozhodné je, aby tímto jednáním vzniklo objektivní nebezpečí, že získané informace budou využity v hospodářské soutěži takovým způsobem, že podnikatel (vlastník obchodního tajemství nebo jeho uživatel) dojde újmy.

Aby se porušitel dopustil nekalosoutěžního jednání podle § 51 ObchZ musí naplnit nejen všechny pojmové znaky uvedené v § 51 ObchZ, ale zároveň i všechny pojmové znaky generální klauzule § 44 ObchZ (musí jít o jednání v hospodářské soutěži, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže, je s to přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům).

Specifické pro ochranu podle práva nekalé soutěže je to, že kromě podnikatele, jehož tajemství je dotčeno či ohroženo se jej mohou dovolávat i třetí osoby, ochrana je poskytována všem osobám, jejíž práva byla nekalou soutěží dotčena. „*Předpokladem pro takové jednání je však postavení těchto třetích osob co by soutěžitelů, dále pak především nutnost, aby byli dotčeni narušením podnikatelova obchodního tajemství a aby šlo o jednání v rámci hospodářské soutěže. Pro využití této*

---

³¹ Faldyna, F. a kol. Obchodní zákoník s komentářem. II. díl. CODEX Bohemia, s.r.o., 2000, s. 138

ochrany je tedy nezbytné naplnit všechny znaky nekalosoutěžního jednání dané v § 44 ObchZ.“³²

Aby jednání bylo možno označit jako nekalosoutěžní, musí jít o jednání, které je způsobilé přivodit újmu v hospodářské soutěži, a to jak soutěžiteli, tak spotřebiteli. Může se jednat jak o újmu materiální tak i o újmu nemateriální. Právní úprava nekalé soutěže nepožaduje faktický vznik újmy, plně postačuje potenciální možnost jejího vzniku. Avšak i tato potenciální možnost újmy musí mít svůj reálný základ, nemůže se jednat pouhou nepravděpodobnou domněnkou. Plně postačující je i újma způsobena či hrozí jednomu soutěžiteli či spotřebiteli, i když zákon uvádí množné číslo.

Pokud jsou splněny kumulativně všechny pojmové znaky generální klauzule nekalé soutěže (§ 44 ObchZ), pak může být jednání hodnoceno jako nekalosoutěžní, i když nebudou splněny pojmové znaky dílčích skutkových podstat. Hlavním cílem této obecné úpravy nekalé soutěže je, aby byli postižitelné i ty skutky, které nenaplnují pojmové znaky jednotlivých dílčích nekalosoutěžních typů.

Při porušení práv k obchodnímu tajemství podle § 51 ObchZ jsou „*k podání žaloby aktivně legitimováni osoby, jejichž práva byla nekalou soutěží porušena nebo ohrožena, tj. soutěžitelé, spotřebitelé, mohou to však být i osoby jiné.*“³³ Možnost, že by se ochrana obchodního tajemství domáhala jiná osoba než soutěžitel (vlastník, uživatel obchodního tajemství), je spíše otázkou právní teorie. Z praktického hlediska, obchodní tajemství je skutečnost, kterou podnikatel utajuje. I po porušení obchodního tajemství má podnikatel zájem, aby se nerozrůstal okruh osob, které jsou s obchodním tajemstvím seznámeny. Aktivní legitimace ve sporech o obchodní tajemství není svěřena ani právnickým osobám oprávněným hájit zájmy soutěžitelů a spotřebitelů podle § 54 ObchZ.

Pasivně legitimovaným v nekalosoutěžních věcech je rušitel (jednající). Zákon však nedefinuje, kdo je rušitelem. Dovodit však lze, že je jím každá osoba, která se svým jednáním dopustí nekalé soutěže. Může se jednat o osobu fyzickou

³² Faldyna, F. a kol. Meritum. Obchodní právo. Praha : ASPI, 2005, s.153.

³³ Štenglová, I. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 8. vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 150

i právníčkou. Rušitelem je i tehdy pokud za sebe nechá jednat jiné (dá jim podnět, podporuje jej, využije je). „U porušení obchodního tajemství může být žalován nejen soutěžitel, ale každý, kdo se dozvěděl o obchodním tajemství bez ohledu na to, jaký měl k majiteli tohoto obchodního tajemství vztah nebo zda vůbec k němu nějaký vztah měl (do rámce postihu spadají i osoby, které se dozvěděly o obchodním tajemství v rámci výkonu funkce, do níž byly soudem nebo jiným oprávněným orgánem povolány).“³⁴

Ustanovení § 53 ObchZ obsahuje taxativní výčet nároků, kterých se může osoba poškozená nekalou soutěží domáhat vůči porušiteli. Sama poškozená osoba volí, jaký použije prostředek na ochranu svých práv, zda jej využije samostatně či několik společně. Jde o tyto nároky:

- a) zdržení se určitého jednání,
- b) odstranění závadného stavu,
- c) poskytnutí přiměřeného zadostiučinění,
- d) náhrada škody,
- e) vydání bezdůvodného obohacení.

sub a) Zdržení se určitého jednání je svou povahou opatřením preventivním. Zdržovací žaloba směřuje buď proti jednání v nekalé soutěži, které teprve hrozí, nebo proti pokračování v závadném jednání, které již začalo a stále trvá. Této ochrany se však nelze dovolávat, pokud již dané jednání skončilo a nehrozí v budoucnosti jeho opakování. Koho práva jsou takto rušena, ten je aktivně legitimován k podání tzv. žaloby na zdržení se jednání – zdržovací žaloby. K zastavení závadného jednání může poškozený také podat návrh na předběžné opatření dle § 74 a násl. OSŘ (podrobněji viz kapitola 4.3.)

sub b) Žalobou na odstranění závadného stavu se oprávněný domáhá odstranění příčiny závadného stavu vyvolané nakalosoutěžním jednáním rušitele. Nároky z této žaloby směřují do minulosti a spočívají v odstranění příčin a účinků, které již nastaly. Zejména je na místě za situace, kdy je předmět obchodního tajemství neoprávněně využíván jinou osobou. Za určitých okolností se může překrývat se zdržovací žalobou. Existuje však samostatně, a to tam, kde by nebyl pouhým zastavením činnosti závadný stav odstraněn. Pokud závadné jednání již

---

³⁴ Štenglová, I. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 8. vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 152

skončilo a nehrozí jeho opakování, nelze použít žalobu na zdržení se závadného stavu. Může jít např. o povinnost změnit obchodní jméno, pokud je způsobilé vyvolat nebezpečí záměny, apod.

sub c) Žaloba na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění je svou povahou satisfakčním opatřením. Pro přiznání tohoto nároku je dostačující, že se porušitel dopustil nekalosoutěžního jednání a důsledkem tohoto jednání je vznik nemateriální újmy. Tedy jeho uplatnění přichází v úvahu až následně po porušení či po ohrožení práv k obchodnímu tajemství. Soud s přihlédnutím k okolnostem daného konkrétního případu určí jaká satisfakce bude přiměřená. Přiměřené zadostiučinění přichází v úvahu zejména při poškození dobré pověsti soutěžitele, při parazitování na jeho pověsti apod. Přiměřené zadostiučinění je možno poskytnout v nepeněžitě (např. veřejná nebo osobní omluva, apod.) nebo v peněžitě formě. *„K tomu, aby soud mohl jednáním nekalé soutěže dotčenému účastníkovi přiznat právo na přiměřené zadostiučinění v penězích, musí být v řízení prokázáno, že tento účastník utrpěl v souvislosti s jednáním nekalé soutěže nemajetkovou újmu, a to v takovém rozsahu nebo takového druhu, že nepostačuje její vyrovnání přiměřeným zadostiučiněním v nepeněžitě formě. Teprve poté lze posuzovat, jaká částka, požadovaná k zaplacení jako zadostiučinění, je přiměřená k vyrovnání vzniklé nemateriální újmy.“*³⁵ Vyloučena není ani vzájemná kombinace nepeněžitého a peněžitého zadostiučinění, podmínkou je pouze, aby poskytnuté zadostiučinění bylo přiměřené.

Žalobce musí v žalobním petitu určit jakou formu přiměřeného zadostiučinění požaduje a v žalobě musí *„uvést důvody, pro něž je přiměřené zadostiučinění požadováno vůbec, v určité formě, resp. (u přiměřeného zadostiučinění v penězích) v určité výši.“*³⁶ Žalobce musí v žalobním petitu určit výši požadovaného zadostiučinění. Soud pak ve svém rozsudku nesmí takto určenou částku překročit, může tedy přiznat takto určenou částku nebo částku nižší.

Požadovaná výše přiměřeného zadostiučinění (nemateriální újmy) se nedokazuje, *„neboť sama nemateriální povaha újmy přímé vyčíslení neumožňuje.*

³⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.06.2005, sp.zn. 32 Odo 1318/2004

³⁶ Hajn, P., Eliáš, K., Bejček, J., Ježek, J. a kol. Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo. 4. vydání. Praha: C.H.Beck, 2004, s. 380

*Žalobce však musí uvést důvody, pro něž požaduje zrovna peněžité přiměřené zadostiučinění, a to v konkrétní, v žalobě vyčíslené, výši.*³⁷

sub d) Žaloba na náhradu škody patří k nejčastěji uplatňovaným nárokům z nekalosoutěžního jednání. Náhrada škody je v ObchZ upravena v § 373 a násl. a § 757 ObchZ. Ustanovení § 373 ObchZ řeší situaci, kdy škoda vznikla porušením povinností ze závazkového vztahu. Ke vzniku odpovědnosti je třeba vzniku škody (hmotné újmy) v příčinné souvislosti s protiprávním jednáním, dále neexistence okolností vylučujících odpovědnost a předvídatelnost vzniku škody jakožto důsledku protiprávnosti. Jde o objektivní odpovědnost, není třeba prokazovat zavinění.

Základní úprava náhrady škody je obsažena v OZ (§ 420 a násl.). ObchZ má povahu *lex specialis* vůči OZ, který je *lex generalis*. Z toho vyplývá, že skutečnosti, které nejsou upraveny v ObchZ jsou subsidiárně řešeny dle OZ.

Škodou se rozumí majetkovou újma, která je vyjádřitelná v penězích, a která se projevuje buď jako skutečná škoda nebo jako ušlý zisk. Obě tyto formy škody jsou v rovnocenné a existence jedné z nich není podle platného práva podmínkou vzniku a uplatnění druhé formy. Přičemž skutečnou škodou rozumíme zmenšení majetku poškozeného oproti stavu jeho majetku před vznikem dané události, skutečná škoda se hradí v plném rozsahu. Ušlý zisk se neprojevuje zmenšením majetku poškozeného, ale ztrátou očekávaného přínosu. Jde o nezvětšení majetku poškozeného. Rozhodující pro stanovení výše ušlého zisku je rozdíl mezi tím, jakého zisku by bylo reálně dosaženo a jakého zisku bylo skutečně, po jednání škůdce, dosaženo..

Škoda se hradí v penězích, pokud však o to poškozený požádá, může být hrazena i restitucí. V případě poškození obchodního tajemství je na místě peněžité plnění. Požadovanou výši náhrady škody uvádí ve svém podání žalobce, na základě svých podkladů, neboť určuje jemu vzniklou hmotnou újmu.

Důležité je zdůraznit to, že je nutno prokázat, že škoda vznikla v příčinné souvislosti s nekalou soutěží, musí se také prokázat výše vzniklé škody. Zde se žalobce snadno dostane „ *do důkazní nouze, neboť průkaz o tom, jak velká škoda*

---

³⁷ Hajn, P. Nové skutečnosti v ochraně proti nekalé soutěži. Právní rádce, č. 2, 2002, str. 8

nastala, je v mnoha případech nelehký a nepřímé důkazy bude moci povinná strana v mnoha případech vážně zpochybňovat.“³⁸

sub e) Bezdůvodným obohacením se rozumí získání majetkového prospěchu plněním bez právního důvodu, plněním z neplatného právního důvodu nebo plněním z právního důvodu, který odpadl, a majetkový prospěch získaný z nepoctivých zdrojů. Odpovědnost za bezdůvodné obohacení je upraveno pouze v OZ v § 451 a násl. Bezdůvodného obohacení, které bylo získané porušením obchodního tajemství, lze kvalifikovat jako majetkový prospěch získaný z nepoctivých zdrojů. Přičemž nepoctivé zdroje chápeme jako synonymum pro pojem „*právem nedovolené zdroje*.“³⁹ Bezdůvodné tajemství musí vydat osoba (rušitel), která se bezdůvodně obohatila a to do rukou toho na jehož úkor obohacení získala (podnikatel). Musí existovat příčinná souvislost mezi vznikem újmy na straně poškozeného a majetkovým prospěchem na straně rušitele. Prokazování výše bezdůvodného obohacení je složité, závislé na údajích, které má k dispozici pouze rušitel (žalovaný), pouze on ví jaký majetkový prospěch mu vyneslo uplatnění získaného obchodního tajemství. Povinnost vydat bezdůvodné obohacení je v zákoně konstruována jako plná naturální restituce, rušitel je povinen vydat vše co bezdůvodným obohacením nabyt. Pokud byl nabyvatel v dobré víře, je povinen vydat jen hodnotu bezdůvodného obohacení, pokud však v dobré víře nebyl, je povinen vydat spolu s hodnotou bezdůvodného obohacení i užitky z něho získané. V obou uvedených případech má rušitel právo na náhradu účelně vynaložených nákladů.

V rámci ObchZ je obchodní tajemství také chráněno ustanoveními, které se týkají akciové společnosti, jde o ochranu obchodního tajemství před zneužitím ze strany akcionářů společnosti. Ačkoliv akcionář by měl sledovat stejný zájem jako společnost, neboť zisk společnosti je i jeho ziskem. Lze se v praxi setkat i s jednáním, kdy akcionář jedná proti zájmům společnosti.

V souladu s ustanovením § 180 a násl. ObchZ mají akcionáři právo účastnit se valné hromady, hlasovat v ní, požadovat a dostávat na ní vysvětlení záležitostí

---

³⁸ Čada, K., Obchodní tajemství a know-how. 1. vydání. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 1997, 91

³⁹ Hajn, P.: Soutěžní chování a právo proti nekalé soutěži. Masarykova univerzita v Brně, 2000, str. 245.

týkajících se společnosti, je-li toto vysvětlení potřebné pro posouzení předmětu jednání valné hromady, uplatňovat návrhy a protinávrhy. Informace, které jsou akcionářům poskytnuty, musí poskytovat dostatečný obraz o skutečnosti, musí být dostatečně určité.

V souladu s ustanovením § 180 odst. 4 ObchZ může být poskytnutí informace zčásti nebo zcela odmítnuto, „*jestliže z pečlivého podnikatelského uvážení vyplývá, že by mohlo její poskytnutí přivodit společnosti újmu nebo jde o vnitřní informaci podle zvláštního právního předpisu anebo je předmětem obchodního tajemství společnosti nebo utajovanou informaci podle zvláštního právního předpisu. Zda jde o takovou informaci, rozhoduje představenstvo. Odmítne-li představenstvo z uvedených důvodů informaci sdělit, může být informace vyžadována, jen pokud bude s jejím poskytnutím souhlasit dozorčí rada. Jestliže nesouhlasí s poskytnutím informace ani dozorčí rada, rozhodne o tom, zda je společnost povinna informaci poskytnout, soud na základě žaloby akcionáře.*“

Soud při posuzování žaloby musí posoudit požadované informace splňují všechny pojmové znaky obchodního tajemství uvedené v § 17 ObchZ a následně musí rozhodnout, zda je představenstvo povinno sdělit dané informace či nikoli. Věcně příslušným soudem k projednání dané věci v 1. stupni je krajský soud.

II.1.2.2. Ochrana podle OZ

Obchodní tajemství je možné podle OZ chránit několika způsoby. V první řadě lze uplatnit svépomoc (§ 6 OZ). Tento institut může být použit jen pokud jsou kumulativně splněny dvě zákonem stanovené podmínky. První podmínkou je, že tento zásah nastupuje v okamžiku, kdy hrozí neoprávněný zásah do práva, kdy je právo bezprostředně ohroženo. Užití svépomoci je z časového hlediska úzce vymezeno. Nelze zasahovat ani preventivně ani následně a ani za situace, kdy porušení proběhlo již v minulosti, závadný stav trvá a do současné doby přetrvávají jeho následky. Druhou podmínkou je přiměřenost zásahu, svépomocí nesmí být způsobena větší škoda, než kdyby k zásahu svépomoci nebylo použito. Pokud nejsou kumulativně splněny obě tyto podmínky, nejde o užití institutu

svépomoci, ale jde o porušení práva. „Použití svépomocného zásahu bude zřejmě přístupné v okamžiku, kdy podnikatel zjistí, že na pracovním stole jeho zaměstnance se neoprávněně nacházejí písemnosti tvořící předmět obchodního tajemství.“⁴⁰

Další možností ochrany obchodního tajemství podle OZ je nutná obrana (§ 418 odst. 2 OZ). Nutnou obranu je možno kvalifikovat jako svépomocné jednání, kterým se bráníme proti hrozícímu nebo trvajícím útoku (např. vytržení dokumentace z rukou konkurenta, který ji chtěl bez svolení prostudovat apod.).

Spíše teoretickou možností ochrany obchodního tajemství podle OZ je obnovení pokojného stavu (§ 5 OZ).

II.1.2.3. Ochrana podle OSŘ

Obchodní tajemství lze chránit i podle OSŘ :

- a) uveřejnění rozsudku
- b) vyloučení veřejnosti
- c) předběžné opatření
- d) určovací žaloba

sub a) Jde o specifickou sankci, která je ovládaná na straně navrhovatele zásadou dispoziční a na straně soudu pak zásadou volného uvážení, neboť soud může, ale nemusí takovému návrhu vyhovět. Podle ustanovení § 155 OSŘ může soud účastníkovi, jehož návrhu vyhověl (plně či převážně), přiznat ve výroku rozsudku právo rozsudek uveřejnit na náklady neúspěšného účastníka řízení. Soud stanoví lhůtu, do kdy musí být rozsudek uveřejněn, rozsah, formu a způsob uveřejnění. Z pohledu soutěžitelů se jedná o sankci přínosnou, jde o jakousi morální satisfakci vítězné straně a výstrahu straně neúspěšné. „Dále je uveřejnění na místě pro potřebu veřejnosti, resp. zákazníků, kterým se touto cestou dostává ponaučení či vysvětlení, a má se jím také preventivně působit na soutěžitelské kruhy.“⁴¹ Tímto způsobem může vítězná strana obnovit svoje postavení a důvěryhodnost na trhu,

⁴⁰ Hajn, P. Mimosoudní ochrana proti nekalé soutěži. Právník, 1993. s. 1125

⁴¹ Macek, J. Rozhodnutí ve věcech obchodního jména a nekalé soutěže. C. H. Beck, Praha 2000, str. 440..

neboť v hospodářské soutěži má dobrá pověst pro soutěžitele mimořádný význam. De facto jde o formu přiměřeného zadostiučinění v nehmotné podobě.

Tento nárok má fakultativní povahu, na jeho přiznání není právní nárok. Je plně v rukou soudu, zda jej přizná či nikoliv. Možnost určitého uvážení soudu je v tomto případě plně na místě. V rámci konkurenčního boje má uveřejnění rozsudku nejen satisfakční charakter, ale zároveň se jedná o jistý druh bezplatné reklamy, a vítězná strana může snadno rozhodnutím soudu získat víc, než nekalosoutěžním jednáním druhé strany ztratila. Soud při rozhodování musí zohlednit všechny okolnosti daného případu, tedy i finanční zatížení neúspěšné strany. V drobných případech porušení zákona by mohlo být přiznání tohoto nároku neúměrným trestem. Při rozhodování soud musí zkoumat i časové hledisko, tedy časové období, které uplynulo od rušitelova „prohřešku“. Pokud od té doby respektuje právo a jedná v souladu se zákonem, pak by opět bylo nepřiměřeným trestem znovu připomínat zapomenuté.

sub b) Jde o procesní prostředek ochrany práv (§ 116 OSŘ), který nastupuje jen v tom případě, *„kdyby veřejné projednání věci ohrozilo tajnost utajovaných informací chráněných zvláštním zákonem, obchodním tajemstvím, důležitý zájem účastníka nebo mravnost.“* Rozhodnutí o vyloučení veřejnosti z jednání může předseda senátu učinit jak před jednáním, tak i v průběhu jednání. Zároveň s rozhodnutím o vyloučení veřejnosti rozhodne o povolení přítomnosti jednotlivých fyzických osob na jednání a dle dikce zákona je *„současně poučí, že jsou povinni zachovávat o všem co se při jednání o utajovaných informacích, obchodním tajemstvím a zájmech účastníků dozvěděly.“* I když je jednáno s vyloučením veřejnosti, rozsudek je vždy vyhlašován veřejně.

sub c) Institutem, který je v praxi často používán na ochranu obchodního tajemství, je předběžné opatření. Jeho právní úpravu lze nalézt v § 74 a násl (před zahájením řízení) a § 102 OSŘ (po zahájení řízení). Zákon stanoví, že předseda senátu před zahájením řízení (příp. soud po zahájení řízení) může *„nařídít předběžné opatření, je-li třeba, aby zatímně byly upraveny poměry účastníků, nebo je-li obava, že by výkon rozhodnutí byl ohrožen.“* Účelem předběžného opatření je zatímně upravit poměry účastníků řízení v těch případech, kdy hrozí nebezpečí z prodlení

zejména k zamezení vzniku škody nebo k zamezení jejímu rozšiřování. Rozhodnutí o předběžném opatření je zatímní. Uložená povinnost se stává definitivní až pravomocným rozhodnutím ve věci samé.

Nespornou výhodou tohoto právního institutu ochrany je, že zákon stanovuje krátkou, maximálně 7 denní, lhůtu pro jeho vydání. S ohledem na to, že soud musí rozhodnout v krátké lhůtě bez slyšení stran, existuje zde nebezpečí, že předběžným opatřením vznikne škoda nebo jiná újma. Ust. § 77a OSŘ stanovuje povinnost, že pokud předběžné opatření zanikne nebo bude zrušeno z jiného důvodu než, že návrhu ve věci samé bude vyhověno, nebo proto že navrhovatel bude uspokojen, bude navrhovatel povinen nahradit škodu a jinou újmu každému, komu předběžným opatřením vznikla. Z tohoto důvodu je navrhovatel povinen složit nejpozději ve stejný den, kdy podal návrh na vydání předběžného opatření, jistotu. V řízení o předběžném opatření se neprovádí dokazování, proto musí navrhovatel všechna svá tvrzení obsažená v návrhu dostatečně osvědčit. Rozhodnutí o vydání předběžného opatření je plně v dispozici soudu. Předběžné opatření vydá předseda senátu jen za situace, kdy existuje nebezpečí z prodlení. Jde o nástroj zdržovacího charakteru, jehož cílem je zabránit neoprávněnému nakládání s obchodním tajemství, zabránit vzniku škody, či zamezit zvětšování škody. Usnesení o vydání předběžného opatření nenahrazuje rozhodnutí ve věci samé, jde o dočasné (zatímní) rozhodnutí. Soud není tímto usnesením později vázán a může rozhodnout jinak.

Jedná-li se o předběžné opatření před zahájením řízení (§ 74 OSŘ), je účastník povinen v určité lhůtě podat návrh na zahájení řízení, pokud se jedná o návrh na předběžné opatření po zahájení řízení (§ 102 OSŘ), pokračuje soud v řízení bez nutnosti dalšího podání ve věci. Předseda senátu při nařízení předběžného opatření může také stanovit lhůtu, po kterou bude předběžné opatření platit. Ze zákona (§ 77 OSŘ) dochází k zániku předběžného opatření uplynutím lhůty, po kterou mělo předběžné opatření trvat, nepodal-li navrhovatel v v soudem určené lhůtě návrh na zahájení řízení, nebylo-li návrhu ve věci samé vyhověno, pokud bylo návrhu ve věci samé vyhověno, pak zaniká předběžné

opatření uplynutím 15 dnů ode dne vykonatelnosti rozhodnutí o věci. Pokud pominou důvody, pro které předseda senátu předběžné opatření nařídil, zruší je.

II.1.2.4. Ochrana podle ZP

Podnikatel sice na jedné straně všemi dostupnými prostředky chrání a utajuje obchodní tajemství, ale na druhé straně musí s obchodním tajemstvím seznámit některé ze svých zaměstnanců, kteří jeho znalost potřebují k vykonávání svých pracovních úkolů. Tímto jednáním podnikatel nijak neporušuje obchodní tajemství, nejedná se o odtajnění obchodního tajemství. A protože *„nejčastějším zdrojem úniku cenných informací jsou zaměstnanci nebo dřívější zaměstnanci, ochraňuje tyto informace i pracovní právo.“*⁴²

Základní otázka zní, jak zabránit zaměstnanci, aby svěřené obchodní tajemství nezneužil pro sebe ve prospěch svého podnikání se stejným či obdobným předmětem podnikání nebo, aby nesdělil konkurentovi. Řešení lze nalézt v ZP.

Jestliže mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem existuje pracovní poměr a zaměstnanec chce mimo tento pracovní poměr vykonávat ještě jinou výdělečnou činnost, jejíž předmět je shodný s předmětem činnosti zaměstnavatele, pak musí tento zaměstnanec požádat svého zaměstnavatele o písemný souhlas (§ 304 ZP), jinak by se zaměstnanec dopustil porušení pracovní kázně a zaměstnavatel by mohl uplatnit zákonné sankce. *„Porušením pracovní kázně se rozumí, zaviněné porušení pracovních povinností, které jsou zaměstnanci stanoveny pracovní právními předpisy, pracovním řádem, pracovní smlouvou nebo pokynem nadřízeného vedoucího zaměstnance. Jednotlivým kritériem pro všechny druhy těchto povinností, jejichž porušení může být důvodem k rozvázání pracovního poměru, však je, že vyplývají z pracovního poměru nebo jiného pracovní právního vztahu k zaměstnavateli.“*⁴³ *„Aby bylo porušení pracovní kázně právně postižitelné jako důvod k rozvázání pracovního poměru ze strany zaměstnavatele musí být porušení pracovní kázně zaměstnancem zaviněno (alespoň*

⁴² Čada, K. Obchodní tajemství a know-how. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 1997. s. 99

⁴³ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 15.03.2007 sp.zn. 21 Cdo 1307/2006

*z nedbalosti) a musí dosahovat určitý stupeň intenzity.*⁴⁴ Při soustavném méně závažném porušení pracovní kázně může zaměstnavatel dát zaměstnanci výpověď z pracovního poměru, avšak hrubé porušení pracovní kázně je již důvodem pro okamžité zrušení pracovního poměru.

Před vydáním souhlasu (§ 304 ZP) musí zaměstnavatel důkladně zhodnotit všechny okolnosti a případné dopady, které by mohly ohrozit obchodní tajemství. Jednou udělený souhlas může zaměstnavatel později odvolat, odvolání musí být písemné a zaměstnavatel v něm musí uvést důvody, pro které své rozhodnutí změnil. Po odvolání souhlasu je zaměstnanec povinen bez zbytečného odkladu ukončit svoji výdělečnou činnost.

Ust. § 301 ZP vymezuje základní povinnosti zaměstnance jako řádně pracovat, plnit pokyny nadřízeného zaměstnance, využívat pracovní dobu, svěřené úkoly vykonávat kvalitně a včas, dodržovat právní a ostatní předpisy závazné pro jím konané práce a *„řádne hospodařit se svěřenými prostředky a střežit a ochraňovat majetek zaměstnavatele před poškozením, ztrátou, zničením a zneužitím a nejednat v rozporu s oprávněnými zájmy zaměstnavatele.“* Pokud zaměstnanec nesplní shora uvedené zákonné povinnosti, odpovídá zaměstnavateli za vzniklou škodu (§ 250 a násl. ZP).

Pokud pracovní poměr mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem již skončil, pak je situace poněkud složitější. Pro tento případ je řešením konkurenční doložka (§ 310 ZP). Konkurenční doložkou je dohoda uzavřená mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, kterou se pracovník zavazuje, lze-li to po něm s ohledem na svěřené informace požadovat spravedlivě požadovat, že po určenou dobu od skončení pracovního poměru, maximálně však 1 rok, nebude pracovat ani podnikat ve shodném nebo obdobném oboru. Pokud by došlo k porušení této dohody nastupují sankce ve formě sjednané smluvní pokuty. Za toto omezení obdrží zaměstnanec od zaměstnavatele, jak stanoví zákon, *„peněžité vyrovnání, nejméně však ve výši průměrného měsíčního výdělku, za každý měsíc plnění závazku.“* Hlavním cílem konkurenční doložky je zabránit zneužití svěřených *„informací, poznatků, znalostí pracovních a technologických postupů, které získal*

---

⁴⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 15.03.2007 sp.zn. 21 Cdo 1307/2006

v zaměstnání u zaměstnavatele a jejichž využití ... by mohlo zaměstnavateli závažným způsobem ztížit jeho činnost."

Platnost dohody o konkurenční doložce lze ukončit. Za trvání pracovního poměru od této dohody může odstoupit zaměstnavatel, po ukončení pracovního poměru může tuto dohodu vypovědět zaměstnanec, pokud mu zaměstnavatel nezaplatil peněžité vyrovnání nebo jeho část do 15 dnů po uplynutí splatnosti. Dohoda o konkurenční doložce zaniká k prvnímu dni kalendářního měsíce následujícího po doručení výpovědi.

Ujednání o konkurenční doložce a jeho vztahem k čl. 2 a čl. 26 LZPS se zabýval Ústavní soud a ve svém nálezu II. ÚS 192/95, ze dne 01.11.1995 konstatoval, že bývalí zaměstnanci nedodrželi ujednání o konkurenční doložce, tím že využili jejich zaměstnavatelem *„léty budované poznatky o jednotlivých metodách či dokonce objevy právě učiněné a jiné skutečnosti mající podnikatelskou hodnotu, ...tím bylo porušen čl. 1 věta první, čl. 3 odst. 1 LZPS, upravující zásadu rovnosti, tak i čl. 26 odst. 1 LZPS, upravující právo podnikat.“*⁴⁵ Pro úplnost Ústavní soud konstatoval, že čl. 2 odst. 3 LZPS musí platit i pro oblast pracovně právních vztahů *„neboť toto ustanovení je ustanovením v demokratické společnosti velice významným, jak potvrzuje i jeho zařazení hned do čl. 2 Ústavy, a to potud, že je pojistkou svobody a současně i pojistkou proti totalitarizaci společnosti, již je vlastní snaha o znormování pokud možno všech oblastí života.“*⁴⁶ Obecně vzato, bude třeba individuálně přistupovat k hodnocení tzv. konkurenčního ujednání, tj. od případu k případu, neboť faktem zůstává, že tu je na jedné straně výslovná úprava, týkající se nekalosoutěžního chování a porušení obchodního tajemství (dle ObchZ) *„a na druhé straně jsou důležité takové ukazatele, jako je výše sjednané pokuty, délka doby pracovního poměru, délka doby závazku, povaha provozu atd. to vše s tím, že nejen získávání zkušeností, poznatků, ale i jejich využívání, je tou nejpřirozenější součástí lidské existence.“*⁴⁷ Svoboda podnikat je přiznána všem, jak zaměstnavatelům i zaměstnancům. Právní řád chrání práva obou stran. Konkurenční doložka je přípustným právním institutem, avšak při posuzování její platnosti, je nutno vždy

⁴⁵ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 1.11.1995 sp. zn. II. ÚS 192/95

⁴⁶ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 1.11.1995 sp. zn. II. ÚS 192/95

⁴⁷ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 1.11.1995 sp. zn. II. ÚS 192/95

hodnotit okolnosti případu individuálně. Konkurenční doložka by nikdy neměla přesáhnou míru, která by znamenala přílišné omezení zaměstnance, ztížení jeho obživy a výrazné ztížení jeho postavení na trhu práce.

II.1.2.5. Ochrana podle TrZ

TrZ účinný od 1.1.2010, na rozdíl od předcházejícího zákona, již obsahuje v ust § 248 odst. 1 písmeno h) obsahuje speciální skutkovou podstatu trestného činu porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže. Tohoto trestného činu se dopustí ten, *„kdo poruší jiný právní předpis o nekalé soutěži tím, že se při účasti v hospodářské soutěži dopustí porušování obchodního tajemství a způsobí tím ve větším rozsahu újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům nebo opatří tím sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody.“*

II.1. Know-how

II.2.1. Definice pojmu

Pojem know-how je amerického původu a do českého jazyka je překládán jako sousloví „*vědět jak na to*“, což zároveň nejstručněji charakterizuje jeho obsah. Je nezpochybnitelné, že know-how je důležitým prkem technického pokroku a jedním z rozhodujících faktorů úspěšnosti organizace v konkurenčním boji trhu. Lze jej interpretovat jako ucelený soubor poznatků (technických, technologických, výrobních a jiných) a dovedností, které byly získané převážně zkušeností a praxí (byť i know-how může být získáno v rámci výzkumu, vývoje a vědecké činnosti apod.), a které vedou k efektivnějšímu vyřešení problému. Vymezení pojmu není jednotné. Legální ucelenou definici obsahovala⁴⁸ již zrušená vyhláška Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže č. 198/2001 Sb., ze dne 5. června 2001, která říkala, že *„know-how se rozumí soubor nepatentovaných výrobně technických, obchodních a jiných podstatných a identifikovaných zkušeností a poznatků, které nejsou známé ani všeobecně dostupné. Za podstatnou zkušenost či poznatek se považují informace, které jsou nezbytné pro zajištění souladu s dohodnutými postupy zejména výroby, prodeje nebo distribuce smluvního zboží. Za identifikovanou zkušenost či poznatek se považuje taková informace, která je popsána dostatečně srozumitelně tak, aby bylo možno ověřit, zda splňuje kritéria utajení a podstatnosti.“* Řada autorů přistoupila k negativnímu vymezení know-how, kdy jej definovala jako *„vše, co není předmětem průmyslových nebo autorských práv, avšak pro organizaci má tržní cenu a může se stát předmětem hospodářské a obchodní činnosti.“*⁴⁹

V praxi know-how doplňuje užívání průmyslových práv. Je využíváno při vlastním zavádění nových technologií a patentů do výroby. Nabyvatel průmyslového práva musí učinit celou řadu dalších kroků před spuštěním nové výroby. Je pro něj výhodnější zakoupit spolu s průmyslovým právem i know-how,

---

⁴⁸ Zrušeno zákonem č. 361/2005 Sb., ze dne 19. srpna 2005, kterým se mění zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

⁴⁹ Čada, K.; Knížek, M., Průmyslové vlastnictví a licence v tržním hospodářství, ÚPV, Praha 2001.

neboť tak snadněji a rychleji dosáhne požadované kvality výroby. Tento způsob je i ekonomicky výhodný, neboť nabyvatel ušetří náklady spojené s ověřováním výroby a seřizováním jednotlivých zařízení. U složitějších technologií půjde např. o sestavení zařízení do sestav, seřízení jednotlivých zařízení, zaškolení personálu, následnou kontrolu prováděnou odborníky apod.

„Know-how v sobě modelově spojuje tři složky : invenci a inovaci; vědomost, znalost a kompetence; zkušenosti a praxi.“⁵⁰ Obsah know-how tvoří prvky hmotné (např. receptury, technické popisy, návody k výrobě a provádění zkoušek, modely a plány, seznamy materiálů apod.) a prvky nehmotné (např. zkušenosti z prováděných kontrol, z porad, z návštěv jiných závodů apod.) Někteří autoři podřazují pod pojem know-how jakékoli informace, které mohou jejich majiteli přinést konkurenční výhodu (např. informace o zdrojích surovin a materiálů, informace o obchodních partnerech, účetní metody, daňové optimalizace, metody řízení).

V praxi se s know-how lze setkat nejčastěji v rámci podniku, kde v sobě koncentruje veškeré znalosti, dovednosti a metody, které jsou podnikatelsky využitelné a to jak přímo ve výrobě tak i v organizaci a při řízení podniku. Know-how můžeme členit podle nejrůznějších hledisek.

Podle nositelů lze rozlišit podnikové a manažerské know-how. *„Pod podnikovým know-how mimo jiné rozumíme : modely, prototypy (nechráněné); výkresy, plány, náčrty (nechráněné); inženýrské studie, přípravu investic; inženýring procesů; technickou pomoc, údržbu; návody, manuály, příručky, seznamy; marketingové studie, studie proveditelnosti (feasibility studies); seznamy dodavatelů, zákazníků; prvky komunikační politiky, vzdělávání a školení; manažerské know-how (formalizované). Manažerské know-how neformalizované je rovněž součástí podnikového know-how, jeho nositelem je manažer nebo jeho tým. Takové know-how může být součástí poskytované technologie, např. zapůjčením manažera do partnerské firmy.“⁵¹*

---

⁵⁰ Malý, J. Obchod nehmotnými statky, patenty, vynálezy, know-how, ochranné známky. 1. vydání, Praha : C.H.Beck, 2002

⁵¹ Malý, J. Obchod nehmotnými statky, patenty, vynálezy, know-how, ochranné známky. 1. vydání, Praha : C.H.Beck, 2002

Podle kompetencí lze v podniku vymezit tyto základní skupiny know-how :

- a) *„Technické know-how přímo souvisí s výrobou nebo výrobkem, dále zde zahrnujeme i zajištění výroby (pomocné provozy) a nákupy surovin a materiálu. Za technické know-how považujeme zejména : proces výzkumu a vývoje, testování prototypů apod., techniky výroby a vývoje, montáže, přípravy výroby, expedice, metody řízení zakázek a řízení výroby, metody kvality, metody zjišťování nákladů výroby, metody nákupu surovin, strojů a vybavení, metody řízení zásob, metody vzdělávání zaměstnanců ve výrobě.*
- b) *Marketingové know-how zahrnuje veškeré dovednosti a zkušenosti zaměstnanců ve vztahu k trhu a k zákazníkovi ve všech souvislostech distribučních, cenových i komunikačních. Konkrétně se jedná o následující oblasti : metody výzkumu trhu, testování, odhadů prodeje; metody uvádění nových výrobků na trh, techniky určování cen a cenová politika, reklama, podpora prodeje, vztahy s veřejností, techniky výběru a optimalizace distribučních cest, techniky organizace, vzdělávání a odměňování a motivace prodejců.*
- c) *Know-how v oblasti řízení zahrnuje zejména specifické dovednosti a zkušenosti nashromážděné oddělením vrcholového managementu, účetnictví a finančního řízení, controllingu a personalistiky, tedy především : techniky účetnictví a řízení nákladů; techniky rozpočetnictví a v řízení cash flow, techniky ve výběru a hodnocení investic; techniky v oblasti controllingu ,techniky přijímání a vzdělávání zaměstnanců; techniky odměňování, techniky motivace a rozvoje zaměstnanců, techniky plánování a kontroly.⁵²*

„Know-how z ryze právního pohledu patří mezi tzv. jiné majetkové hodnoty (viz § 118 OZ), tzn. není věcí v právním slova smyslu, ale je ocenitelné penězi a je tedy, resp. může být majetkovou hodnotou, a tedy způsobilým předmětem občansko-právních a obchodněprávních vztahů. Z důvodu, že mezi tzv. jiné majetkové hodnoty lze počítat

---

⁵² Malý, J. Obchod nehmotnými statky, patenty, vynálezy, know-how, ochranné známky. 1. vydání, Praha : C.H.Beck, 2002

*zejména nehmotné statky, je pak zřejmé, že know-how je nehmotným statkem sui generis. Specifičnost know-how jako nehmotného statku svého druhu spočívá mj. v tom, že může (ale nemusí) být výsledkem tvůrčí duševní činnosti člověka.*⁵³

Názor, zda lze pod know-how podřadit i kvalifikaci zaměstnanců, jejich specifické dovednosti a vlastnosti, není dosud jednotný. V právní teorii převažuje názor, že toto podřazení není správné, neboť *„určité schopnosti (vlastnost, charakteristika, talent) fyzické osoby, která disponuje určitými jí danými osobními schopnostmi, které využívají ve činnosti. Jde o osobní schopnosti, které jsou součástí osobnosti určité fyzické osoby; takové individuální schopnosti spojené s konkrétní fyzickou osobou nelze pochopitelně od fyzické osoby oddělit a tyto schopnosti sice mohou být součástí podniku ve smyslu jeho legální definice uvedené v § 5 ObchZ, nikoli však předmětem obchodního tajemství a už vůbec nemohou být považovány za know-how, a to zejména z hlediska své symbiotické vázanosti na personálně-psychologický substrát svého nositele.*⁵⁴

II.2.2. Smlouva o využití know-how

Know-how lze poskytnout třetím osobám buď bezúplatně nebo za úplatu. Může být i vkladem do kapitálových společností. Smlouva o využití know-how je zákonem neupravený smluvní typ. Není stanoveno, jaké právní předpisy se mají pro tento smluvní vztah použít. Tato smlouva se řídí pouze obecnými ustanoveními o smlouvách podle OZ. V praxi se lze setkat s dispozicí s know-how nejčastěji na základě inominátních smluv o koupi, darování, převodu či podle názorů některých autorů i na základě licenčních smluv ve smyslu § 508 a násl. ObchZ. Zde je nutno uvést, že § 508 a násl. ObchZ upravují *„problematiku k předmětům průmyslového vlastnictví. Takto upravená licenční smlouva se však týká pouze práv, jež vyplývají z průmyslového vlastnictví a nikoliv z jiného duševního vlastnictví. Omezuje se pouze na umožnění výkonu těchto práv a nezahrnuje jejich přechod. Z tohoto důvodu jsem názoru, že licenční smlouvu, jejímž předmětem je know-*

⁵³ Lisse, L. Know-how v českém právním řádu. Právní rozhledy, 2003, č. 10, s. 504.

⁵⁴ Lisse, L. Know-how v českém právním řádu. Právní rozhledy, 2003, č. 10, s. 506.

how, lze uzavřít pouze s použitím analogie výše uvedených ustanovení § 508 a násl. ObchZ, nikoli však přímo podle těchto ustanovení, neboť know-how není právem, ale právě jen jinou majetkovou hodnotou. Tak soudí i dosavadní doktrína,⁵⁵ která uvádí, že know-how lze poskytnout jinému jen smlouvou o know-how nebo tzv. nepravou licenci.

S ohledem na to, že judikatura ani praxe neodpovídají na stávající problémy jednotně, je nutné věnovat sestavení smlouvy o využití know-how náležitě množství pozornosti, detailně ji rozpracovat a přizpůsobit konkrétním okolnostem daného případu, neboť jedině tak lze předejít budoucím sporům. Je nutné si uvědomit, že rozsah nejistoty ve smlouvě o know-how je mimořádně vysoký a případné náhrady škody mohou dosahovat vysokých částek. Logické členění smlouvy a precizní formulace jednotlivých klauzulí jsou nezbytné.

Již jednáním před uzavřením smlouvy je nutné věnovat velkou pozornost; je nutno vést jednání nejen mezi právními zástupci stran, ale k jednacímu stolu mají být přizváni i odborníci, kteří detailně prostudují nabízené know-how a případně položí odborné dotazy a vzájemně si vyjasní technickou a ekonomickou stránku věci. Při jednání je zpřístupněno celé know-how k prostudování, aby se nabyvatel mohl ujistit, že nabízené know-how splní jeho očekávání. Zde je na místě uzavřít smlouvu o nevyzrazení, ve které se poskytovatel zaváže k poskytnutí veškeré relevantní informace ke know-how a nabyvatel se zaváže, že takto získané informace nezveřejní třetím osobám, ani je nevyužije ke svému prospěchu. Nezbytná jsou ujednání o smluvní pokutě. Vhodné je, aby součástí této smlouvy bylo i časově omezené předkupní právo. Z právního hlediska jde o druh inominátní smlouvy se zvláštní aplikací odkládací podmínky.

Při vypracování vlastní smlouvy o know-how je nutno postupovat důsledně a precizně. Základním předpokladem, jako u každé jiné smlouvy, je řádné označení stran smluvního vztahu. U tohoto typu smlouvy lze pouze doporučit na úvod formulovat preambuli, která obsáhne důvody a cíle smlouvy. Je vhodné, aby její součástí bylo i prohlášení poskytovatele, že je vlastníkem poskytovaného know-how, určení jak jej nabyt (vlastním výzkumem, nákupem apod.) a prohlášení

---

⁵⁵ Lisse, L. Know-how v českém právním řádu. Právní rozhledy, 2003, č. 10, s. 504.

o tom, že je oprávněn s ním disponovat. Nabyvatel by měl v preambuli prohlásit, že se důkladně seznámil s předmětem smlouvy a má o dané know-how zájem a že poskytne veškerou součinnost potřebnou pro jeho rychlé a plné využití. Součástí preambule by mělo být prohlášení obou stran, že jim není známo nic, co by bránilo řádnému uzavření smlouvy. Preambuli je nutno formulovat s vědomím toho, že v případě sporu bude sloužit jako interpretační pravidlo v těch případech, kdy vzniknou nejasnosti nebo tam, kde je smlouva upravena nedostatečně.

Následujícím bodem smlouvy o know-how by měla být přesná definice předmětu smlouvy. Důležitá je přesná specifikace a definice používaných odborných pojmů.

Dalším bodem smlouvy o know-how mají být přesně specifikované povinnosti poskytovatele. Jde o povinnost poskytnout nabyvateli vše, co může potřebovat pro naplnění účelu smlouvy (např. včasné předání podkladů, harmonogramů, protokolů o zaučení pracovníků, počet specialistů, kteří budou z počátku u nabyvatele dohlížet na výrobu, délka tohoto dohledu, způsob řešení nastalých problémů, prohlášení, že poskytnuté know-how neporušuje práva třetích osob, prohlášení o tom, že při užití daného know-how budou výrobky dosahovat daných přesně specifikovaných parametrů). Ve smlouvě je nutné rozlišit, zda jde o poskytnutí výlučného know-how nebo nevýlučného (poskytovatel know-how může poskytnout i jiným osobám). Pokud se jedná o nevýlučné poskytnutí know-how, je vhodné ujednat omezené množství nabyvatelů, případně teritoriální omezení. Pokud poskytovatel poskytuje know-how více nabyvatelům, pak zde nastupuje reálná hrozba nekalosoutěžního jednání, pokud poskytne know-how jednomu z nabyvatelů za nápadně výhodnějších podmínek. Jde o spíše teoretickou otázku, neboť klauzule o utajení ceny za poskytnuté know-how, je běžnou součástí smluv. Následovat by měli klauzule o povinnostech nabyvatele. Základní povinností nabyvatele je zaplacení ceny za poskytnuté know-how. V praxi je častá jednorázová platba, avšak výše poplatků může být stanovena i v závislosti na využití (např. procentický podíl z čisté prodejní ceny výrobku). Nedílnou součástí smlouvy mají být i podmínky, za kterých bude nabyvatel know-how využívat (časová omezení, závazky o odběru surovin). Vyřešena musí být

také otázka dispozice se získaným know-how nabyvatelem. Pokud je know-how poskytnuto jen na určité časové období je nutno smluvně ujednat povinnosti nabyvatele po ukončení smlouvy (vrácení všech podkladů apod.), povinnost mlčenlivosti. Vyřešena by měla být i otázka zlepšení know-how za dobu trvání smlouvy o know-how. Mělo by být pevně stanoveno, zda zlepšení know-how bude poskytnuto poskytovateli a za jakých podmínek. Komu bude náležet získané zlepšení.

V závěru smlouvy je nutné stanovit, jak budou řešeny spory z této smlouvy (např. rozhodčí řízení, počet a jména rozhodců apod), datum, kdy smlouva vstupuje v platnost, pokud je smlouva o know-how uzavřena na dobu neurčitou, je nutno sjednat možnost výpovědi včetně stanovení výpovědních lhůt, důvodů výpovědi, výši a způsob vrácení poplatků, vrácení dokumentace apod. Důležité je sjednat také výši smluvní pokuty za porušení konkrétních ustanovení smlouvy.

Ačkoliv inominátní smlouva o know-how se svým charakterem podobá franchisingové smlouvě, lze mezi nimi nalézt i podstatné rozdíly. Jde o kvalitu a délku vztahu, který vzniká mezi poskytovatelem a nabyvatelem. U smlouvy o poskytnutí know-how je nabyvateli poskytnuto know-how a ten je využívá dle vlastního uvážení. Jde tedy o vztah jednorázový. Franchisingovou smlouvou vzájemný vztah teprve začíná, neboť se jedná dlouhodobý vztah s charakterem úzké a nepřetržité spolupráce dvou samostatných podnikatelů s přesně danými pravidly. Poskytovatel franchizy (franchisor) poskytuje příjemci (franchisantovi) koncepci na klíč pro vybudování a provozování franchisingových podniků. Franchisor v podstatě opakovaně, tj. pro různá území, prodává funkční, v praxi vyzkoušený a úspěšný podnikatelský systém. Franchisant je po dobu trvání franchisingové smlouvy oprávněn používat jméno franchisorovy firmy, utajované výrobní procesy, technologické postupy, patenty, ochranné známky a jiná práva z duševního nebo průmyslového vlastnictví. Franchisor jako součást smlouvy poskytuje franchisantovi reklamní služby, marketing, zajišťuje proškolení zaměstnanců a poskytuje právního a ekonomického poradenství. Franchisant musí poskytovat franchisorovi hospodářské údaje, které jsou podkladem pro vyhodnocení hospodářských výsledků. Nedílnou součástí franchisingové smlouvy

je i klausule o poplatcích. Poplatek může být zaplacen jednorázově, ale v praxi se častěji setkáváme s průběžným placením poplatků. Pak je součástí smlouvy i způsob stanovení výše průběžného poplatku, nejčastěji jde o určité procento z obratu franchisanta. Důležitým bodem každé franchisingové smlouvy je ujednání o povinnosti utajovat veškeré sdělené skutečnosti a to nejen po dobu trvání smlouvy a i po jejím ukončení. Byť i zde je možná ochrana jako u obchodního tajemství nebo know-how, praxe se přiklonila k institutu smluvní pokuty (§ 544 a násl. OZ, § 300 ObchZ), klausule o smluvní pokutě je zpravidla součástí franchisingové smlouvy.

Vhodným příkladem úspěšně aplikovaných smluv o franchisingu je bezesporu firma McDonald's. Zajímavostí je, že u zrodu tohoto typicky amerického projektu stál syn českého přistěhovalce Raymond Albert Kroc. Ten se v roce 1953 doslechl na svých cestách po USA o zajímavé restauraci v Kalifornii, kterou vlastnili bratři Dick a Mac McDonaldovi. Byl fascinován rychlostí, efektivností a kvalitou provozu restaurace. Od bratrů McDonaldových odkoupil jak právo užívat kompletní know-how k provozování restaurací tak i právo na užívání jejich jmen. Ray Kroc po otevření své první restaurace nejen, že úspěšně aplikoval zakoupené know-how, ale začal za úplatu poskytovat práva k provozování restaurací pod jménem McDonald's dalším zájemcům a tak umožnil expanzi řetězce rychlého občerstvení McDonald's do všech koutů světa. Dnes patří mezi nejnavštěvovanější provozovny na světě.

II.2.3. Ochrana a dispozice s know-how

Vzájemný vztah obchodního tajemství a know-how není jednoznačně vymezen, i když v praxi bývají tyto pojmy běžně ztotožňovány a zaměňovány. Právní literatura však tyto pojmy odděluje. Při představě, že každý pojem je samostatnou množinou, pak lze jejich vzájemný vztah charakterizovat tak, že se tyto množiny v několika místech překrývají, avšak v jiných místech zůstávají na sobě nezávislé. Pokud naplňuje know-how současně i pojmové znaky obchodního tajemství vyjádřené v § 17 ObchZ, pak se mu náleží stejná ochrana jako

obchodnímu tajemství. Jak obchodní tajemství tak i know-how je možno považovat za jiné majetkové hodnoty ve smyslu § 118 OZ, a tudíž i za způsobilou součástí podniku podle § 5 ObchZ. Know-how na rozdíl od obchodního tajemství, však může existovat jak samostatně, tak i jako součást podniku. Na rozdíl od obchodního tajemství může být majitelem know-how i fyzická nebo právnická osoba, která není podnikatelem. Dalším rozdílem mezi těmito instituty je povinnost utajování, která u obchodního tajemství je jedním z pojmových znaků, nikoli však u know-how. U know how je *„utajování pouze důsledkem toho, že know-how tvoří různé nepatentované ani jinak právem přímo nechráněné hodnoty, které se mohou po zveřejnění stát předmětem využití na celém světě. A právě ochrana před takovým využitím vede k takovému utajení.“*⁵⁶ Na základě neexistence speciální ochrany pro know-how bývá označováno jako nehmotný statek nechráněný.

Know-how lze vymezit i vůči průmyslovým právům. I když všechna průmyslová práva lze považovat za know-how, jejich ochrana je exkluzivnější. Subjekt, jehož chráněné právo bylo porušeno, se může domáhat, aby rušení práva bylo zakázáno a aby následky porušení byly odstraněny. Vznikla-li tímto porušením práva škoda, pak má poškozený subjekt nárok na její náhradu. Nahrazuje se jak skutečná škoda (to, oč se majetek poškozeného škodnou událostí zmenšil) tak i ušlý zisk (čeho by byl dosáhl, kdyby nenastala škodná událost). Pokud byla zásahem do chráněného práva způsobena nemajetková újma, má poškozený subjekt nárok na přiměřené zadostiučinění, které může spočívat i v peněžitém plnění. Pro zachování objektivit je nutno uvést i negativa. Zejména jde o to, že patentová a obdobná řízení jsou zdlouhavá a finančně náročná. Navíc poskytnutá ochrana je teritoriálně a časově omezena. Nevýraznějším negativem je však ta skutečnost, že v rámci těchto řízení je subjekt povinen zveřejnit podstatu svého vynálezu. Toto zveřejnění umožňuje ostatním subjektům podrobně jej prozkoumat a najít cestu, jak tuto ochranu obejít. Proto některé subjekty dávají přednost prostému utajování, ač to představuje vyšší stupeň rizika.

---

⁵⁶ Borský, E. Know-how a jeho hospodářské využití. Praha : ČSOPK, 1971, s. 9

II.3. Důvěrné informace

II.3.1. Definice pojmu

Pro správné rozhodnutí je nutno znát správné informace. Podnikatelé proto vynakládají mnoho sil, aby si zajistili dostatečné množství informací o trhu, o postavení konkurence, o jejich strategiích a obchodních kontaktech apod. Pokud jednají podle zákona a v mezích poctivého obchodního styku, nelze takovému jednání nic vytknout, je oprávněné a pochopitelné. Proti neoprávněnému získávání a rozšiřování informací z oblasti jejich podnikatelské činnosti je podnikatelům ObchZ poskytována ochrana.

Při uzavírání smluv si podnikatelé poskytují velké množství informací. Zpravidla jde o informace, jež mají druhou stranu přesvědčit o výhodnosti nabídky a přimět ji k jejímu přijetí, tedy k uzavření smlouvy. Tyto sdělené informace mají různou důležitost i stupeň ochrany.

„Při uzavírání smluv je podnikatel oprávněn využít institutu ochrany důvěrných informací.“⁵⁷ Ochrana důvěrných informací v rámci kontraktační činnosti podnikatele je zajištěna ust. § 271 ObchZ, který zní : „jestliže si strany při jednání o uzavření smlouvy navzájem poskytnou informace označené jako důvěrné, nesmí strana, které byly tyto informace poskytnuty, je prozradit třetí osobě a ani je použít v rozporu s jejich účelem pro své potřeby, a to bez ohledu na to, zda dojde k uzavření smlouvy, či nikoli. Kdo poruší tuto povinnost, je povinen k náhradě škody, obdobně podle ustanovení § 373 a násl. ObchZ.“ ObchZ pojem důvěrné informace nedefinuje.

Za důvěrnou informaci lze tedy označit informaci, která není veřejně známou a jejíž zveřejnění by mohlo ovlivnit rozhodování jiných podnikatelů, ceny zboží, surovin apod. Za důvěrnou informaci tedy nelze označit informaci, která byla získaná při jednání, ale která je v daném oboru všeobecně známá. Naproti tomu se lze oprávněně domnívat, že ucelený soubor takových informací získaných

---

⁵⁷ Štenglová, I. a kol. *Obchodní tajemství. Praktická příručka*. Praha: Linde, 2005. s. 28

při jednání, již může být označen za důvěrnou informaci, neboť právě díky ucelenosti celého souboru informací, lze dospět k novému závěru.

Chráněny jsou poskytnuté informace před uzavřením smlouvy, které byly výslovně označeny smluvní stranou jako důvěrné, rozhodující je zde subjektivní hledisko podnikatele. Není relevantní, zda poskytnuté informace ochrany potřebují či nikoli. Prohlášení účastníka jednání o tom, že požaduje, aby se sdělenou informací zacházelo jako s důvěrnou, může mít formu písemnou i ústní. Toto označení se pak vztahuje ke všem informacím poskytnutým jak písemně (tj. i v elektronické podobě), tak i ústně při jednání. Z praktického hlediska a důvodu průkaznosti je vhodné doporučit písemnou formu. Je-li známo, že při jednání o uzavření obchodního či jiného kontraktu budou sdělovány potenciální druhé smluvní straně informace, které jsou podstatné a mohly by být jakýmkoliv způsobem zneužity, pak je vhodné uzavřít písemnou dohodu o ochraně důvěrných informací a stanovit v ní sankce za porušení povinností. Smlouva, která se pro tento účel používá, se označuje jako dohoda o nevyzrazení (v angličtině : non disclosure agreement).

Z hlediska ochrany je důležité i časové hledisko, tedy informace musí být označeny za důvěrné již při jednání a nikoli až dodatečně. Zpětné označení dříve poskytnutých informací za důvěrné nelze akceptovat. Za situace, kdy by druhá strana s poskytnutými informacemi nakládala jako s volnými, nelze od ní spravedlivě požadovat, aby po dodatečném označení těchto informací za důvěrné, byla zavázána k případným náhradám škody podle ust. § 271 ObchZ. *„Po dodatečném označení již sdělených informací za důvěrné by byl na místě souhlas druhé strany, zde by pak šlo o „smluvené“ nikoli oznámené důvěrné informace a následná odpovědnost za škodu by nebyla deliktní, ale smluvní.“*⁵⁸

---

⁵⁸ Faldyna, F. a kol. Obchodní zákoník s komentářem. II. díl. CODEX Bohemia, s.r.o., 2000, s. 42

II.3.2. ochrana důvěrných informací

K náhradě škody při porušení institutu důvěrných informací je povinen rušitel dle ust. § 373 a násl. ObchZ. Náhrada škody je zde řešena stejně jako při porušení závazkového vztahu. Díky ust. § 271 ObchZ je překlenut formální problém konstrukce náhrady škody, který by nastal za situace, kdy by strany před uzavřením smlouvy nebyly vázány žádným závazkovým vztahem.

Důvěrné informace jsou v ObchZ chráněny také ve spojení s činností statutárního či kontrolního orgánu obchodní společnosti. Každý člen statutárního orgánu či kontrolního orgánu společnosti (jednatel, člen představenstva či dozorčí rady apod.) je povinen „zachovávat mlčenlivost o důvěrných informacích a skutečnostech, jejichž prozrazení třetím osobám, by mohlo společnosti způsobit škodu“ (přiměřené užití § 194 odst. 5 ObchZ). „ObchZ nedefinuje, které informace a skutečnosti je třeba považovat za důvěrné ve smyslu ustanovení odst. 5. Nepochybně takovými informacemi budou všechny informace tvořící předmět obchodního tajemství – jejich utajení je chráněno § 17, a dále všechny další informace, jejichž prozrazení může vyvolat účinky uvedené v odstavci 5.“⁵⁹ Podle mého názoru jsou tímto ustanovením ObchZ chráněny důvěrné informace, které se týkají dané společnosti, a to nejen vůči třetím osobám vně společnosti, ale i vůči třetím osobám uvnitř společnosti (např. zaměstnancům apod.).

Závěrem je možno říci, že ač vzájemný vztah důvěrných informací a obchodního tajemství lze charakterizovat jako dvě prolínající se skupiny informací, nejde o skupiny totožné. Hlavním cílem právní úpravy důvěrných informací je usnadnění smluvních jednání. Smluvní strany si při jednání o uzavření smlouvy mohou nezávazně sdělit důvěrné informace, přičemž takto označené informace jsou chráněné bez ohledu na to, zda strany smlouvu uzavřou či nikoli. Ochrana, která je poskytnutá těmto informacím, však je ochranou relativní a působí pouze mezi jednajícími stranami, jenž spolu jednaly o uzavření smlouvy a které tyto informace označily jako důvěrné (jednostranné oznámení).

---

⁵⁹ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 11.vydání, Praha : C.H.Beck, 2006, str. 745

Dílčí závěr

Až při vypracování diplomové práce jsem si v plné míře uvědomila, jak je obsáhlá problematika ochrany informací dle ObchZ.

Pouhé určení, zda je či není daná skutečnost chráněna ObchZ a podle jakého ustanovení, je značně složité. Existuje mnoho způsobů ochrany informací. Zpravidla nejsou legálně definovány a záleží pouze na úhlu pohledu a zkušenosti posuzovatele, aby danou utajovanou skutečnost správně podřadil. Rozhodování je spíše intuitivní, míra subjektivity daného hodnocení je vysoká, závěry o stejné skutečnosti se tak mohou lišit podle osoby posuzovatele. Judikatura ani dosavadní právní literatura neodpovídají na problémy jednoznačně. Ani tak zásadní otázka, zda obchodní tajemství a know-how jsou či nejsou průmyslovými právy není dosud jednoznačně rozhodnuta.

I když stávající platná právní úprava ObchZ obsahuje definici obchodního tajemství, díky formulační nejednoznačnosti zákonodárce i díky proměnlivosti trhu a rychlosti technického rozvoje, je často složité určit, co je a co není obchodním tajemstvím. Při studiu právní literatury jsem zjistila, že právní teoretikové při zkoumání dané problematiky došli k rozdílným závěrům, často protichůdným.

Jsem přesvědčena, že v oblasti obchodního tajemství, více než jinde, je na místě uplatňovat preventivní opatření, která mohou zabránit mnoha případům porušení obchodního tajemství. V této oblasti je bohužel právě prevence podceňována. Také míra právního povědomí u občanů je nízká, právní osvěta je zanedbaná.

V případě, že již dojde k porušení nebo vyzrazení předmětu obchodního tajemství, nabízí sice český právní řád množství způsobů jeho ochrany. Otázkou však je, jak je daná ochrana efektivní v praxi. Například pokud podnikatel dospěje k závěru, že je jeho obchodní tajemství ohroženo, může podat návrh na vydání předběžného opatření. Avšak uplatnění tohoto institutu v praxi je spojeno s několika překážkami. Za prvé musí podnikatel složit ve stejný den, kdy podal návrh na jeho vydání jistotu. Za druhé musí podnikatel všechna svá tvrzení v návrhu dostatečně osvědčit a musí dostatečně přesně formulovat návrh na

předběžné opatření. Bezpochyby lze přičíst k dobru zákonodárcům, že novelou OSŘ (zákon č. 227/2009 Sb.), výše jistoty v obchodních věcech byla snížena z částky 100.000,- Kč na částku 50.000,- Kč. Touto úpravou se stal tento právní institut opět dostupný širší vrstvě podnikatelů. Avšak otázka formulace návrhu na předběžné opatření, zůstává problematičtější. Zde je třeba mít na paměti, že v tomto řízení se neprovádí dokazování, soud nevyzývá navrhovatele k odstranění vad návrhu. Pokud je návrh nesrozumitelný nebo neurčitý, předseda senátu jej odmítne. Pokud je návrh formulován příliš široce, předseda senátu jej zamítne. Domnívám se, že by v zákoně měly být přesněji definovány náležitosti, aby k těmto rozhodnutím docházelo minimálně.

Dalším problémem ochrany obchodního tajemství je zavádějící terminologie, kterou použil zákonodárce při formulování ustanovení § 18 ObchZ. Ačkoliv novelou ObchZ č. 370/2000 Sb., včlenil zákonodárce do ObchZ ustanovení § 5, kterým určil, že podnik je věc hromadná a náleží podnikateli vlastnickým právem, již novelizoval ustanovení § 18 ObchZ. Tam stále ponechal zavádějící formulaci podnikatel provozující podnik. K nepřehlednosti problematiky přispívá i nevyjasněný vztah obchodního tajemství a know-how a dalších obdobných institutů.

V trestně-právní oblasti považuji za největší úspěch, že zákonodárce v TrZ v § 248 vymezuje již skutkovou podstatu trestného činu porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže kde se pod písmenem h) stanoví, že trestného činu se dopustí ten, kdo při účasti v hospodářské soutěži poruší obchodní tajemství.

Zákonodárce připravuje další změny, které se tentokrát dotknou civilní oblasti právního řádu. V současné době je již vedena diskuze o novém OZ, který by měl být velmi obsáhlý a měl by se stát základním kodexem soukromého práva, na který budou navazovat svými úpravami speciální zákony. Přesunutím stávajících smluvních typů z ObchZ do OZ, se z ObchZ stává právní předpis s úzkým vztahem k podnikateli, nikoli obchodům.

Ochranu obchodního tajemství by v budoucnu měl zajišťovat nový OZ. Jak vyplývá z důvodové zprávy, je důvodem přesunu přiřazení tohoto pojmu k jeho

systematickým souvislostem. V novém OZ je včleněna ochrana obchodního tajemství v kapitole věnující se zneužití a omezování soutěže (i nekalé soutěže). Návrh nového OZ definuje obchodní tajemství v § 471 jako „*konkurenčně významné, určitelné, ocenitelné a v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné skutečnosti, které souvisejí se závodem a jejichž vlastník zajišťuje ve svém zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení.*“ Opět je zde stanoven předpoklad, že obchodní tajemství je tvořeno určitými skutečnostmi, které musí být splněny kumulativně. Na rozdíl od současné definice v ObchZ, tato definice již neobsahuje výčet povah chráněných skutečností (obchodní, výrobní, technické), ani jejich hodnotu, naproti tomu zdůrazňuje, že se musí jednat o skutečnost související s obchodním závodem a že se musí jednat o skutečnost konkurenčně ocenitelnou. I v této definice je obsažena podmínka, že se musí jednat o skutečnosti v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné a o podmínku, že jejich vlastník zajišťuje ve svém zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení. Disponovat s obchodním tajemstvím může jeho vlastník dle své vůle, pokud jde o přenechání obchodního tajemství k využití jinému, bude se řídit ustanoveními závazkového práva. Ochrana obchodního tajemství bude realizována podle ustanovení o nekalé soutěži (§ 2837 odst. 2 písmeno h) nového OZ, který definuje porušení obchodního tajemství jako nekalou soutěž). § 2846 nového OZ obsahuje jaké jednání je považováno za porušení obchodního tajemství. Text je přejat ze stávající úpravy ObchZ. Je otázkou, zda zákonodárcem předestřené nové úpravy přispějí k zpřehlednění problematiky obchodního tajemství a přispějí tak ke zvýšení právní jistoty v této právní oblasti.

Na zváženou je také, zda daná dynamicky se rozvíjející problematika, by neměla být upravena samostatně v jedné speciální normě.

Problematika know-how nespočívá v tom, že tento pojem není legálně definován, ale spíše v tom, že ani judikatura ani právní literatura nedávají jednoznačnou odpověď na otázku, zda náleží know-how k předmětům průmyslového vlastnictví? Ačkoliv převažuje názor, že know-how není

průmyslovým právem, například J. Kunc⁶⁰ ve své práci dospěl k závěru, že předmětem průmyslového vlastnictví jsou nehmotné statky technické povahy a další majetkové hodnoty významné z technického a obchodního hlediska. Protože podle jeho názoru je know-how nehmotným statkem v širším slova smyslu, pak s ohledem na ustanovení čl. 1, odst. 3 Pařížské unijní úmluvy, lze podle jeho názoru dospět k závěru, že know-how lze podřadit pod předměty průmyslového vlastnictví. To, že ani právní předpisy a ani právní literatura jednoznačně neurčují, zda je know-how průmyslovým právem či nikoli, je tristní. Následně nelze ani jednoznačně říci, jaký typ smlouvy použít pro dispozici s know-how. Převažuje právní názor, že know-how není průmyslovým právem a k jeho dispozici je nutno uzavřít smlouvu o know-how. Neboť tento smluvní typ není upraven právními předpisy, aplikují se na něj pouze základní ustanovení OZ o smlouvách. Je důležité, aby vypracování dané smlouvy bylo věnováno dostatek pozornosti, aby se předešlo vleklým soudním sporům. Při vypracovávání smlouvy o know-how je nutno přizpůsobit se a plně se podřídít konkrétním okolnostem daného případu. Judikatura a právní literatura, která by poukazovala na úskalí problémů tohoto typu smlouvy, je naprosto nedostatečná. Právní zástupci jednajících stran se při sestavování smlouvy o know-how musí spolehnout v současné době především na své zkušenosti a svůj důvtip. Ohledně know-how je na zákonodárci, aby jednoznačně určil, zda je know-how průmyslovým právem a zda při dispozici s ním lze použít licenčních smluv, nebo aby právně upravil smlouvu o know-how.

Stávající předmluvní ochrana důvěrných informací dle § 271 ObchZ byla přejata do ustanovení § 1589 nového OZ. Navržená úprava vychází ze zásady smluvní volnosti, kdy každý může rozhodnout sám, zda bude s druhým jednat o uzavření smlouvy a zda danou smlouvu uzavře. Pokud při jednání budou sděleny informace důvěrného charakteru je druhá strana povinna postupovat tak, aby tyto informace byly udrženy v tajnosti, tak aby nebyly zneužity k tíži toho, kdo je poskytl. Porušení zásad poctivého jednání při jednání o uzavření i nadále povede k povinnosti nahradit škodu z toho vzniklou, případně k vydání bezdůvodného obohacení. Žádné zásadní změny nová právní úprava v této oblasti nepřináší.

---

⁶⁰ Kunc, J. Průmyslová práva a mezinárodní právo, Úřad pro patenty a vynálezy, 1971, str. 354.

Podle mého názoru je správné, že zákonodárce ponechal plnou odpovědnost za ochranu informací poskytnutých při kontraktační činnosti na bedrech jednajících stran. Ony samy, s ohledem na danou konkrétní situaci, si určují s kým budou jednat a jaké informace při jednání poskytnou a jaké sankce stanoví při jejich porušení.

III. Ochrana utajovaných skutečností podle práva kapitálového trhu

III.1. Definice pojmu vnitřní informace

Základním předpokladem pro podnikání na kapitálovém trhu je mít dostatek přesných a relevantních informací. Trh s dostatečným množstvím relevantních informací, které jsou volně přístupné všem, je informačně transparentní (informačně symetrický). V praxi však dochází k jisté asymetrii, která je způsobena tím, že některé subjekty působící na trhu mají přístup k většímu množství informací, než ostatní. Tyto subjekty jsou pak ve výhodnějším postavení, než ostatní. Aby byla odstraněna tato informační asymetrie, byla zajištěna rovnost subjektů pohybujících se na kapitálovém trhu a zabránilo se zneužití takových informací, stanovil zákonodárce v právních normách pravidla pro povinné zveřejňování takových relevantních (vnitřních) informací emitentem a osobám, které mají k takovým informacím přístup stanovil omezení.

Úprava ochrany vnitřních informací vychází z amerického zákona Securities Exchange Act, kterým byla zavedena regulace trhu s cennými papíry v USA po krachu burzy v roce 1929. Tato právní oblast je v USA velmi důkladně právně upravena. Regulace v rámci Evropské unie vychází z právní úpravy USA. Danou problematikou se zabývala směrnice 89/592/EHS z 13. listopadu 1989, která byla zrušena směrnicí 2003/6/ES o zneužívání trhu. Úprava problematiky ochrany vnitřních informací je obsažena také v prováděcí směrnici 2003/124/ES o vymezení pojmu vnitřní informace a manipulace s trhem a směrnicí 2004/72/ES o o přijatelných tržních postupech.

Součástí českého právního řádu je úprava vnitřních informací více než 15 let. Původně byl daný institut obsažen v ZCP. Tato právní úprava vycházela ze směrnice 89/592/EHS. Následně v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie, a potažmo s nutností zpracovat unijní předpisy do českého právního řádu, byla právní úprava vnitřních informací přesunuta do ZPKT. Zákonná definice pojmu vnitřní informace je obsažena v ust. § 124 odst. 1, 2 ZPKT. Aby informaci bylo možno považovat za vnitřní informaci, musí být :

- a) přesná
- b) musí se přímo nebo nepřímo týká investičního nástroje nebo jiného nástroje, který byl přijat k obchodování na regulovaném trhu členského státu Evropské unie nebo o jehož přijetí k obchodování na regulovaném trhu členského státu Evropské unie bylo požádáno (dále jen "finanční nástroj"), jiného nástroje, který nebyl přijat k obchodování na regulovaném trhu členského státu Evropské unie a jehož hodnota se odvozuje od finančního nástroje, emitenta takových finančních nástrojů nebo jiné skutečnosti významné pro vývoj kurzu či jiné ceny takového finančního nástroje nebo jeho výnosu
- c) nesmí být veřejně známá
- d) pokud by poté, co by se stala veřejně známou, mohla významně ovlivnit kurz nebo výnos tohoto finančního nástroje nebo jiného nástroje, jehož hodnota se odvozuje od tohoto finančního nástroje.“

sub a) *„Z právní úpravy nelze dovodit, že by informace musela být zcela exaktní, určitost je žádána do té míry, aby postačila pro určitý závěr o vývoji kurzu relevantního nástroje či odvozeného derivátu (tj. o dopadech informace na trh).“⁶¹* Důvodem tohoto pojmového znaku je vyjmout z okruhu vnitřních informací ty, které nevykazují vysokou míru pravděpodobnosti a jistoty, tj. nejrůznější názory, spekulace, hodnocení, tipy, nepodložená očekávání a fikce. Informace by měla být do té míry určitá, aby na jejím základě bylo možno dospět k závěru, že ovlivní kurs příslušného investičního nástroje nebo jeho derivátu. Například jde o informaci, že emitent propustí 20% svých zaměstnanců. Vnitřní informace by měla vykazovat také jistou míru preciznosti; musí jít o informaci „*důkazu přístupnou a ověřitelnou.*“⁶² U informací o událostech, které již proběhly, je tento požadavek jednoznačně určitelný. Problém však může nastat u situací budoucích. Tyto „budoucích skutečností“ jsou nejisté a nemusí nikdy nastat. Takovéto informace pak naplní

⁶¹ Kotásek, J. Ochrana vnitřních informací. 1. vydání, Služba Knihovnička, 2008, str. 107.

⁶² Kotásek, J. Ochrana vnitřních informací. 1. vydání, Služba Knihovnička, 2008, str. 107

znaky vnitřní informace jen v tom případě, pokud bude vysoce pravděpodobné, že nastane. Informace by se tedy měla vázat ke skutečnosti, která buď již nastala nebo alespoň lze reálně předpokládat, že v budoucnu nastane (např. za vnitřní informaci lze považovat i informace o tom, že emitent začal jednání o fúzi, i když k fúzi nakonec nedojde).

sub b) Informace musí být relevantní přímo pro emitenta, pro investiční nástroj, pro jiný nástroj, který sice nebyl přijat k obchodování na regulovaném trhu, ale jehož hodnota se odvozuje od finančního nástroje nebo pro jiné skutečnosti, které mají význam pro vývoj kurzu takového finančního nástroje. Informace mohou mít svůj původ jak uvnitř samotného emitenta (např. informace o výsledku soudního sporu, informace o nálezů bohatých nalezišť surovin, informace o přidělení významné státní zakázky) tak i vně emitenta (informace o ukončení činnosti konkurenta, informace o plánu nabídky převzetí, jejímž cílem je emitent) nebo se může jednat o informace o obecných tržních poměrech. Spornou otázkou je, zda lze pod jiné informace zahrnout i politické a vojenské události, byť bezesporu ovlivní kurz (zahájení vojenského konfliktu spřátelené země se jistě pozitivně promítne do kurzu akcií naší zbrojařské akciové společnosti).

sub c) Neveřejnost je klíčovým znakem vnitřní informace. Ačkoliv stávající právní úprava neposkytuje jasné kritérium, koho lze považovat za veřejnost a kdy se informace stane veřejně známou. Komise pro cenné papíry vydala dne 5. června 2001 stanovisko, na základě kterého je možno dovodit, že *„informace je veřejně známou, pokud k ní má přístup velký okruh investorů,“* nemusí být známá všem. Plně postačí, pokud subjekt, který se zabývá vyhledáváním a zpracováním analýz kapitálového trhu, měl reálnou možnost danou informací vyhledat (např. na internetu, v tisku, získat ji z televize nebo rádia). Díky radikálnímu rozvoji informačních technologií, jejich vzájemnému propojení a snadné dostupnosti, je dle mého názoru dnes již zbytečné zabývat se v souvislosti s zveřejňováním otázkou teritoriality. *„Z ekonomického pohledu bude informace veřejná tehdy, pokud jejím*

*využitím již nemůže zasvěcená osoba dosáhnout žádných zvláštních výhod na trhu oproti jiným účastníkům.*⁶³ Způsob ani původce uveřejnění nejsou rozhodné.

sub d) Vnitřní informace musí obsahovat „kurzotvorný potenciál.“ Tento potenciál má informace, kterou by rozumný investor, poté co by se o ní dověděl, zohlednil ve svém rozhodování. Za vnitřní informace je nutno považovat i takové informace, které se ve vývoji kurzu mohly odrazit pouze potencionálně. Zda ke změně kurzu po zveřejnění informace skutečně dojde, není relevantní. Naopak nelze pod vnitřní informace podřadit takové informace, které jsou sice neveřejné, avšak jejich zveřejnění by se promítlo do změny kurzu pouze bagatelně. Kurzotvorná relevance se stanovuje na základě zpětné prognózy, dodatečného objektivního testu, který zohlední všechny okolnosti v době transakce z pohledu rozumného investora. Informace má kurzotvorný potenciál, pokud z pohledu rozumného investora má „takovou hodnotu, aby jej motivovala k transakci, která bude z jeho pohledu (i po odečtení transakčních nákladů, nikoli ale rizik postihu) přínosná.“⁶⁴

Podle § 124 odst. 2 ZPKT se „za vnitřní informaci považuje i informace podle odstavce 1 sdělená zákazníkem při předávání pokynu k poskytnutí investiční služby.“

Dále ZPKT vymezuje osoby zasvěcené (§ 124 odst. 3 ZPKT), jako osoby, které získaly přístup k vnitřním informacím „v souvislosti s výkonem svého zaměstnání, povolání nebo funkce, v souvislosti se svým podílem na základním kapitálu emitenta finančního nástroje nebo podílem na hlasovacích právech emitenta, v souvislosti s plněním svých povinností nebo v souvislosti s trestným činem. Zasvěcenou osobou je též osoba, která získá vnitřní informaci jiným způsobem a ví nebo může vědět, že jde o vnitřní informaci.“ Jak je patrné z dikce zákona jedná se o velmi široký okruh osob, do které spadají nejen vlastní zaměstnanci emitenta, ale i fyzické osoby, které mají uzavřeny pracovní smlouvy s jinými subjekty a na základě dohod vykonávají určité práce pro emitenta, dále i fyzické osoby ze subjektů, které si emitent najal pro poskytnutí služby (např. advokáti, auditoři, daňoví poradci, úklidová služba, správa sítě, ostraha objektu). Jako osoby s funkcí u emitenta jsou chápány členové statutárních orgánů a dozorčích rad. Akcionář, který na valné hromadě

⁶³ Kotásek, J. Ochrana vnitřních informací. 1. vydání, Služba Knihovnička, 2008, str. 107

⁶⁴ Kotásek, J. Ochrana vnitřních informací. 1. vydání, Služba Knihovnička, 2008, str. 108

získal dosud nezveřejněné vnitřní informace, je chápán jako osoba disponující vnitřní informací na základě podílu na základním kapitálu emitenta finančního nástroje nebo podílem na hlasovacích právech emitenta. Za osoby, které vnitřní informace získali v souvislosti s plněním svých povinností jsou považovány fyzické osoby, které v rámci svých služebních povinností vykonávají kontrolu nad činností emitenta (např. zaměstnanci finančního úřadu). V souvislosti s trestným činem může získat vnitřní informace kterákoliv fyzická osoba, která při získávání takové informace dopustí jednání v rozporu s TrZ. Všechny osoby, které přicházejí do přímého styku s vnitřními informacemi, lze označit za primární zasvěcené osoby (primární insider osoby). Jejich rodinní příslušníci a osoby, které získaly přímo nebo nepřímo od primární zasvěcené osoby, jsou označovány za sekundární zasvěcené osoby (sekundární insider osoby). Aby se osoba, která se seznámila s vnitřní informací, stala sekundární zasvěcenou osobou a platily pro ni zákazy stanovené ZPKT, ví nebo může vědět, že jde o vnitřní informaci. *„Osoba, která se v dobré víře domnívá, že sdělená informace není vnitřní informací, resp. osoba, po které nelze podle okolností žádat, aby vnitřní charakter informace rozpoznala, se nestává sekundární zasvěcenou osobou a neplatí pro ni příslušné zákazy formulované v navazujícím ustanovení ZPKT.“*⁶⁵ U primárně zasvěcených osob ZPKT nežadá, aby osoba disponovala mimo vnitřní informace i vědomím o vnitřním charakteru informace.

Zasvěcenou osobou tedy není osoba, která kopíruje investice zasvěcené osoby, na základě domněnky, že tato zasvěcená osoba disponuje vnitřními informacemi.

---

⁶⁵ Kotásek, J. Ochrana vnitřních informací. 1. vydání, Služba Knihovnička, 2008, str. 121

III.2. Insider trading

Důvěrné informace jsou informace výjimečné, jiným subjektům nedostupné, pro zasvěcené osoby představují zřejmou výhodu před ostatními, jejich využití či zneužití může výrazně narušit prostředí kapitálového trhu (např. manipulace s obchody), proto ZPKT přijal omezení pro nakládání s nimi.

Z historického pohledu se první případ insider tradingu stal v roce 1814 v Británii. Hlavním aktérem byl Nathan Rotschild, který se díky svým placeným zvěděům, s předstihem před ostatními, dověděl o porážce Napoleona u Waterloo. Tuto důležitou informaci využil ve svůj prospěch tím, že nakoupil velké množství státních cenných papírů, jejichž kurs po zveřejnění porážky Napoleona několikanásobně vzrostl.

Hlavním účelem právní úpravy zabývající se ochranou vnitřních informací je zajištění rovnosti subjektů pohybujících se na kapitálovém trhu, odstranění jisté informační asymetrie. Aby byla zajištěna rovnost účastníků na kapitálovém trhu, musel právní řád přistoupit k omezení dispozic zasvěcených osob, nepřipouští, aby zasvěcené osoby využívaly znalostí vnitřních informací k soukromým obchodům na kapitálovém trhu. V odstavci 4 § 124 pod písmeny a), b) ZPKT jsou taxativně vymezeny jednání jichž se zasvěcená osoba nesmí dopustit. Zasvěcené osobě je jednak zapovězeno jak nabýt, tak i pokusit se nabýt, na svůj nebo na účet třetí osoby finanční nástroj, jehož se vnitřní informace týká. Není rozhodné, zda se takového jednání dopustila samotná zasvěcená osoba nebo zda jednala nepřímo prostřednictvím najatého makléře. Deliktní je již pokus o takové jednání. Dále zasvěcená osoba také nesmí dát jiné osobě doporučení, týkající se dosud nezveřejněné vnitřní informace (tzv. tipping). O vnitřní informaci je zasvěcená osoba povinna zachovávat mlčenlivost a to i po zániku svého postavení. Právo vymezilo pravidla, kterými jsou zasvěcené osoby povinny se řídit (§ 124/3 ZPKT). Porušením těchto pravidel se zasvěcená osoba dopouští nekalé praktiky využívání vnitřních informací na kapitálovém trhu (tzv. insider trading).

Z úpravy regulace insider tradingu jsou, v souladu s § 124 odstavec 6, vyjmuty operace uskutečňované Českou národní bankou, centrální banka jiného

členského státu Evropské unie, Evropskou centrální bankou nebo jinou osobou, která jedná na základě jejich pověření a také „jednání při zpětném odkupu vlastních investičních nástrojů nebo při cenové stabilizaci investičního nástroje za podmínek stanovených přímo použitelným právním předpisem Evropských společenství, kterým se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady o zneužívání trhu,“ a také všechna jednání týkající se plnění závazku ze smlouvy, která byla uzavřena před získáním vnitřní informace.

ZPKT v ustanovení § 125 odst. 1 stanovuje emitentovi povinnost, aby každou vnitřní informaci, která se ho týká „neprodleně uveřejnil, a to způsobem umožňujícím dálkový přístup a zároveň ji zaslal České národní bance v elektronické podobě.“ Cílem této povinnosti uveřejňování je zachování hlavní zásady podnikání na kapitálovém trhu - zásady rovnosti účastníků, tedy aby všichni účastníci byli stejně informovaní o ekonomicky relevantních skutečnostech. Ust. § 125 odst. 2 ZPKT umožňuje, aby emitent odložil uveřejnění vnitřní informace. Tato možnost je emitentovi dána jen ze závažných důvodů (např. jednání, jejich cílem je finanční stabilizace emitenta, jenž je ve finančních potížích takového druhu, že jeho existence je bezprostředně ohrožena) a za splnění dvou podmínek. Jednak nesmí být neuveřejněním informace klamána veřejnost a jednak musí emitent i nadále zajistit důvěrnost dané informace. Odložení uveřejnění je emitent povinen oznámit neprodleně České národní bance. Obsahem daného oznámení musí být jak důvod odložení tak i obsah vnitřní informace.

Podle odstavce 4 § 125 ZPKT je emitent povinen vést seznam osob, které mají přístup, pravidelný i příležitostný, k jeho vnitřním informacím. Emitent je povinen tento seznam zaslat bez zbytečného odkladu České národní bance. Seznam bývá označován v odborných kruzích jako „watch list nebo insider list.“ Jde o preventivní opatření, jehož cílem je zabránit nežádoucímu využívání vnitřních informací. Výjimku z této povinnosti má emitent finančního nástroje, který o přijetí finančního nástroje na regulovaný trh nežádal ani s přijetím nesouhlasil.

V České republice díky poválečnému vývoji a uplatňování socialistických principů v hospodaření neexistoval kapitálový trh ani burza cenných papírů a tato oblast nebyla ani nijak právně upravena. Po sametové revoluci v roce 1989 došlo

k zásadní změně společenských podmínek, začalo se budovat tržní prostředí. V oblasti kapitálového trhu se stal přelomovým rokem rok 1992, ve kterém byl přijat dodnes platný ZCP. V tomto roce vstoupil v platnost také zákon č. 214/1992 Sb., o burze cenných papírů (zrušen v roce 2004 ZPKT). 24. listopadu 1992 vznikla v Praze Burza cenných papírů Praha a.s. První obchody se uskutečnily již v dubnu 1993.

Před vstupem naší republiky do Evropské unie za účelem dosažení souladu našeho práva s právem komunitárním, bylo nutno přijmout novou právní úpravu pro oblast obchodování na kapitálovém trhu. Touto novou právní úpravou byl ZPKT, ve kterém je ochrana vnitřních informací upravena v §§ 124 a 125.

Aby právní úprava byla účinná, musí vedle práv a povinností stanovit i sankce, které postihnou subjekty, které tuto právní úpravu poruší.

Insider trading v rámci operací prováděných na kapitálovém trhu je postihován buď jako správní delikt podle § 162 ZPKT (osobě porušující pravidla ochrany vnitřních informací lze uložit pokutu až do výše 10 000 000,- Kč a rušitel může také hradit vzniklou škodu) nebo pokud má však toto jednání vyšší společenskou nebezpečnost, mohou i zde být naplněny znaky skutkové podstaty trestného činu zneužívání informací v obchodním styku podle § 128 TrZ. Skutkovou podstatou trestného činu zneužívání informací v obchodním styku ten, kdo:

- úmyslně opatří sobě nebo jinému výhodu nebo prospěch,
- neoprávněně užije informace dosud nikoli veřejně přístupné,
- kterou pachatel získal z důvodu svého zaměstnání, povolání, postavení nebo své funkce,
- jejíž zveřejnění podstatně ovlivňuje rozhodování v obchodním styku,
- pachatel uskuteční nebo dá podnět k uskutečnění smlouvy nebo operace na organizovaném trhu cenných papírů nebo zboží.

TrZ postihuje nelegální využití vnitřní informace na organizovaném trhu cenných papírů, nevztahuje se na face-tu-face obchody. Na rozdíl od ZPKT, který postihuje jakýkoliv druh insider tradingu. Na rozdíl od insider tradingu požaduje TrZ i bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.

Pokud jde o vzájemný vztah vnitřní informace a obchodního tajemství, lze říci, že oba pojmy se mohou do jisté míry po určitou dobu prolínat. Hlavním rozdílem mezi nimi je, že vnitřní informace má být zveřejněna tak rychle jak je to možné, aby bylo zabráněno jejímu zneužití, kdežto cílem obchodního tajemství je zachovat jeho utajení co nejdéle. Vzájemný vztah lze přiblížit nejlépe na příkladu. Pokud emitent objeví převratný způsob odsolování mořské vody, nebude zveřejňovat podrobný popis výrobního postupu, ale bude pouze informovat, že tento postup vyvinul a bude informovat o jeho výsledcích a možnostech využití.

Dílčí závěr

Právní úpravě zákazu insider tradingu lze zcela po právu vytknout, že je příliš vágní a neúčinná. Pro zachování objektivity je nutno uvést, že ZPKT upravuje oblast, kterou právo řádně upravit snad ani nemůže. I kdyby ZPKT upravoval problematiku insider tradingu podrobně, nepostihl by všechny nekalé praktiky. Dnešní obecná úprava naproti tomu umožňuje rušitelům snadno proplout mezi jednotlivými zákonnými povinnostmi. Úkolem zákonodárce do budoucna je najít takovou právní úpravu, která by se pohybovala někde uprostřed mezi těmito dvěma extrémy. Úspěchy má prozatím pouze dílčí.

Podnikání na kapitálovém trhu souvisí s převody velkých objemů peněz a jak jsem uvedla v předcházejících kapitolách problematiku insider tradingu nebyla současnými zákony dostatečně upravena. Tento nedostek si uvědomil i zákonodárce a do Trz zapracoval dvě nové skutkové podstaty trestných činů vztahujících se k podnikání na kapitálovém trhu. Jde jednak o trestný čin manipulace s kurzem investičních nástrojů (§ 250) a jednak zneužití informace a postavení v obchodním styku (§ 255).

Podle ust. § 250 nového TrZ se trestného činu dopustí ten, „*kdo v úmyslu ovlivnit cenu nebo kurz investičních nástrojů, které jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu nebo o jejichž přijetí k obchodování na regulovaném trhu bylo požádáno, a) rozšíří nepravdivé nebo hrubě zkreslené informace významně ovlivňující cenu nebo kurz takových investičních nástrojů, nebo*

b) uskuteční obchod nebo zadá pokyn, který je způsobilý vyvolat nesprávnou představu o nabídce, poptávce, ceně nebo kurzu takového investičního nástroje.“ Ač jednání popsané ve skutkové podstatě plně nevyčerpává pojem manipulací s kurzem, pokrývá naprostou většinu případů a odpovídá definici uvedené ve směrnici 203/6/ ES.

Problematiku insider tradingu plně pokrývá skutková podstaty trestného činu zneužití informace a postavení v obchodním styku.

Lze pouze doufat, že tato iniciativa zákonodárce přispěje ke zvýšené transparentnosti obchodů na kapitálovém trhu. Osobně se nedomnívám, že tato ustanovení přispějí ke snadnějšímu prokázání insider tradingu. Teprve budoucí vývoj a rozhodnutí soudu přispějí k upřesnění obecných pojmů použitých v zákonné úpravě. Kdy bude nepravdivý údaj způsobilý významně ovlivnit cenu nebo kurs investičního nástroje ? Jaké zkreslení informace je již hrubé ? jaký obchod je způsobilý vyvolat nesprávnou představu o nabídce, poptávce, ceně nebo kursu investičního nástroje ? Domnívám se, že nelze ztracovat snahu zákonodárce, avšak na druhé straně je nutno poznamenat, že dokazování bude problematické a lze předpokládat, že tato nová úprava bude v praxi bezzubá.

IV. Bankovní tajemství

IV.1. Definice pojmu bankovní tajemství

Nejvýznamnějším institutem ochrany informací v oblasti „bankovního práva“ je bezpochyby bankovní tajemství. Nejedná se jen o jeden z nejcitovanějších pojmů bankovníctví, ale jde o jeden z jeho nejdůležitějších institutů, neboť na něm je založena důvěryhodnost každé banky.

Institut bankovního tajemství má dlouhou historii. Na území Švýcarska, světové bankovní velmoci, je první doložená zmínka o ochraně bankovního tajemství již z roku 1713. Naproti tomu v právním řádu České republiky byl tento pojem poprvé použit v zákoně č. 38/1948 Sb., o Národní bance Československé, kde v ust. § 11 byla stanovena povinnost guvernérovi a víceguvernérovi banky, složit před nastoupením do funkce do rukou prezidenta slib, že *„budou řádně vykonávat své povinnosti a zachovávat mlčenlivost o věcech, vyžadujících úřední a obchodní tajemství.“* Zákon o Národní bance Československé byl zrušen zákonem č. 31/1950 Sb., o Státní bance československé. Institut bankovního tajemství byl do právního řádu České republiky opětovně včleněn až zákonem č. 130/1989 Sb., o Státní bance československé, zrušen zákonem č. 22/1992 Sb., o Státní bance československé, který byl zrušen zákonem č. 6/1993 Sb., o České národní bance. Ani jeden z uvedených zákonů pojem bankovního tajemství nedefinoval. Před účinností těchto zákonů náš právní řád institut bankovního tajemství neobsahoval. V té době byly informace ve vztahu mezi bankou a klientem chráněny prostřednictvím povinnosti mlčenlivosti, která byla uložena jak zaměstnancům banky tak i členům orgánů banky.

Banka poskytuje klientovi služby na smluvním základě, uzavírá s ním smlouvy (bankovní obchody). Aby banka mohla uzavřít s klientem smlouvu bez zbytečných rizik, má zákonnou povinnost pro účely bankovního obchodu (§ 37 odst. 2 ZoB) *„zjišťovat a zpracovávat údaje o osobách včetně rodného čísla, pokud bylo přiděleno, vyjma citlivých údajů o fyzických osobách. Údaje musí být přiměřené právním*

a věcným rizikům bankovního obchodu se subjektem údajů a relevantní pro posouzení těchto rizik.“ Na takto získané údaje se vztahují ustanovení o bankovním tajemství.

Podstatou bankovního tajemství je tedy zákonná povinnost banky nikomu nesdělovat informace podléhající bankovnímu tajemství, chránit je před jakýmkoli neoprávněným zveřejněním nebo využitím. Toto tajemství je vždy vázáno na konkrétní subjekt – klienta banky. Bankovní tajemství se vztahuje na všechny subjekty, jak na orgány veřejné moci tak i na soukromé subjekty a je platné i mezi bankami navzájem. *„Bankovní tajemství je možné definovat jako zákaz určený bance, jakožto právnické osobě sui generis sdělovat třetím osobám jakékoli informace či údaje týkající se bankovních obchodů a služeb, pokud by k tomu oprávněná osoba (klient banky) nedala výslovný souhlas. V tomto smyslu nepřímě vymezuje bankovní tajemství i ZoB, když v ust. § 38, odst. 1 stanoví, že bankovní tajemství se vztahuje na všechny bankovní obchody a peněžní služby bank, včetně stavů na účtech a depozit.“⁶⁶*

Vymezení pojmu bankovní obchod je však problematické, neboť žádný právní předpis neobsahuje jeho definici. Za bankovní obchod lze bezesporu považovat smlouvy o běžném účtu, smlouvy o vkladovém účtu, smlouvy o inkasu, smlouvy o otevření akreditivu, smlouvy o bankovní záruce, smlouvy o bankovním uložení věci, smlouvy o úvěru a další smlouvy upravené ObchZ a ZoB. *„Je však absurdní považovat za bankovní obchod jakýkoliv právní vztah, v němž jednou ze stran je subjekt, oprávněný působit jako banka. Soudím, že únosná je pouze restriktivní interpretace pojmu bankovního obchodu jako takového vztahu v souvislosti s poskytováním bankovních služeb, které jiný subjekt než banka není oprávněn poskytnout, resp. může poskytnout obdobnou službu, ale právě bez krytí bankovním tajemstvím a pod ochranou maximálně jen obecného obchodního tajemství.“⁶⁷*

Definovat, co už bankovním obchodem není, je problematičtější. Příkladem je specifická situace, která nastane v okamžiku, kdy klient, který uzavřel s bankou smlouvu o úvěru, nesplácí úvěr a banka se rozhodne jeho pohledávku postoupit na jiný subjekt. Zde se objevuje otázka, zda je k této dispozici, s ohledem na bankovní tajemství, banka oprávněna? A zda jde o bankovní obchod? Je nutno

⁶⁶ Koukal, P. Banka a trestní řízení. Právník, 1996, číslo 2, strana 62.

⁶⁷ Bejček, J. Postoupení pohledávky a bankovní tajemství. Právník, 1995, číslo 11, strana 14.

uvést, že postoupení pohledávky za neplaticím klientem „je zcela etický, běžný a právně přípustný způsob dispozice s majetkovým právem věřitele, který není spojen jen s bankovními obchody a je obecný. Nejde tedy rozhodně "bankovní obchod", jen proto, že se na něm zúčastnila banka.“⁶⁸ Jde o obchod banky, který vznikl v souvislosti se smlouvou o úvěru, nikoli o bankovní obchod ve smyslu § 38 odst. 1 ZoB. „Jestliže se věřitel s dlužníkem nedohodl na zákazu postoupení pohledávky (§ 525 odst. 2 OZ), není smlouva o postoupení pohledávky ze smlouvy o úvěru, s jejíž úhradou je dlužník v prodlení, neplatná jen proto, že postupitelem je banka a že tím došlo k prolomení bankovního tajemství.“⁶⁹ „Institut bankovního tajemství není překážkou pro postoupení pohledávky z banky na jiný subjekt, a to i nebankovní.“⁷⁰ Při postoupení pohledávky je banka povinna i nadále chránit údaje o svém klientovi, zároveň se ale musí chovat jako kterýkoliv jiný subjekt, který postupuje pohledávku. V souladu s § 37 a § 524 a násl. OZ musí banka jako postupitel při postoupení pohledávky sdělit postupníkovi všechny nezbytně nutné informace k tomu, aby měl postupník jistotu o existenci pohledávky (informace o úvěrové smlouvě) a o výši pohledávky (např. výše nesplacené části úvěru). Postoupením pohledávky se banka nedopouští porušení bankovního tajemství.

Bankovní tajemství nebude porušeno také v případě, kdy klient banky udělí souhlas s jejich zveřejněním. Po udělení tohoto souhlasu může banka poskytovat informace komukoli, avšak pouze v tom obsahu a rozsahu v jaké byl souhlas udělen. Úvěrové či podobné smlouvy často obsahují doložky opravňující banku za určitých, předem stanovených, podmínek k poskytování údajů jejich dlužníka. Na základě těchto doložek mohou následně vznikat různé databáze dlužníků, kteří neplní své závazky. Tyto databáze pak mohou být přístupné buď veřejně a nebo pouze subjektům, které do dané databáze údaje poskytují. Jde například o databáze bank, do kterých jsou zaznamenávány údaje problémových klientů (klientů, kteří neplatí včas nebo neplatí vůbec). Jako další seznam je možno uvést seznam u zájmového sdružení právnických osob SOLUS. Do tohoto seznamu poskytují údaje nejen banky ale i splátkové společnosti a další organizace

⁶⁸ Bejček, J. Postoupení pohledávky a bankovní tajemství. Právník, 1995, číslo 11, strana 14.

⁶⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.04.2008, sp.zn. 29 Odo 1613/2005

⁷⁰ Bejček, J. Postoupení pohledávky a bankovní tajemství. Právník, 1995, číslo 11, strana 14.

poskytující finanční služby. Cílem všech těchto databází je jednoznačné identifikování problémových klientů, plní tak jakousi preventivní funkci, zamezují poskytnutí dalšího rizikového úvěru.

Zákon stanoví podmínky, za kterých může banka poskytnout informace podléhající bankovnímu tajemství i bez souhlasu klienta. Jde o případy, jenž jsou taxativně vymezeny v odstavcích 2 a 3 § 38 ZoB. V odstavci 2 § 38 ZoB dochází k prolomení bankovního tajemství ve prospěch orgánů bankovního dohledu, je zde stanovena povinnost banky poskytnout zprávu o všech záležitostech, které jsou předmětem bankovního tajemství, osobám pověřeným výkonem bankovního dohledu, na základě ústní žádosti. Dále zde zákon negativně vymezuje případy, které není možno považovat za porušení bankovního tajemství, a to zejména výměna informací mezi Českou národní bankou a orgány bankovního dohledu a obdobných institucí jiných států, jestliže předmětem výměny jsou informace o subjektech, které působí nebo hodlají působit na území příslušného státu; sdělení údajů o klientovi a jeho obchodech při podání trestního oznámení nebo při plnění oznamovací povinnosti podle zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu nebo podle zákona o provádění mezinárodních sankcí.

Banka je ze zákona povinna podat bez souhlasu klienta zprávu o skutečnostech podléhajících bankovnímu tajemství, na základě písemné žádosti, pro účely jiných řízení orgánům, jejichž taxativní výčet je obsažen v § 38 odst. 3, 4 ZoB. Výjimka je stanovena pro soudy, orgány činné v trestním řízení, správce daně, finančního arbitra, ministerstvo financí, orgány sociálního zabezpečení, zdravotní pojišťovny, soudního exekutora, úřad práce, Národní bezpečnostní úřad. Jaké náležitosti musí písemná žádost obsahovat ZoB blíže nespécifikuje. Z logiky věci je zřejmé, že nezbytnou náležitostí písemné žádosti jsou údaje, podle nichž může banka příslušnou záležitost jednoznačně identifikovat. Aby nedošlo k problémům při identifikaci je vhodné, jak nás poučuje praxe, sdělit více údajů identifikující danou událost. Je nutné si uvědomit, že pokud v žádosti orgán požádá banku pouze o sdělení zůstatku na účtu a uvede pouze číslo účtu, může snadno dojít k záměně nebo mylnému sdělení. Z celého čísla účtu je banka sice

schopna dohledat jak pobočku na níž je účet veden tak i majitele účtu. Avšak je nutno zohlednit i ten fakt, že původní klient, na kterého dotaz směřuje, ukončil již s bankou smluvní vztah a jeho číslo účtu bylo po určité době použito pro nového klienta. Banka pak může nezávisle informovat dotazující se orgán mylně. Další problém s identifikací může nastat díky administrativnímu pochybení při přepisování čísla účtu, v žádosti může být uvedena některá číslice chybně nebo může být změněno pořadí číslic.

V odstavci 6 § 38 ZoB je stanovena povinnost banky sdělit bankovní spojení, tedy číslo účtu a identifikační kód banky nebo pobočky zahraniční banky a identifikační údaje o svém klientovi, který je majitelem účtu, osobě oprávněné za účelem výkonu rozhodnutí nebo daňové exekuce a také osobě, která prokáže, že v důsledku vlastní chybného pokynu bance utrpěla škodu, a že se bez tohoto údaje nemůže domoci svého práva na vydání bezdůvodného obohacení ve smyslu OZ.

V odstavcích 7 a 8 § 38 ZoB je pak zachyceno omezení bankovního tajemství tak, že banka má právo na dispozici s údaji klienta (název klienta a označení porušené povinnosti) a to v případě, že se klient dostane do prodlení s peněžitým plněním bance na dobu delší než 60 dnů nebo poruší své povinnosti vůči bance sjednané ve smlouvě nebo stanovené zákonem. Odstavec 8 pak umožňuje klientovi do 30 dnů od porušení svých povinností vůči bance s bankou uzavřít dohodu o nápravě. Tuto dohodu není banka povinna přijmout. Pokud v této lhůtě dohodu neuzavře nebo uzavřenou dohodu následně nedodrží, může banka bez dalšího využít svého práva podle odstavce 7. Uzavřít dohodu o nápravě může klient využít ze zákona jenom jednou v kalendářním roce.

Hlavním cílem § 38a ZoB je zamezit poskytování rizikových úvěrů, tedy poskytnutí úvěru osobě, které mají nesplněné pohledávky u jiné banky. Jde o ochranu bank před neplatiči či problémovými klienty. Ustanovení § 38 umožňuje bankám a pobočkám zahraničních bank vytvářet a spravovat vlastní databáze těchto problémových a rizikových subjektů a to i prostřednictvím právnické osoby. V právnické osobě, která se zabývá vytvářením a správou těchto databází mohou mít podíly pouze banky. Tak má být zabezpečeno, že tato právnická osoba bude

udržovat získané údaje v tajnosti před třetími osobami a bude je chránit před zneužitím, neboť údaje o klientech vedených v databázi zůstávají i nadále předmětem bankovního tajemství a banka má za povinnost přistupovat k údajům o klientech cizích bank stejným způsobem, jakým přistupuje k údajům klientů vlastních. Tato povinnost platí pro údaje získané z databáze vedené samotnými bankami a jimi vlastněnými právními osobami stejně jako pro údaje pocházející z Centrálního registru úvěrů. Klientovi je banka povinna sdělit na požádání informace, které jsou vedeny o jeho osobě v dotyčné databázi.

Zde je nutno zmínit existenci Centrálního registru úvěrů, který vznikl v reakci na § 38a ZoB. Na základě tohoto paragrafu byla vydána vyhláška České národní banky č. 164/2002 Sb., o podmínkách přístupu k informacím v informační databázi České národní banky - Centrální registr úvěrů. Dalším podkladem pro vznik tohoto registru je opatření České národní banky č. 5 ze dne 1. srpna 2002, vydaném na základě § 40 odst. 3 zákona o České národní bance. Tímto opatřením se stanoví metodika předkládání vybraných údajů pro centrální registr úvěrů bankami a pobočkami zahraničních bank České národní bance. Centrální registr úvěrů obsahuje identifikační údaje o klientech (právní forma, IČO, název, adresa sídla, země, ekonomický sektor atp.), identifikační údaje pohledávky (číslo pohledávky, datum vzniku a splatnosti pohledávky, typ a další věcné specifikace pohledávky, stav pohledávky), hodnoty pohledávky (celková výše pohledávky / rámce, aktuální zůstatek pohledávky, jistina po splatnosti, úroky a poplatky po splatnosti, počet dnů po splatnosti), další proměnné vztahující se k pohledávce (měna pohledávky, typy zajištění pohledávky, odvětvová klasifikace pohledávky). Databáze Centrálního registru úvěrů je měsíčně aktualizována a tím je zajištěna operativní reakce na změny na poli úvěrů.

IV.2. Ochrana bankovního tajemství

Bankovní tajemství je zcela jiným právním institutem než obchodní tajemství. Předmětem obchodního tajemství jsou zejména informace, které se týkají samotného podnikatele či jeho činnosti, předmětem bankovního tajemství

nejsou údaje týkající se banky jako podnikatele, ale chráněny jsou údaje týkající se klientů banky. K určitému překryvu obou institutů dochází, a to například pokud jde o seznam klientů. Ten může být považován jak za obchodní tajemství, tak zároveň i za bankovní tajemství. Zde je nutno zdůraznit ten fakt, že způsob ochrany je u obou institutů odlišný. U bankovního tajemství chrání zákon klienty bank, nikoli banky. U obchodního tajemství zákon chrání podnikatele, který disponuje obchodním tajemstvím. Pokud jde o teoretické zařazení, je obchodní tajemství institutem práva obchodního, zatímco bankovní tajemství spadá spíše do oblasti finančního práva.

Pokud dojde k porušení bankovního tajemství činností banky a takový nedostatek zjistí Česká národní banka v rámci své dohledové činnosti, pak je oprávněna v souladu s ust. § 26 ZoB použít celou škálu opatření. V souvislosti s porušením bankovního tajemství, podle mého názoru, přichází může požadovat sjednání nápravy ve stanovené lhůtě a dále může uložit pokutu do výše 50.000.000,- Kč. Účastníkem daného řízení bude pouze banka, nikoli klient a to i v případě, kdy se porušení bankovního tajemství bude týkat jeho samého a on na porušení povinnosti banky sám upozorní.

Pokud zjistí klient, že bylo bankou porušeno bankovní tajemství a v příčinné souvislosti s porušením bankovního tajemství (v důsledku porušení povinnosti banky) mu vznikla škoda, je s ohledem na neexistenci speciální právní úpravy oprávněn domáhat se náhrady škody podle § 373 a násl. a § 757 ObchZ. Ke vzniku odpovědnosti je třeba vzniku škody (hmotné újmy) v příčinné souvislosti s protiprávním jednáním, dále neexistence okolností vylučujících odpovědnost a předvídatelnost vzniku škody jakožto důsledku protiprávnosti. Jde o objektivní odpovědnost, není třeba prokazovat zavinění. Podrobněji viz kapitola II.1.2.1.

IV.3. Povinnost mlčenlivosti

Bankovní tajemství v sobě zahrnuje v podstatě dva právní instituty. Jde o bankovní tajemství jako zákonný zákaz nakládat s některými informacemi.

Druhým, úzce spjatým institutem je povinnost mlčenlivosti, kterou jsou vázáni zaměstnanci banky a členové orgánů banky, tedy subjekty odlišné od vlastníka bankovního tajemství (§ 39 odst. 1 ZoB). Povinnost mlčenlivosti je institutem, který chrání bankovní tajemství.

Z ustanovení ZoB plyne, že většina práv a povinností náleží bance samé. A při porušení některé z povinností banka jako právnická osoba sui generis nese i odpovědnost za vzniklou škodu. Skutečnost, že tuto škodu zapříčinil některý z jejích zaměstnanců není důležitá. Z ustanovení § 420 OZ vyplývá, že za jednání svého zaměstnance je odpovědná sama banka. Odpovědnost zaměstnance vyplývající z pracovně právních vztahů k bance tímto není dotčena.

ZoB upravuje i povinnosti stanovené přímo konkrétním osobám. V § 39 ZoB je stanovena povinnost mlčenlivosti pro zaměstnance banky a členy dozorčí rady a to i po skončení pracovního či obdobného vztahu. Povinnosti mlčenlivosti je statutární orgán banky příslušného zaměstnance či člena dozorčí rady povinen zprostit v případech uvedených v § 38 odst. 2, 3, 4 a 6 a § 38b ZoB.

Také zaměstnanci České národní banky, vykonávající bankovní dohled, jsou podle ustanovení § 50 odst. 1 zákona č.6/1993 Sb. o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, povinni zachovávat mlčenlivost ve služebních věcech. Tato povinnost trvá i po skončení pracovněprávního vztahu nebo jiného obdobného vztahu. Povinnost zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, se kterými se seznámí při výkonu své funkce, platí i pro členy poradních orgánů a auditory. Podle odstavce 2 shora uvedeného ustanovení může zaměstnance České národní banky a členy poradních orgánů zprostit této povinnosti z důvodu veřejného zájmu pouze guvernérem České národní banky.

Povinnost zachovávat mlčenlivost je důvodem pro zákaz výslechu osoby jako svědka v trestním řízení. Této povinnosti může být povinný subjekt zproštěn na základě písemné žádosti orgánu činného v trestním řízení z důvodů uvedených v § 38 odst. 3,4, 6 a § 38b ZoB. Osobu, která je zavázaná k mlčenlivosti, může zprostit její povinnosti pouze statutární orgán banky. Zákon neupravuje jakou formu má mít rozhodnutí banky v dané věci. Lze doporučit formu prohlášení, které bude obsahovat kdo a v jakém rozsahu je zproštěn povinnosti mlčenlivosti.

Písemné vyhotovení takového rozhodnutí, by mělo být doručeno (ZoB nestanovuje) jak zaměstnanci banky, neboť povinnost mlčenlivosti je stanovena zákonem a její porušení ZoB sankcionuje), tak i orgánu činném v trestním řízení. Toto prohlášení je orgán činný v trestním řízení povinen vlepit do spisu, neboť má zásadní procesní význam, dokládá, že výslech osoby vázané mlčenlivostí byl proveden až poté, co byla této povinnosti zproštěna. Pokud by výslech proběhl před zproštěním, byl by výslech svědka proveden v rozporu se zákonem a tento důkaz by byl absolutně neúčinný. Výjimku z tohoto pravidla upravuje § 99 odst. 3 trestního řádu, osoba vázaná povinností mlčenlivosti podá svědeckou výpověď o trestném činu, o kterém má podle TrZ oznamovací povinnost.

ZoB výslovně neuvádí, co je důvodem pro zproštění povinnosti mlčenlivosti. P. Koukal se přiklonil k názoru, že důvodem je již sama žádost orgánu činného v trestním řízení.

Dílčí závěr

Bankovníctví výrazně ovlivňuje nejen každodenní život jednotlivce, ale i státu. Stabilizovaný bankovní sektor zajišťuje pokojný chod celé společnosti. Vztah banky a klienta je velmi důvěrný. Klient bance sděluje množství informací. Banka má dokonalý přehled nejen o množství finančních prostředků, kterými klient disponuje, a které dluží, ale zpravidla má i přehled o dalším majetku klienta (např. vlastnictví nemovitostí), má přístup ke všem osobním údajům klienta, má přehled o jeho příjmech a výdajích apod. Klient oprávněně očekává, že pokud poskytne důvěrné informace bance, ta zajistí jejich ochranu a zabráni jejich zveřejnění či jejich zneužití. Klient důvěřuje institutu bankovní tajemství. Je v zájmu každé jednotlivé banky, aby tuto důvěru neporušila, aby si zachovala přízeň klientů. Je zřejmé, že pokud klient ztratí důvěru v banku, nebude její služby nadále využívat a přejde v jiné bance. Základní pravidla a povinnosti bance stanovuje ZoB, podrobněji tuto problematiku každá jednotlivá banka zpracovává ve svých etických kodexech, obchodních podmínkách a podobných interních předpisech.

Ačkoliv má bankovní tajemství dlouhou historii, jeho úprava v českém právním řádu, má řadu nedostatků. Dodnes neexistuje legální definice pojmu bankovního tajemství ani pojmu bankovní obchod. Tento nedostatek zákona se snaží překlenout banky ve svých interních předpisech a obchodních podmínkách, kde vymezují, které informace podléhají bankovnímu tajemství a musí zůstat utajeny.

Dalším výrazným nedostatkem ZoB je to, že zákon vůbec neřeší odpovědnost banky za škody způsobené porušením bankovního tajemství. K docílení nápravy se nabízejí dvě cesty. Novelou včlenit do ZoB speciální úpravu; druhou cestou je včlenit do ZoB jasný odkaz na jiný právní předpis, kterým se bude odpovědnost za porušení bankovního tajemství řídit.

V. Závěr

Za cíl své práce jsem si vytkla poskytnout ucelený přehled o možnostech ochrany utajovaných skutečností v českém právním řádu. S ohledem na to, že diplomovou práci zpracovávám na katedře obchodního práva a s ohledem na rozsah práce jsem se zaměřila na zpracování institutů obchodního tajemství, know-how, důvěrných informací, vnitřních informací a bankovního tajemství. Byla jsem vedena snahou vymezit jednotlivé instituty od sebe navzájem, poukázat na možnosti jejich zneužití a vymezit způsoby jejich ochrany. Jak je zřejmé z předcházejících kapitol problematika ochrany informací je velmi rozsáhlá. Není možné ji pojmut do jediné diplomové práce, neboť tyto právní instituty mají úzké vazby na další právní odvětví.

Od komparace se zahraničními právními řády jsem s ohledem na rozsah práce ustoupila. Rovněž úvahy de lege ferenda jsem do závěru práce nezařadila, neboť v současné době probíhají jednání o novém občanském a obchodním zákoníku. Domnívám se, že za situace takových zásadních změn v legislativě a s vědomím toho, že probíhají odborné diskuze o nutnosti změnit názvosloví a nahradit jej novým, nemám dostatečnou teoretickou podporu pro stanovení možného dalšího vývoje.

Závěrem své práce mohu uvést pouze jediné : ač zákonodárce věnoval množství času a usilí úpravě ochrany utajovaných informací v oblasti obchodního práva i práva kapitálového trhu, jejich právní ochrana je za současného stavu nedostatečná. Znění zákonů jsou tak vágní a v praxi neúčinná, že domoci se svých práv pro jejich vlastníka lze přirovnat k sysifoské snaze. Prevence, právní osvěta a řádné utajování, to jsou základní hesla vlastníka informací.

Změnu a nastolení čitelných pravidel v této oblasti a překlenutí mezer v zákonných úpravách lze, podle mého mínění, očekávat pouze od judikatury. Soudy zde čeká ještě významný díl práce, neboť při svém rozhodování musí určit správnou cestu právní ochrany a stanovit výkladová pravidla zákonných ustanovení a zpřesnit definování jednotlivých pojmů.

V současné době lze vlastníkovi informací (v režimu obchodního práva a práva kapitálového trhu) doporučit pouze prevenci, právní osvětu zaměstnanců a řádné utajování. Pokud bude v rámci své činnosti postupovat informace další straně, je nutno, aby smluvně zajistil nejen způsob jejich utajení touto další stranou, ale i způsob jejich dalšího využití danou stranou. Ve smlouvě je také nutné stanovit sankce za porušení smluvních ujednání. Pouze dobře vypracována smlouva mu pak může zaručit relativně rychlé vymožení jeho práva.

Dle mého názoru jsou nejlépe chráněny informace v oblasti bankovního práva. Ač i zde to není díky propracovanosti zákonných a podzákonných norem, ale díky vlastní činnosti bank. Je v zájmu každé jednotlivé banky, aby ve svých klientech budila důvěru a zajišťovala utajení informací, které jí sdělí jejich klient. Kdyby takto banka nepostupovala, lze téměř s jistotou říci, že by ji její klienti rychle opustili. Zajistit utajení informací v maximální míře je pro dobrý hospodářský výsledek banky nezbytně nutné.

Domnívám se, že tento princip, utajování informací by měli vzít za svůj všichni vlastníci informací

Prameny a literatura :

Literatura :

- 1) Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 1.díl. Praha: Polygon, 2002.
- 2) Čada, K. Obchodní tajemství a know-how. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 1997. 213 s. ISBN: 80-85100-67-3
- 3) Eliáš, K. Kurs obchodního práva. Úvodní a obecná část. Soutěžní právo. První vydání. Praha: C.H.Beck, 1995. 316 s. ISBN: 8071790125
- 4) Eliáš, K. a kol. Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo. Praha: C. H. Beck, 2002. 627 s. ISBN: 80-7179-012-5
- 5) Eliáš, k. a kol.. Kurs obchodního práva. Obecná část . 5. vyd. Praha : Nakladatelství C.H.Beck, 2007. str. 589.
- 6) Eliáš, K., Hanák, O. a kol. Sbíрка příkladů z obchodního práva. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. 190 s. ISBN: 80-7179-443-0
- 7) Eliáš, K., a kol. Obchodní zákoník : praktické poznámkové vydání s výběrem z judikatury od roku 1900 : podle stavu k 1.8.2004, 4. vydání. Praha : Linde, 2004. 946 s. ISBN: 80-7201-475-7
- 8) Eliáš, K. a kol. Obchodní zákoník – praktické poznámkové vydání. Praha. Linde, 2004.
- 9) Faldyna, F. Obchodní zákoník s komentářem, I.díl 1. vydání. Praha: CODEX Bohemia, s.r.o., 2000, 647 s. ISBN: 80-86395-06-5
- 10) Faldyna, F. Obchodní právo. Praha : ASPI, 2005
- 11) Hajn, P. Právo nekalé soutěže. Brno: Masarykova univerzita - právnická fakulta, 1994. 146 s. ISBN: 80-210-0923-3.
- 12) Hajn, P. Jak jednat v boji s konkurencí, Praha : Nakladatelství LINDE, 1995, ISBN 80-85647-93-1
- 13) Hajn, P. Soutěžní chování a právo proti nekalé soutěži. Brno : Masarykova univerzita, 2000. 273 s. ISBN: 210-2282-5
- 14) Hajn, P., Eliáš, K., Bejček, J., Ježek, J. a kol. Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo. 4. vydání. Praha, 2004.

- 15) Ježek, J. Kurs obchodního práva. Úvodní a obecná část. Soutěžní právo. 4. vydání. Praha : C.H.Beck, 2004.
- 16) Pelikánová, I. Komentář k obchodnímu zákoníku. 1. díl. 4. vydání. Praha: ASPI, 2004. 608 s. ISBN: 80-7357-009-2
- 17) Švarc, Z. a kol. Základy obchodního práva. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. 476 s. ISBN: 80-86898-51-2
- 18) Štenglová, I. a kol. Obchodní tajemství. Praktická příručka. Praha: Linde, 2005. 159 s. ISBN: 80-7201-559-1
- 19) Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, H. Obchodní zákoník. Komentář. 10. vydání. Praha: C.H.Beck, 2005
- 20) Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa M. a kol. Obchodní zákoník, 12. vydání 2009, Praha 2009, 1397 s. ISBN 978-80-7400-055-3
- 21) Telec, I. Právo duševního vlastnictví. Právo obchodního tajemství, důvěrných informací a know-how. Verze 1.3. Brno: Ivo Telec, 2007. 59 s.
- 22) Jelínek, J. a kol. Trestní zákon a trestní řád. Poznámkové vydání s judikaturou. 24. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2006

Odborné články:

- 1) Hajn, P. Soukromoprávní ochrana obchodního tajemství. Průmyslové vlastnictví, 1994, č.2
- 2) Hajn, P. Mimosoudní ochrana proti nekalé soutěži. Právník, 1993.
- 3) Hajn, P. Nové skutečnosti v ochraně proti nekalé soutěži. Právní rádce, 2002, č.2
- 4) Špindler, K. Ochrana obchodního tajemství. Právní rádce, 2001, č.12
- 5) Telec, I. Právní ochrana investic, důvěrných informací a know-how. *Průmyslové vlastnictví*, Praha, Práce. ISSN 0862-8726, 2003, vol. Roč. 13, no. 9-10, s. 173-177.
- 6) Teryngel, J. Právní ochrana tajemství v hospodářské a obchodní sféře. Právo a podnikání, 1992, č.2
- 7) Lisse, L. Know-how v českém právním řádu. Právní rozhledy, 2003, č.10

- 8) Kolman, P. Právo na informace versus ochrana obchodního tajemství. Moderní obec, 2002, č.11

Judikatura:

- 1) Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23.10.2007, sp.zn. 2 AS 27/2007
- 2) Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9.12.2004, sp.zn. 7 A 118/2002-37
- 3) Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 7.8.1999, sp.zn. 3 Cmo 260/97
- 4) Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.10.2001 sp.zn. 21 Cdo 2022/2000
- 5) Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.6.2005, sp.zn. 32 Odo 1318/2004
- 6) Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3.1.2002, sp.zn. 29 Odo 400/2001
- 7) Nález Ústavního soudu ČR ze dne 1.11.1995, sp.zn. II.ÚS 192/95

PŘÍLOHY :

- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.10.2001, sp.zn. 21 Cdo 2022/2000
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.06.2005, sp.zn. 32 Odo 1318/2004
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 1.11.1995 sp. zn. II. ÚS 192/95

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.10.2001, sp.zn. 21 Cdo 2022/2000

Nejvyšší soud České republiky

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

rozhodl v senátě v právní věci žalobce J. B., zastoupeného advokátem, proti žalované P. f. Č. p., a. s., zastoupené advokátkou, o určení neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp.zn. 27 C 8/99, o dovolání žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. března 2000, č.j. 20 Co 669/99-35, takto:

Rozsudek městského soudu se zrušuje a věc se vrací Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Dopisem ze dne 4. 12. 1998 žalovaná sdělila žalobci, že s ním "dle § 53 odst. 1 b) Zákoníku práce č. 65/1965 Sb." s okamžitou platností ruší pracovní poměr. Důvod k tomuto opatření spatřovala v tom, že v rozporu s Metodickým pokynem ředitele úseku strategického marketinku pro práci regionálních zástupců P. f. Č. p. (dále též jen "Metodický pokyn") poskytl tištěné složky informací o obchodních kontaktech (Záznamových listů) pracovníkům Č. p. v Chrudimi, tj. mimo okruh v tomto pokynu stanovených osob. Tím se dopustil porušení obchodního tajemství a "velmi vážného" porušení pracovní kázně.

Žalobce se domáhal, aby bylo určeno, že uvedené okamžité zrušení pracovního poměru je neplatné. Žalobu odůvodnil zejména tím, že podle pokynu žalované ze dne 10. 8. 1998 měl mimo jiné v poskytnutém vzoru formuláře doplnit stanovené údaje o partnerech v území bývalého Východočeského kraje. Vzhledem k termínu splnění úkolů se obrátil na obchodního ředitele agentury Č. p., a. s., v Chrudimi, který měl z titulu své funkce přehled o jednatelích a důvěrnících, kteří pro žalovanou v rámci působností jeho agentury pracovali. Předal pouze prázdný formulář s požadavkem o doplnění jména, současné adresy, ev. čísla telefonu příslušného partnera; proto nedošlo a nemohlo dojít k žádnému úniku informací, které měly být teprve následně v databázi shromážděny.

Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 7. 9. 1999, č.j. 27 C 8 /99-19, žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Po provedeném dokazování dospěl k závěru, že žalobce porušil zejména čl. 5 a 6 Metodického pokynu zaměstnavatele, ustanovení § 7 odst. 7 zákona č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění, a bod II. pracovní smlouvy tím, že vyzradil obchodní tajemství žalované, a to navíc zaměstnancům konkurenčního subjektu žalované. Vycházel přitom z toho, že žalobce v rozporu s Metodickým pokynem žalované ze dne 10. 8. 1998 předal obchodnímu řediteli Č. p., a. s., v Chrudimi k vyplnění tištěné složky informací o obchodních kontaktech - Záznamové listy (dále též jen "Záznamové listy"), jež byly součástí uvedeného Metodického pokynu. Přitom ze stejného Metodického pokynu žalované vyplývalo, že záznamové listy jsou výhradně majetkem žalované, součástí obchodního tajemství a kromě taxativně uvedených zaměstnanců žalované nesmí být zpřístupněny jiné osobě. Soud prvního stupně se rovněž ztotožnil se stanoviskem žalované, že již samotný záznamový list v podobě, v jaké jej postoupil žalobce cizím osobám, poskytuje informace nejen o provizním systému, ale i o obchodní strategii žalované při získávání a vedení další spolupráce s obchodními zástupci, a že kolonka "Multilevel" poskytuje informaci o způsobu, jak žalovaná pracuje s obchodními partnery.

K odvolání žalobce Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 27. 3. 2000, č.j. 20 Co 669/99-35, rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že určil, že okamžité zrušení pracovního

poměru provedené dopisem žalované ze dne 4. 12. 1998 je neplatné, a rozhodl že žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradu nákladů řízení 3.150,- Kč a na náhradu nákladů odvolacího řízení 5.300,-Kč, v obou případech k rukám JUDr. J. R.. Po doplnění dokazování výpisem z obchodního rejstříku ohledně žalované shodně se soudem prvního stupně dovedl, že žalobce zaviněným jednáním porušil povinnost uloženou mu vnitřním předpisem zaměstnavatele, neboť předal třetím osobám nevyplněné či částečně vyplněné Záznamové listy. Na rozdíl od soudu prvního stupně však dospěl k závěru, že nebyla prokázána taková míra intenzity porušení pracovní kázně, aby bylo na místě použití § 53 odst. 1 písm. b) zák. práce. Vycházel přitom z toho, že všechny informace, které bylo možno zjistit ze Záznamového listu, jsou obecného charakteru a nejsou vázány na konkrétní osoby. Informační hodnotu získává Záznamový list až po doplnění příslušných údajů, přičemž nebylo prokázáno, že by byly poskytnuty informace o konkrétních datech. Jestliže Záznamové listy odkazovaly na "základní" provizní systém či na "Multilevel", což je pouze termín pro způsob víceúrovňové spolupráce, nelze mluvit o skutečnostech, které by měly více než obecnou vypovídací hodnotu, a nelze je zahrnout pod obchodní tajemství žalované ve smyslu § 17 obch. zák. Žalovaná je navíc tzv. dceřinou společností Č. p., a.s., jejímž zaměstnancům žalobce záznamové listy předal. Jedná se sice o jiný podnikatelský subjekt, avšak podnikající v jiném oboru činnosti, a nejednalo se tedy o poskytnutí "informací" ani vyžazení obchodního tajemství konkurenčnímu subjektu.

V dovolání proti rozsudku odvolacího soudu žalovaná namítá, že odvolací soud dostatečně nepřihlédl k tomu, že penzijní fondy si vedou svou specifickou evidenci o obchodních zástupcích a o formách spolupráce s nimi a vytvářejí různé struktury evidovaných údajů, a že každý v rámci své obchodní strategie přikládá význam jiným údajům a jiné údaje zjišťuje. Tím se obchodní strategie jednotlivých penzijních fondů od sebe liší. Dovolatelka je dále přesvědčena, že i nevyplněný Záznamový list má informační hodnotu a že údaje v něm je možno zahrnout pod pojem obchodního tajemství. Připomíná rovněž, že žalovaná a Č. p., a.s., jsou dva samostatné podnikatelské subjekty, přičemž Č. p., a.s., navíc nabízí mimo jiné i produkty důchodového pojištění, které jsou přímo konkurenční produktu žalované. Navrhla, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a aby věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) věc projednal podle Občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2000 - dále jen "o.s.ř." (srov. Část dvanáctou, Hlavu I, bod 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř. a že dovolání je podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. b) o.s.ř. přípustné, přezkoumal věc bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.) a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Žalovaná odůvodnila výpověď z pracovního poměru ze dne 4. 12. 1998 mimo jiné tím, že žalobce se jednáním uvedeným ve výpovědi "poskytl tištěné složky informací o obchodních kontaktech (Záznamových listů) pracovníkům Č. p. v Chrudimi" dopustil porušení obchodního tajemství. Zatímco soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalobce tím, že Záznamové listy předal obchodnímu řediteli Č. p., a.s., Chrudim, "vyzradil obchodní tajemství žalované", odvolací soud dovedl, že informace, které lze zjistit ze Záznamového listu "nelze zahrnout pod obchodní tajemství žalované ve smyslu § 17 obchodního zákoníku".

Podle ustanovení § 17 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, předmětem práv náležejících k podniku je i obchodní tajemství. Obchodní tajemství tvoří veškeré skutečnosti obchodní, výrobní či technické povahy související s podnikem, které mají skutečnou nebo alespoň potenciální materiální či nemateriální hodnotu, nejsou v příslušných obchodních kruzích běžně dostupné, mají být podle vůle podnikatele utajeny a podnikatel odpovídajícím způsobem jejich utajení zajišťuje.

K tomu, aby se jednalo o obchodní tajemství ve smyslu obchodního zákoníku (a aby bylo možno poskytnout mu zákonem stanovenou ochranu), je nutno, aby byly naplněny všechny znaky zákonem stanovené. Musí se jednat o skutečnosti obchodní, výrobní či technické povahy související s podnikem, které mají alespoň potenciální (materiální či nemateriální) hodnotu, které nejsou v příslušných obchodních kruzích běžně dostupné (mohou být tedy dostupné např. v odborných vědeckých kruzích), které mají být podle vůle podnikatele utajeny (podnikatel musí tuto vůli dostatečně seznatelným způsobem projevit) a podnikatel utajení odpovídajícím způsobem zajišťuje, čímž vlastně vůli skutečnosti utajit projevuje. Má-li se jednat o obchodní tajemství, musí nést všechny uvedené pojmové znaky (např. pouhé informace byť i důvěrného charakteru nemusejí mít ani potenciální hodnotu, podnikatel, který jimi disponuje, může být vázán povinností mlčenlivosti, avšak nebude se jednat o obchodní tajemství). Skutečnostmi obchodní povahy je třeba rozumět např. seznamy zákazníků, nákupní prameny, seznam zástupců, bilance, obchodní plány, vzorky, vzorkové kolekce, cenové kalkulace, obrát jednotlivých prodejen, náklad časopisu; skutečnostmi výrobní povahy jsou nepatentované vynálezy, knihy receptů, modely, výsledky pokusů, zvláštní výrobní metody apod. Ochrana obchodního tajemství je neformální; znamená to, že nevzniká registrací nebo zápisem, ale okamžikem naplnění všech pojmových znaků obchodního tajemství, a rovněž tak zaniká, jestliže zanikne samo obchodní tajemství, tedy jestliže odpadne některý z jeho pojmových znaků.

Odvolací soud se při posuzování, zda žalobce jednáním uvedeným v dopise ze dne 4.12.1998 "poskytl tištěné složky informací o obchodních kontaktech (Záznamových listů) pracovníkům Č. p. v Chrudimi" porušil obchodní tajemství, tím, zda byly naplněny všechny pojmové znaky obchodního tajemství ve smyslu ustanovení § 17 obch. zák., nezabýval. Spokojil se konstatováním, že všechny informace, které bylo možno zjistit ze Záznamového listu, jsou obecného charakteru a nejsou vázány na konkrétní osoby, že informační hodnotu získává Záznamový list až po doplnění příslušných údajů, přičemž nebylo prokázáno, že by byly poskytnuty informace o konkrétních datech, a že jestliže Záznamové listy odkazovaly na "základní" provizní systém či na "Multilevel", což je pouze termín pro způsob víceúrovňové spolupráce, nelze mluvit o skutečnostech, které by měly více než obecnou vypovídací hodnotu; aniž si obstaral podklady např. o tom, zda jsou tyto informace v příslušných obchodních kruzích běžně dostupné. Tyto skutečnosti však, jak výše uvedeno, samy o sobě pro závěr, zda se jedná o obchodní tajemství či nikoli, nepostačují i informace obecné povahy mohou mít skutečnou nebo potenciální (materiální či nemateriální) hodnotu. Odvolací soud si měl proto především obstarat skutkové podklady k tomu, aby mohl učinit úsudek, zda Záznamové listy lze pod pojem obchodní tajemství zahrnout. Takto je jeho závěr v tomto směru (mající význam pro posouzení důvodnosti žaloby) předčasný.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný. Nejvyšší soud České republiky jej proto podle ustanovení § 243b odst. 1 části věty za středníkem o.s.ř. zrušil a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1 část věty za středníkem, § 243b odst. 2 věta první o.s.ř.).

Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný; v novém rozhodnutí o věci rozhodne soud nejen o náhradě nákladů nového řízení a dovolacího řízení, ale znovu i o nákladech původního řízení (§ 243d odst. 1 věta druhá a třetí o.s.ř.).

Proti tomuto rozsudku není přípustný opravný prostředek.

V Brně 15. října 2001

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.06.2005, sp.zn. 32 Odo 1318/2004

Právní věta :

K tomu, aby soud mohl jednáním nekalé soutěže dotčenému účastníkovi přiznat právo na přiměřené zadostiučinění v penězích, musí být v řízení prokázáno, že tento účastník utrpěl v souvislosti s jednáním nekalé soutěže nemajetkovou újmu, a to v takovém rozsahu nebo takového druhu, že nepostačuje její vyrovnaní přiměřeným zadostiučiněním v nepeněžité formě. Teprve poté lze posuzovat, jaká částka, požadovaná k zaplacení jako zadostiučinění, je přiměřená k vyrovnaní vzniklé nemateriální újmy

NEJVYŠŠÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě ve věci žalobkyně W. CZ s. r.o., zastoupené advokátem, proti žalované V. s.r.o., zastoupené advokátem, o ochranu proti nekalosoutěžnímu jednání a o vzájemném návrhu žalovaného, vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 25/16 Cm 8/99, o dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 24. června 2004, čj. 4 Cmo 294/2003 - 238, takto:

Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 24. června 2004, čj. 4 Cmo 294/2003 - 238 se ve výroku I. a ve výrocích III. a IV., zrušuje a věc se v tomto rozsahu vrací Vrchnímu soudu v Olomouci k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem ze dne 11. prosince 2002, čj. 25/16 Cm 8/99 - 213, Krajský soud v Brně zamítl žalobu na zaplacení přiměřeného zadostiučinění ve výši 2.000.000,- Kč (výrok I.) a uložil žalobkyni nahradit náklady řízení žalované a České republice (výroky II. a III.). Dále uložil žalobkyni povinnost zdržet se při nabízení dodání pilových pásů označených W., které nejsou kompletně vyrobeny, zejména svářeny držitelem certifikátu jakosti ISO -, reg. č. - společností W. S. H. K., (dále jen „W. S.“), uvádění certifikátu ISO 9001, a zdržet se údaje o své certifikaci a zdržet se uvádění údaje ISO 9001 způsobem, z něhož není jednoznačně zřejmé, že jde o certifikát jakosti, jehož držitelem je W. S. (výroky IV. a V.). Ve zbytku vzájemný návrh žalované, aby žalobkyni byla uložena povinnost při uvádění údaje, že „jsou jí známy případy, kdy jsou zákazníkům nabízeny nekvalitní pilové pásy s klamavým tvrzením, že se jedná o výrobek W., vždy uvést, že se tento údaj netýká žalované, dále vzájemný návrh na zaplacení přiměřeného zadostiučinění žalované částkou 2.000.000,- Kč, jakož i požadavek žalované na přiznání práva zveřejnění rozsudku na náklady žalobkyně, soud prvního stupně zamítl (výroky VI., VII. a VIII.) a rozhodl, že v souvislosti se vzájemným návrhem žalované nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení (výrok IX.).

Soud prvního stupně dospěl k závěru, že účastníci jsou soutěžiteli dle § 41 obchodního zákoníku a jejich jednání v rámci podnikatelské činnosti je jednáním v hospodářské soutěži. V jednání žalované, které žalobkyně považuje za nekalosoutěžní, soud prvního stupně neshledal ani rozpor s dobrými mravy, ani způsobilost přivodit jiným soutěžitelům či spotřebitelům újmu. Žalovaná nabízela pilové pásy W. jako příslušenství pásových pil B. dle doporučení samotného výrobce pil B., a tyto získávala formou reexportu. Na základě prokázané prezentace žalobkyně na internetových stránkách a v nabídkových letáčích dovodil soud prvního stupně nekalosoutěžní jednání žalobkyně, když prezentuje pilové pásy, s nimiž obchoduje, způsobem, který může navozovat dojem, že žalobkyně je držitelem certifikátu jakosti ISO 9001, tedy dojem, že její výrobky mají vyšší, lepší kvalitu, jsou vyráběny na základě přísnějších požadavků, podrobovány přísnější kontrole, což ve srovnání s výrobky bez uvedení tohoto certifikátu může ostatní konkurenty

znevýhodňovat. Soud prvního stupně vyjádřil pochybnost o tom, zda žalobkyně je vůbec oprávněna provádět svařování pilových pásů. V jednání žalobkyně pak soud prvního stupně shledal znaky klamavého označování zboží a služeb dle § 45 odst. 3 ObchZ, a též znaky parazitování na pověsti dle § 48 ObchZ.

Rozhodnutí bylo vydáno v řízení zahájeném dne 29. dubna 1999, v němž se žalobkyně domáhala ochrany před jednáním žalované v hospodářské soutěži, které považovala za nekalosoutěžní a které spočívalo v tom, že žalovaná nabízí distribuci pilových pásů W., a to s komentářem, že „jí distribuované pásy jsou značky W. a jsou svařovány přímo u výrobce, a jsou tedy rozhodně lepší než ty, které jsou řemeslným způsobem svařovány v naší republice“ a že „pilové pásy, které aktuálně prodává, jsou jediné stoprocentní originály W., jelikož jsou jediné, které jsou svařené v Německu“ a že „je nejlepší nakupovat pilové pásy od ní“, ačkoli žalobkyně má uzavřenou smlouvu o výhradním zastoupení německé firmy W. S. - výrobce pilových pásů W. - na českém a slovenském trhu. Dále v obchodní síti rozšiřuje žalovaná ceník pilových pásů platný od 1.1.1999, kde prezentuje nabídku originálních pilových pásů W. s komentářem, že „nestačí vlastnit pouze kvalitní pásovou pilu, ale je nezbytné používat také kvalitní pilový pás svařený přímo u výrobce, jelikož špatný svár poškozuje katastrofálním způsobem životnost pilového pásu a vede ke zvýšení provozních nákladů“. Ze spisu se podává, že řízení o uložení povinnosti žalované zdržet se citovaných komentářů ve svých obchodních listinách bylo pravomocně zastaveno pro částečné zpětvzetí žaloby usnesením soudu prvního stupně ze dne 28. listopadu 2002. Žalobkyně dále tvrdila, že je v obchodních kruzích známa jako výhradní obchodní zástupkyně firmy W. S., argumenty o nekvalitním svařování nejsou pravdivé, poškozují její zájmy i jméno a jsou způsobitelné ztížit postavení žalobkyně na trhu a přivodit odliv stávajících zákazníků. Ztrátu z obchodů, kterou již žalovaná způsobila žalobkyni masivní reklamou, odhadovala z dřívější spolupráce svého předchůdce a žalované a uvedla, že žalovaná odebírala zboží za 2.916.673,- Kč, z čehož zisk činil 875.000,- Kč. Navíc žalobkyně musela vynaložit značné úsilí, aby vůči svým zákazníkům výroky žalované uvedla na pravou míru.

Žalovaná v řízení tvrdila, že od svého vzniku prodává na území České republiky pásové pily italského výrobce B., a to jako výhradní distributorka. Firma B. odebírá od výrobce W. S. pilové pásy a formou reexportu je dodává žalované jako příslušenství k pilám B. V minulosti pilové pásy žalovaná nakupovala přímo od obchodního zástupce firmy W. S. pana Pl., nyní jednatele žalobce, který pilové pásy od výrobce odebíral nedokončené a sám je svařoval. Žalovaná tvrdila, že z důvodů nízké kvality těchto pásů od obchodní spolupráce s panem Pl., resp. s žalobkyní, která mezitím zastoupení firmy W. S. převzala, odstoupila, a vrátila se k předchozí praxi odebírání příslušenství k pilám B. od firmy B. Tuto svou argumentaci v průběhu řízení žalovaná změnila a tvrdila, že naopak původní obchodní spolupráci svévolně ukončila žalobkyně, a teprve v důsledku tohoto nekorektního jednání, a poté, kdy německý výrobce odmítl požadavek žalované na přímé dodávky, se žalovaná vrátila ke svému dřívějšímu dodavateli italské firmě B. Žalovaná nepopřela, že ve svých reklamních letáčích a cenících použila v komentáři výroky, které žalobkyně napadala. Uvedla, že v jednání, které jí bylo vytýkáno, již nepokračuje, letáky i ceníky přeformulovala, když z textu byla vypuštěna srovnávací tvrzení. Z reklamaci svých odběratelů, kterým žalovaná dodávala pilové pásy W. od I. Pl., považuje žalovaná za zřejmé, že tyto pásy neměly kvalitní sváry, z čehož dovozuje pravdivost svého tvrzení, že pilové pásy, které dodává žalovaná a které jsou svařovány přímo u výrobce, jsou rozhodně lepší než ty, které jsou řemeslným způsobem svařovány v České republice. Navíc žalobkyni napadené výroky žalovaná považuje za přípustnou obranu proti žalobkyni, která sama ve svých reklamních materiálech cituje certifikát jakosti ISO 9001, který náleží společnosti W. S. tak, jakoby se vztahoval i na sváry, a dle názoru žalované tak žalobkyně sugeruje přesvědčení, že je držitelem tohoto certifikátu. Sama žalobkyně pak ve své nabídce uvádí větu „jsou nám známy případy, kdy zákazníkům jsou nabízeny nekvalitní pilové pásy s klamavým tvrzením, že se jedná o výrobek W.“, což doplňuje prosbou adresovanou svým zákazníkům, aby se v případě pochybností obrátili na žalobkyni. Tato neurčitá narážka jde dle žalované pouze na ni, když ostatní významnější prodejci jsou s žalobkyní spojeni. Uvedenými údaji ve svých nabídkových materiálech se tak žalobkyně dle názoru žalované dopouští nekalosoutěžního jednání, vytváří klamavou představu, že je držitelem certifikátu ISO a zjednává si v hospodářské soutěži prospěch

tím, že sváry, tj. kompletaci zboží z polotovarů svého zahraničního dodavatele, vydává za kvalitnější, než jsou. Tím klame své zákazníky a parazituje na pověsti společnosti W. S. Uváděním neurčitých a nepravdivých narážek se pak žalobkyně dle názoru žalované dopouští zlehčování, neboť tyto narážky jsou způsobilé přivodit žalované újmu. Proto žalovaná uplatnila vzájemný nárok, jímž se domáhala, aby žalobkyni bylo uloženo takového jednání se zdržet a poskytnout žalované přiměřené zadostiučinění částkou 2.000.000,- Kč.

Proti rozsudku soudu prvního stupně, výslovně však pouze proti výrokům I., IV. a V., podala odvolání žalobkyně. Odvolací soud shledal, že mezi účastníky nebylo sporu o tom, že žalovaná prodává na území České republiky pásové pily italského výrobce firmy B., a to jako výhradní distributor, přičemž firma B. doporučuje pro své pily jako příslušenství pilové pásy německého výrobce W. S. Obchodním zástupcem firmy W. S. byl až do dne vzniku společnosti žalobkyně (11.11.1997) I. Pl. jako soukromý podnikatel, od něhož žalovaná v letech 1996 - 1997 pilové pásy odebírala. Na základě smlouvy o výhradním obchodním zastoupení uzavřené mezi německou firmou W. S. a žalobkyní se žalobkyně okamžikem svého vzniku stala výhradním obchodním zástupcem firmy W. S. pro Českou republiku s právem jednat jménem firmy W. S. a nabízet její výrobky a s povinností dodržovat opatření vyplývající z ISO 9001. Dne 3.4.1998 informovala jednatelku žalované o situaci ve firmě, o organizačních změnách, o nutnosti zvýšení cen a přerozdělení zakázek mezi jednotlivá střediska a doporučila další požadavky směřovat na pana Komárka. Dne 6.4.1998 se žalovaná obrátila se žádostí o přímé dodávky pilových pásů na W. S. v Německu, její žádost však byla dne 8.4.1998 německým výrobcem odmítnuta s poukazem na kontraktní povinnost k žalobci. Žalovaná od té doby odebírá pilové pásy W. od italské firmy B. cestou reexportu. V časově následující obchodní korespondenci žalovaná použila formulace „naše pásy jsou rozhodně mnohem lepší než ty, které jsou řemeslným způsobem svařovány v naší republice“ či „pilové pásy, které aktuálně prodáváme jsou jediné 100% originály W., jelikož jsou jediné, které jsou i svařené v Německu“. Jeden z dopisů obsahuje i výzvu k jednání o nákupu „skutečných originálních pásů W.“ s dodatkem, že současně může adresát prodávat i pásové pily na kov žalovaného, které jsou nejlepší v celé Evropě. V ceníku bimetalových pilových pásů platném od 1.1.1999 žalovaná uvádí, že „nestačí vlastnit pouze kvalitní pásovou pilu, ale je nezbytné používat také kvalitní pilový pás svařený přímo u výrobce, jelikož špatný svár poškozuje katastrofálním způsobem životnost pilového pásu, a to vede ke zvýšení provozních nákladů. Firma V. s.r.o. Vám dodá nejen pásové pily vysoké kvality, ale také originální pilové pásy za vysoce konkurence schopné ceny W. - VARIO, W. - MARATON, W. - FUTURA.“ V zásadě stejný text obsahuje i ceník žalované platný od 1.9.1999, který navíc obsahuje i text „nejlepší je nakupovat pilové pásy od nás, pásy originálně vyrobené a svařené přímo u výrobce. V dopise datovaném 31.8.1999 adresovaném společnosti T. .a.s. představitel firmy W. S. vyjadřuje znepokojení nad jednáním zahraničního zastoupení firmy B., žádá, aby s firmou B. I. byla vyjasněna situace a zdůrazňuje, že zahraničním zastoupením firmy B. není dovoleno používat při prodeji jméno W., popřípadě poukazovat na to, že se jedná o originální výrobky firmy W. Doporučuje nadále všechny reexportované pilové pásy označovat pouze jako B. Žalobkyně v červnu 1999 byla nucena reagovat na požadavek společnosti S. s.r.o. o vyjádření k informaci, že pilové pásy W. dovážené z Itálie firmou V. jsou lepší kvality než pásy W. distribuované firmou W. CZ s.r.o. V odpovědi poukazovala na své postavení výhradního zastoupení a na vysokou kvalitu výrobků firmy W. Sp., jež splňují normu ISO, která se vztahuje i na zpracování, distribuci a servisní a poradenské služby. Ve svých nabídkových letáčích pak žalobkyně rovněž zdůrazňuje vysokou kvalitu pilových pásů W. a nabídkový leták obsahuje plný text originálu certifikátu ISO 9001 pro firmu W. S. W. H. K. Sp., Deutschland. V internetové prezentaci žalobce pod [http: www.w-cz](http://www.w-cz) je údaj „výhradní zastoupení: W. CZ s.r.o. ISO 9001“ a dále vyobrazení ochranné známky W. s údajem ISO 9001.

Odvolací soud především souhlasil se závěry soudu prvního stupně o tom, že účastníci jsou soutěžitelé a jejich jednání je jednáním v hospodářské soutěži. Na rozdíl od závěru soudu prvního stupně však odvolací soud spatřoval v jednání žalované, jímž prezentovala výrobky, s nimiž obchoduje, konkrétně pilové pásy W., jak rozpor s dobrými mravy, tak i způsobilost žalobkyni jako soutěžitele poškodit. Výroky typu „je nezbytné používat kvalitní pilový pás svařený přímo u výrobce“ ... „nejlepší je nakupovat pilové pásy od nás“, „naše pásy jsou rozhodně mnohem lepší -“,

„jsou jediné 100% originály“, vypovídají podle odvolacího soudu o obchodní strategii, kterou žalovaná zvolila poté, když se s žalobkyní jako výhradním obchodním zástupcem německého výrobce W. Sp. nedohodla o pokračování v dřívější obchodní spolupráci. Žalovaná v průběhu řízení sama popřela své původní tvrzení, že nižší kvalita pilových pásů svařených u žalobkyně byla důvodem, proč ukončila obchodní spolupráci. Naopak poukazovala na nesolidárnost žalobkyně, když tuto spolupráci právě žalobkyně svévolně ukončila. Ačkoli tedy žalovaná měla prokazatelně zájem odebírat pilové pásy od žalobkyně, poté, kdy jí tato nevyhověla a neuspěla ani u německého výrobce, cíleně nabídku a propagaci jí prodáváného zboží zamířila na skutečnost, že žalobkyně pilové pásy, které odebírá od německého výrobce, sama svařuje. Tuto nezpochybnitelnou skutečnost, která jí dříve nijak nevadila, zneužila k tvrzením, že kvalitu zaručují pouze pilové pásy originálně svařované německým výrobcem, tedy jen ty pilové pásy W., které ona sama prodává. Je nutno přisvědčit žalobkyni, že za situace, kdy jejím obchodním partnerům bylo známo, že žalobkyně pilové pásy W. dokončuje - svařuje, jednalo se o výrok objektivně způsobilý vážně poškodit nejen dobré jméno žalobkyně, ale též pověst samotného výrobce. Takovéto jednání žalované naplňuje tak všechny znaky generální klauzule a skutkovou podstatu zlehčování podle § 50 obchodního zákoníku. I za situace, že by žalovaná prokázala, že tvrzení o lepší kvalitě sváru německého výrobce bylo pravdivé, což neučinila, nebylo by možné jí přisvědčit, že se jednalo o tzv. oprávněnou obranu, neboť nevyšla najevo žádná skutečnost, z níž by bylo možné dovodit, že byla k těmto výrokům donucena. Pokud totiž žalobkyně na tvrzení žalované reagovala tvrzeními, že pouze ona je výhradním obchodním zástupcem firmy W. S. a nikdo jiný nesmí takto označené výrobky na českém trhu uvádět, byla v právu. Žalované zřejmě nelze zakázat, aby pilové pásy W., které získává cestou reexportu jako příslušenství k pilám BIANCO, prodávala a též nabízela, avšak žalovaná rámcem tohoto oprávnění překračuje, když pilové pásy W. nabízí jako samostatné zboží. Shora specifikovaného nekalosoutěžního jednání se žalovaná dopouštěla v letech 1998 a 1999. Pro právní kvalifikaci je zcela bezvýznamné, že s účinností od 1.1.2001 byla novelou zákona č. 30/2000 Sb. připuštěna tzv. srovnávací reklama. Navíc i srovnávací reklama je přípustná, jen pokud nezlehčuje nepravdivými údaji zboží nebo služby soutěžitele.

Z uvedených důvodů odvolací soud dospěl k závěru, že žalobkyně oprávněně požaduje ochranu proti nekalosoutěžnímu jednání žalované, a to nyní již pouze ve formě přiměřeného zadostiučinění v penězích. Z hlediska výše tohoto zadostiučinění odvolací soud zvážil dopady jednání žalované na postavení žalobkyně. Žalovaná se nekalosoutěžního jednání dopouštěla průběžně v letech 1998 a 1999, když závadný text z nabídkových listů a ceníků odstranila teprve poté, kdy Vrchní soud v Olomouci potvrdil nařízené předběžné opatření. Nezanedbatelná je zejména okolnost, že takto se žalovaná prezentovala i na Mezinárodním strojírenském veletrhu v Brně v letech 1998 a 1999, takže zasáhla široký okruh potencionálních zákazníků žalobkyně. Tak vznikla obava a pochybnost o kvalitě žalobkyní dodávaných výrobků a žalobkyně byla nucena svým obchodním partnerům prokazovat neúvodnost nařčení ze strany žalované a činit kroky k očištění své pověsti. Je proto po právu, aby se jí za tyto těžkosti způsobené jednáním žalované dostalo satisfakce ve finanční formě. Naproti tomu žalobkyně nijak nedoložila, že by skutečně v důsledku jednání žalované ztratila některé své zákazníky a že došlo k zmenšení odbytu jí dodávaného zboží. Za přiměřenou finanční satisfakci proto odvolací soud považoval částku 250.000,- Kč. V tomto rozsahu proto odvolací soud změnil výrok I. napadeného rozsudku (část výroku I. rozsudku odvolacího soudu), zatímco ve zbytku, to je pokud byl zamítnut požadavek na přiznání finančního zadostiučinění vyšší částkou, napadený rozsudek potvrdil (výrok II.).

Odvolací soud nesdílel názor soudu prvního stupně, že nekalosoutěžního jednání, konkrétně klamavého označení zboží a služeb dle § 45 odst. 3 ObchZ a parazitování na pověsti dle § 48 ObchZ se dopustila žalobkyně tím, že při své prezentaci uváděla údaj o certifikátu jakosti ISO 9001, jehož držitelem je W. S. H. K., se sídlem ve - v Německu. Z odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně není zřejmé, na čí pověsti má takto žalobkyně parazitovat a sama žalovaná vyslovila názor, že žalobkyně parazituje na pověsti firmy W. S. Pokud soud prvního stupně tomuto názoru přisvědčil, pak zcela pominul, že žalovaná nemá legitimaci pro takovouto ochranu. Jedině W. S., jako držitel ISO 9001 může posoudit, zda na jeho pověsti žalobkyně parazituje či naopak, zda oprávněným uváděním údaje osvědčení jakosti podporuje jeho zájmy v České republice.

Smlouva o výhradním obchodním zastoupení žalobkyni ukládá povinnost pečlivě dodržovat opatření vyplývající z ISO 9001, včetně zákaznických a servisních služeb a výrobce za takovéto dodržování přebírá záruky. Je v jeho výlučném zájmu též kontrolovat, zda žalobkyně jako jeho smluvní partner opatření vyplývající z ISO dodržuje při všech postupech směřujících k prodeji pilových pásů W. včetně svařování a následného servisu. Pro posouzení věci je právně zcela bezvýznamné, zda dokončení výrobku realizované žalobkyní je či není v souladu se smlouvou uzavřenou mezi žalobkyní a německým výrobcem. Navíc z nabídkových letáků i internetové prezentace žalobkyně vyplývá, že žalobce údaj ISO 9001 uvádí s dodatkem, že se nejedná o přímou certifikaci, případně s originálem certifikátu pro německého výrobce a prezentuje tak pouze údaj o tom, že jako výhradní obchodní zástupce je povinna opatření vyplývající pro německého výrobce z ISO 9001 dodržovat. S ohledem na shora uvedené proto odvolací soud ve výrocích IV. a V. napadený rozsudek změnil tak, že vzájemný návrh žalované zamítl (část výroku I. rozsudku odvolacího soudu) a uložil žalované nahradit náklady řízení žalobkyni a státu (výroky III. a IV.).

Rozsudek odvolacího soudu napadla co do výroků I., III. a IV. žalovaná dovoláním, jehož přípustnost opřela o ustanovení § 237, odst. 1, písm. a) o.s.ř., neboť odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé. Dovolání zdůvodnila podle § 241a, odst. 2, písm. b) o. s. ř. nesprávným právním posouzením věci s tím, že odvolací soud řešil podstatné právní otázky v rozporu s hmotným právem, přičemž řešení těchto otázek má ve věci zásadní právní význam (§ 237, odst. 3 o. s. ř.). Konkrétně dovolatelka rozhodnutí odvolacího soudu, jímž byla zavázána k zaplacení přiměřeného zadostiučinění, vytkla, že se nedopustila nekalosoutěžního jednání ve smyslu § 53 obchodního zákoníku, naopak jednala v obraně vůči jednání žalobkyně, které bylo v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku, když žalobkyně jako výhradní obchodní zástupkyně společnosti W. S. dodávala žalované nikoli originální pilové pásy W., ale pásovinu, na níž sama prováděla sváry (výrobní operace, k nimž nebyla oprávněna) a posléze žalované svévolně přestala pilové pásy dodávat vůbec. Žalovaná vždy vystupovala jako obchodní zástupce výrobce pásových pil na kov B. s.r.l. se sídlem v Itálii a jí použité výrazy v jejich materiálech (např. „pro optimální řezání nestačí jenom vynikající pila jako třeba B., ale i kvalitní pilový pás“) nenesou znaky nekalosoutěžního jednání, neboť k tomu byla žalobkyní donucena a je třeba aplikovat ustanovení druhé věty § 50, odst. 2, obchodního zákoníku. V rozporu se zjištěným skutkovým stavem je pak závěr odvolacího soudu, že žalovaná neprokázala, že její tvrzení o lepší kvalitě sváru německého výrobce je pravdivé. Dovolatelka napadla i úvahu odvolacího soudu, že překročila rámec svého oprávnění, pokud pilové pásy W. nabízela jako samostatné zboží argumentací, že příslušenství věci je věcí samostatnou, samostatným zbožím, které je určeno k tomu, aby se stalo součástí věci hlavní nebo s ní bylo užíváno. Žalovaná nabízela pilové pásy W. vždy za tím účelem, aby se staly součástí pásových pil B., s nimiž žalovaná obchoduje, když tato skutečnost je relevantnímu účastníku trhu zřejmá již z přesných rozměrů pásů. Vytkla rovněž, že žalobkyně nikdy netvrdila, ani neprokázala, že jí jednáním žalované vznikla jakákoli újma na dobré pověsti, přičemž ochrany pověsti se nemůže domáhat osoba, která právo a právně závazná pravidla soutěže sama porušuje. Žalobkyně svařovala pásovinu W. na pilové pásy v rozporu se smlouvou o výhradním obchodním zastoupení a v rozporu se živnostenským zákonem jako nedovolené podnikání, což odvolací soud vůbec nehodnotil. Pokud se zmenšoval odbyt žalobkyně, bylo by lze se z tohoto důvodu domáhat náhrady škody, nikoli přiměřeného zadostiučinění a jsou irelevantní a rozporné se zjištěným skutkovým stavem úvahy odvolacího soudu o tom, že v důsledku jednání žalované vznikla pochybnost o kvalitě žalobkyní dodávaných výrobků a žalobkyně musela činit kroky k očištění své pověsti. Soud přitom porušil § 153, odst. 2 o. s. ř. neboť suploval povinnost tvrzení žalobkyně. Část rozsudku, jíž byl zamítnut vzájemný návrh, napadla žalovaná námitkou, že žalobkyně v rozporu se živnostenským zákonem provádí kompletaci pilových pásů a uvádí ve své prezentaci údaj o certifikaci jakosti ISO 9001, tak, že vyvolává u relevantního zákazníka klamavou představu o tom, že je držitelem tohoto certifikátu s odvoláním na neexistující nepřímou ISO certifikaci. Dopouští se tedy nekalosoutěžního jednání, k ochraně před tímto jednáním není zákonem legitimován jen některý účastník této soutěže. Jestliže žalovaná obchoduje pilovými pásy byť jako příslušenstvím k pásovým pilám B., a nikoli v plném rozsahu sortimentu, je přesto legitimní její právní zájem na tom, aby nebyla ohrožována či poškozována nekalosoutěžním jednáním žalobkyně, která obchoduje týměž zbožím. Žalovaná

navrhla v napadeném rozsahu zrušit rozsudek Vrchního soudu v Olomouci a věc mu v tom rozsahu vrátit k dalšímu řízení.

Žalobkyně se k podanému dovolání nevyjádřila.

Jelikož řízení u soudu prvního stupně bylo dokončeno (a rozhodnutí soudů obou stupňů vydána) po 1. lednu 2001, uplatní se pro dovolací řízení - v souladu s body 1., 15. a 17., hlavy první, části dvanácté, zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony - občanský soudní řád ve znění účinném po 1.1.2001.

Dovolání do výroku I. rozhodnutí odvolacího soudu je přípustné podle § 237, odst. 1, písm. a) o. s. ř., protože směřuje do měnícího rozhodnutí ve věci samé a je rovněž důvodné.

Dovolací soud nejprve zkoumal, zda řízení netrpí vadami uvedenými v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř. (tzv. zmatečnosti), jakož i jinými vadami řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny. Tyto vady, k nimž dovolací soud přihlíží v případě přípustného dovolání z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 druhá věta o. s. ř.), však z obsahu spisu neshledal a dovolatelka je s výjimkou námítky porušení § 153, odst. 2 o. s. ř. ani nenamítala. Uvedenou námítku dovolací soud za důvodnou nemá, když nároku na zaplacení 2.000.000,- Kč se žalobkyně domáhala od počátku řízení, právní posouzení nároku (tedy zhodnocení, zda se jedná o právo na přiměřené zadostiučinění či právo na náhradu škody) je věcí soudu a není překročením návrhu účastníka.

Nejvyšší soud dále rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumal v napadeném rozsahu (srov. § 242 odst. 1 o. s. ř.), jsa vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně toho, jak jej dovolatelka obsahově vymezila (srov. § 242 odst. 3 větu první o. s. ř.).

Právní posouzení věci je činnost soudu, spočívající v podřazení zjištěného skutkového stavu pod hypotézu (skutkovou podstatu) vyhledané právní normy, jež vede k učinění závěru, zda a komu soud právo či povinnost přiznává či nikoliv.

Nesprávným právním posouzením věci je obecně omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav (skutková zjištění), tj. jestliže věc posoudil podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně jí na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Odvolací soud postavil své rozhodnutí o přiznání přiměřeného zadostiučinění na závěru, že jednání žalované (která ve svých prezentacích, cenících a obchodní korespondenci uváděla tvrzení, že kvalitu zaručují pouze pilové pásy originálně svařované německým výrobcem - které sama prodává - a nikoli pásy svařované v České republice) bylo objektivně způsobilé vážně poškodit dobré jméno žalobkyně a naplnilo znaky skutkové podstaty zlehčování podle § 50 obchodního zákoníku, přičemž žalovaná neprokázala pravdivost svých tvrzení a z okolností nevyšlo najevo, že by se jednalo o oprávněnou obranu. Rozhodnutí soudu prvního stupně o vzájemném návrhu žalované pak změnil a návrh zamítl s odůvodněním, že bránit se proti parazitování na své pověsti uváděním klamavých údajů o certifikaci ISO 9001 může pouze W. S. a že žalobkyně byla povinna pečlivě dodržovat opatření vyplývající z ISO 9001 na základě smlouvy o výhradním obchodním zastoupení.

Dovolatelka proti výroku ukládajícímu jí zaplatit přiměřené zadostiučinění namítala, že její jednání nebylo nekalosoutěžním, neboť k němu byla žalobkyní donucena (a jednalo se tedy o oprávněnou obranu ve smyslu druhé věty ustanovení § 50, odst. 2 obchodního zákoníku), rovněž namítala, že žalobkyni nevznikla nemateriální újma a takovou újmu žalobkyně v řízení ani netvrdila.

Dovolatelka tedy ani nenamítala, že by byl nesprávný závěr o tom, že její jednání naplnilo znaky jednání nekalosoutěžního, poukazuje na liberační ustanovení druhé věty § 50, odst. 2 obchodního zákoníku, podle něhož nekalou soutěží není, byl-li soutěžitel k takovému jednání okolnostmi donucen (oprávněná obrana).

Závěr odvolacího soudu o nekalosoutěžním jednání žalované koresponduje se stávající judikaturou (srov. např. rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 24.3.1997, sp. zn. 3 Cmo 156/95, uveřejněné v časopise Soudní rozhledy, v čísle 11/1999, na str. 372, podle něhož „je v rozporu s dobrými mravy soutěže a jednáním nekalé soutěže podle § 50 obchodního zákoníku, pokud dopis s nabídkou služeb jakkoli naznačuje, že u druhého soutěžitele se určitému druhu služeb nevěnuje patřičná pozornost, protože jsou považovány za málo důležité či okrajové, a proto je pro adresáty dopisu výhodnější obrátit se na služby nabízejícího soutěžitele“).

Námítka, že žalovaná byla žalobkyní donucena k případnému nekalosoutěžnímu jednání ve smyslu druhé věty § 50, odst. 2 obchodního zákoníku, důvodná není. Odvolací soud uzavřel, že žalovaná neprokázala pravdivost šířených tvrzení, jimiž zlehčovala soutěžitele, z tohoto skutkového závěru je třeba vycházet i v dovolacím řízení. Nebyla-li šířená tvrzení pravdivá, nemůže žalované svědčit oprávněná obrana ve smyslu druhé věty ustanovení § 50, odst. 2 obchodního zákoníku, protože o ní lze uvažovat pouze v případě uvádění či rozšiřování pravdivých údajů o poměrech, výrobcích nebo výkonech jiného soutěžitele. V této souvislosti dovolatelka neúspěšně napadá zjištěný skutkový stav (neprokázání pravdivosti tvrzení o lepší kvalitě sváru německého výrobce i neprokázání újmy na dobré pověsti žalobkyně), aniž výtky jakkoli konkretizuje. Neúplnost nebo nesprávnost zjištění skutkového stavu věci není dovolacím důvodem podle § 241a odst. 2 písm. a) v případě, že odvolací soud dospěl ke skutkovým závěrům, na kterých založil své rozhodnutí. I když jsou tato skutková zjištění nesprávná, nejedná se o vadu řízení a nápravy se lze domáhat jen dovolacím důvodem podle § 241a odst. 3. Na nesprávnost hodnocení důkazů lze usuzovat - jak vyplývá ze zásady volného hodnocení důkazů - jen ze způsobu, jak soud hodnocení důkazů provedl. Nelze-li soudu v tomto směru vytknout žádné pochybení, pak není možné ani polemizovat s jeho skutkovými závěry, například namítat, že z provedených důkazů vyplývá jiné skutkové zjištění (srov. Bureš, Drápal, Krčmář, Mazanec, Občanský soudní řád. Komentář, C.H. Beck. Praha. 6. vydání). Oprávněnost obrany žalované nevyplývá ani z výtky, že žalobkyně svařovala pilové pásy v rozporu se smlouvou o výhradním obchodním zastoupení a v rozporu se živnostenským zákonem již proto, že nedovolené podnikání žalobkyně, jež v tom žalovaná spatřuje, nebylo předmětem soudního řízení a tyto skutečnosti, i kdyby byly v řízení prokázány, nebyly pro posouzení předmětné věci a projednávaných nároků stran relevantní. Ani z případného nedovoleného podnikání žalobkyně nelze dovodit, že by jí byla žalovaná donucena k šíření jinak pravdivých údajů netýkajících se dovolenosti podnikání a způsobily přivodit žalobkyni újmu. Dovolatelce je nutno přisvědčit, pokud svou výtkou zamířila do závěru odvolacího soudu o tom, že žalované sice zřejmě nelze zakázat, aby pilové pásy W., které získává cestou reexportu jako příslušenství k pilám B. prodávala a též nabízela, avšak žalovaná rámec tohoto oprávnění překračuje, když pilové pásy W. nabízí jako samostatné zboží. Pilové pásy jsou svou povahou věcí nikoli samostatně použitelnou, ale zřejmě určenou jako řezné medium k montáži do strojní pily. Je běžné, že řezný pás se opotřebí dříve než vlastní stroj a po dobu životnosti pily je užíváno více pásů, které jsou prodávány samostatně a nikoli pouze jako součást stroje. Nicméně na uvedeném (nesprávném) závěru odvolací soud vystavěl pouze (rovněž nesprávnou) úvahu, že žalobkyně byla na základě smlouvy o výhradním obchodním zastoupení výlučně pouze ona oprávněna uvádět výrobky W. na český trh a žalované nesvědčila obrana podle druhé věty § 50, odst. 2 obchodního zákoníku tyto závěry nemění nic na rozhodném hodnocení, že žalovaná jiným svým jednáním naplnila znaky skutkové podstaty zlehčování, jak je popsáno výše.

Důvodnými má však dovolací soud námítky napadající vznik nemateriální újmy u žalobkyně, na jejímž základě odvolací soud přiznal přiměřené zadostiučinění ve výši 250.000,- Kč, neboť soud nenavázal na již publikovanou judikaturu vztahující se k věci.

Přiměřené zadostiučinění ve smyslu § 53 obchodního zákoníku jako právní prostředek ochrany proti nekalé soutěži je nárokem satisfakčním, který slouží reparaci nemateriální újmy a má proto v podstatě objektivní charakter. Materiální a subjektivní hlediska mají při poskytování zadostiučinění pouze podružný, popřípadě zanedbatelný význam (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18.9.2002, čj. 29 Odo 652/2001 - 161, uveřejněný v časopise Právo a podnikání, v čísle 2/2003, na str. 29).

K tomu, aby soud mohl jednáním nekalé soutěže dotčenému účastníkovi přiznat právo na přiměřené zadostiučinění v penězích, musí být zde jako nepochybné zjištěno, že tento účastník utrpěl v souvislosti s jednáním nekalé soutěže nemajetkovou újmu, a to v takovém rozsahu nebo takového druhu, že nepostačuje její vyrovnání přiměřeným zadostiučiněním v nepeněžitě formě. Teprve poté lze posuzovat, jaká částka, požadovaná k zaplacení jako zadostiučinění, je přiměřená k vyrovnání vzniklé nemateriální újmy (rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 7.12.1998, sp. zn. 3 Cmo 257/97).

Odvolací soud nevysvětlil, v čem spatřil nemajetkovou újmu vzniklou na straně žalobkyně a proč přiznal žalobkyni právo na přiměřené zadostiučinění za situace, kdy žalovaná upustila od nekalosoutěžního jednání a řízení o povinnosti zdržet se závadného jednání bylo zastaveno. Za těžkosti, pro něž shledal odvolací soud přiznání přiměřeného zadostiučinění po právu, označil pouze vzniklou obavu a pochybnost o kvalitě výrobků dodávaných žalobkyní v důsledku toho, že žalovaná zasáhla svou opakovanou prezentací na Mezinárodním strojírenském veletrhu v Brně široký okruh potencionálních zákazníků žalobkyně, ačkoliv žalobkyně zároveň podle odvolacího soudu nedoložila, že by zákazníci ztratila či utrpěla snížení odbytu zboží. Vznikly-li žalobkyni při prokazování nedůvodnosti nařčení a v souvislosti s tvrzenými kroky k očištění pověsti náklady, bylo namíste hodnotit, zda je založeno právo na náhradu způsobené škody, neboť zvýšené náklady jsou svou povahou újmou materiální. Rozhodnutí odvolacího soudu o přiznání přiměřeného zadostiučinění jako satisfakce za způsobenou nemateriální újmu je z pohledu shora citované judikatury, od níž nemá Nejvyšší soud důvod se v této věci odchýlit, nesprávné.

Zbývá se zabývat tou částí dovolání, která směřuje do zamítnutí vzájemného návrhu žalované. Zamítnutí vzájemného návrhu napadla dovolatelka výtkou, že k ochraně před nekalosoutěžním jednáním žalobkyně spočívajícím zejména v uvádění klamavých údajů o certifikaci ISO 9001, je aktivně legitimována jako obchodník s toutéž komoditou (pilovými pásy) s níž obchoduje i žalobkyně.

Z obsahu soudního spisu se podává, že soud prvního stupně shledal v jednání žalobkyně naplnění znaků jak generální klauzule nekalé soutěže (srov. § 44 odst. 1 obchodního zákoníku), tak i klamavého označení zboží a služeb (srov. § 46 obchodního zákoníku). Při změně rozhodnutí o vzájemném návrhu žalované odvolací soud zcela pominul vysvětlit, v čem shledal nesprávnost závěru soudu prvního stupně o tom, že chování žalobkyně spočívající v uvádění certifikace ISO 9001 naplňuje znaky klamavého označení zboží a služeb ve smyslu § 46 obchodního zákoníku. Vypořádával se pouze s argumentací, že toto chování není parazitováním na pověsti ve smyslu § 48 obchodního zákoníku, neboť ochrany proti takovému nekalosoutěžnímu jednání by se mohl domáhat pouze subjekt W. S. Podle § 46 obchodního zákoníku je mimo jiné klamavým označením zboží a služeb každé označení, které je způsobilé vyvolat v hospodářském styku mylnou domněnku, že jím označené zboží nebo služby vykazují zvláštní charakteristické znaky nebo zvláštní jakost, přičemž je nerozhodné, zda označení bylo uvedeno bezprostředně na zboží, obalech, obchodních písemnostech apod., či zda ke klamavému označení došlo přímo nebo nepřímo a jakým prostředkem se tak stalo. Klamavým je i údaj sám o sobě pravdivý, jestliže vzhledem k okolnostem a souvislostem, za nichž byl učiněn, může uvést v omyl. Certifikát ISO 9001 je nepřenosným certifikátem jakosti udělovaným akreditovanými certifikačními orgány. Citovaným ustanovením § 46 obchodního zákoníku není zejména měřeno zjištění odvolacího soudu o prezentaci žalobkyně, z níž vyplývá, že certifikaci ISO 9001 německého výrobce uvádí v souvislosti s jeho výhradním obchodním zastoupením, přičemž odvolací soud navíc pominul vyložit, na základě jaké úvahy dospěl k závěru, že výhradní obchodní zástupce je povinen

dodržovat opatření vyplývající pro zastoupeného německého výrobce z jeho certifikátu ISO 9001. Z hlediska vznesené dovolací námitky je proto právní posouzení vzájemného návrhu žalované tak, jak je učinil odvolací soud, neúplné a nesprávné. Nejvyšší soud uzavírá, že dovolání je podle § 241a, odst. 2, písm. b) o. s. ř. důvodné, protože odvolací soud založil své rozhodnutí na nesprávném a neúplném právním posouzení věci. Proto dovolací soud rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 24. června 2004, čj. 4 Cmo 294/2003 - 238, v měnící části výroku o věci samé a v závislých výrocích o náhradě nákladů řízení, zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b, odst. 3, věta druhá o. s. ř.), v němž bude soud vázán právním názorem dovolacího soudu (§ 243d, odst. 1, věta za středníkem o. s. ř.), přičemž rozhodne také o dosavadních nákladech řízení včetně řízení dovolacího (§ 243d, odst. 1 o. s. ř.).

Proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek

V Brně 15. června 2005

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 1.11.1995 sp. zn. II. ÚS 192/95

II. ÚS 192/95

> Ustanovení článku 2 odst. 3 Listiny a článku 2 odst. 4 Ústavy, znějící "Každý může činit, co není zákonem zakázáno a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá", musí platit i pro oblast pracovněprávních vztahů a to i při vědomí jejich specifik, neboť jde o ustanovení, mající v každé demokratické společnosti zásadní význam, a to potud, že je pojistkou svobody a současně i pojistkou proti totalitarizaci společnosti, jíž je vlastní snaha o znormování pokud možno všech oblastí života. <

Ústavní soud

rozhodl v senátě ve věci ústavní stížnosti stěžovatele M. ČS, spol. s r. o., K.t. proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích, sp. zn. 7 Co 524/95, ze dne 12. 4. 1995, ve spojení s rozsudkem Okresního soudu v Českých Budějovicích, sp. zn. 14 C 359/92, ze dne 10. 6. 1993, t a k t o:

Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích, sp. zn. 7 Co 524/95, ze dne 12. 4. 1995, ve spojení s rozsudkem Okresního soudu v Českých Budějovicích, sp. zn. 14 C 359/95, ze dne 10. 6. 1993, se z r u š u j e.

O d ů v o d ě n í

Navrhovatel ve své ústavní stížnosti namítá nesprávnost napadených rozsudků tak, jak jsou shora označeny, potud, pokud krajský soud, jsa vázán zrušujícím rozhodnutím Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 1. 1995, čj. 6 Cdo 105/94-106, dovedl, že ujednání obsažená v čl. V smluv o tom, že se vedlejší účastníci (v řízení před obecnými soudci odpůrci) zdrží "po dobu 12 měsíců od skončení pracovního poměru samostatného nebo i nesamostatného podnikání v obchodním odvětví zaměstnavatele" a o tom, že v případě porušení tohoto "konkurenčního ujednání" zaplatí "pokutu ve výši šestinásobku hrubého měsíčního příjmu, stanoveného podle hrubého příjmu v měsíci předcházejícím porušení povinnosti", odporují čl. 26 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen Listina) a čl. 1 věta druhá Listiny, s tím, že pracovní předpisy mají kogentní povahu, a proto v nich nelze připustit uplatnění čl. 2 odst. 3 Listiny. Navrhovatel naopak dovozoval, že napadená rozhodnutí a nikoliv smlouvy resp. jejich čl. V porušují čl. 26 odst. 1; čl. 2 odst. 3; čl. 36 odst. 1; čl. 2 odst. 2; čl. 11 odst. 1; čl. 4 odst. 4 Listiny. Zejména zdůraznil, že zrovna tak, jako občanskoprávní vztahy jsou i pracovněprávní vztahy soukromoprávní povahy, a to mezi rovnými subjekty. Proto také normy je upravující mají zásadně povahu dispozitivní a pouze tam, kde to zákon výslovně stanoví či z povahy ustanovení zákona to vyplývá, mají povahu kogentní s tím účinkem, že se od nich nelze odchýlit pod sankcí neplatnosti. Kromě toho nemůže existovat rozdíl mezi normami pracovního práva a občanského práva ve vztahu k ústavním zákonům v tom smyslu, že by se u jedněch aplikovaly jinak než u druhých. Současně poukázal na ustanovení § 29 odst. 2 Zákoníku práce, který upravuje možnost dalších ujednání ohledně podmínek, na nichž mají účastníci zájem a dovedl, že zatímco čl. 2 odst. 3 Listiny určuje rámec pro oblast soukromoprávní, tedy i pracovněprávní, článek 1 věta druhá Listiny, kterého se soudy dovolávaly a který stanoví nezadatelnost, nezcizitelnost, nepromlčitelnost, nezrušitelnost základních práv a svobod, je určen pro veřejnoprávní sféru. Zejména z těchto důvodů odmítl pak názor krajského soudu resp. Vrchního soudu o tom, že čl. 2 odst. 3 Listiny (každý může činit, co není zákonem zakázáno) není uplatnitelný pro oblast vztahů řídicích se Zákoníkem práce. Taktéž pokud jde o čl. 26 odst. 1 Listiny (každý má právo podnikat) i čl. 4 odst. 1 Listiny (povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích při zachování základních práv a svobod), navrhovatel dovedl, že tyto vyjadřují a upravují podmínky vztahu ve veřejnoprávním smyslu a nikoliv v soukromoprávním smyslu, když bez dispozitivní podstaty uplatňování práv v soukromoprávní oblasti (čl. 2 odst. 3 Listiny) by v podstatě nebylo možno zajistit přirozené fungování občanské společnosti zejména ve sféře hospodářské. Konkrétně pak zdůraznil, že

předmětným ujednáním, obsaženým v čl. V smluv, se účastníci nevzdali práva podnikat dle čl. 26, s tím, že tento článek zahrnuje i právo nepodnikat, přičemž v širších souvislostech je právo na podnikání i právem podnikatele na ochranu podmínek, za nichž je možno podnikání realizovat. Vlastní realizace podnikání má takto nejenom subjektivní stránku představovanou uzavíráním obchodněprávních, pracovněprávních a jiných smluv, ale též objektivní stránku, kterou představuje jak obecná právní úprava, tak státem vytvořené podmínky pro podnikání, mezi které patří i soustava příslušných orgánů, zejména soudů, jež umožňují uplatnit subjektivní podmínky podnikání, tj. zejména dodržování smluv. V případě daného ujednání, obsaženého v čl. V, pak šlo jen o to, aby nebylo ohroženo postavení navrhovatele na trhu v důsledku narušení ochrany jeho obchodního tajemství a aby nedošlo ke zneužití poznatků, které vedlejší účastníci, dříve odpůrci, získali při své činnosti jinými podnikatelskými subjekty se stejným nebo obdobným předmětem podnikání, a proto má navrhovatel právo na soudní ochranu, domáhá-li se plnění této subjektivní podmínky podnikání. Závěrem navrhl zrušení napadených rozhodnutí.

Krajský soud v Českých Budějovicích ve svém vyjádření k návrhu především poukázal na svůj první rozsudek ze dne 14. 1. 1994, v němž zaujal stanovisko, že předmětné ujednání není v rozporu s Listinou a pokud v konečné fázi vycházel z odlišného právního názoru, bylo tomu tak proto, že byl ve smyslu ustanovení § 243d odst. 1 o.s.ř. vázán právním názorem dovolacího, tj. Vrchního soudu.

Vedlejší účastníci ve svém vyjádření k návrhu uvedli, že stěžovatelé argumentují stále stejným způsobem. K věci samé konstatovali, že je-li předmětné ujednání pracovněprávní povahy, platí i § 244 odst. 1 Zákoníku práce, dle kterého smluvní volnost se uplatní pouze tam, kde to pracovněprávní předpisy umožňují. Dále se ve vyjádření uvádí, že Zákoník práce (§ 75) neumožňuje sjednání smlouvy, která by omezovala zaměstnavatelskou výdělečnou činnost i po skončení pracovního poměru a že z § 246 a násl. Zákoníku práce plyne zákaz jiných forem zajištění práv a povinností, než výslovně upravených. Poté ve svém vyjádření dovodili, že vzhledem k neexistenci zákona, který by zakazoval vykonávat podnikatelskou činnost ve stejném předmětu jako jeho bývalý zaměstnavatel, je nutno vycházet z čl. 26 odst. 1 Listiny, kde je upraveno právo podnikat, a z čl. 1 věta druhá Listiny, kde je upravena nezczizitelnost základních práv. Zcela na závěr vedlejší účastníci připustili, že se skutečně v současné době objevují různé podoby tzv. konkurenčního ujednání zejména tam, kde jde o právnické osoby s cizím prvkem, a to patrně v důsledku nepřesné aplikace cizího práva nebo nesprávného překladu cizích smluv, avšak že naše současná právní úprava jejich existenci neumožňuje. Z důvodů shora uvedených pak navrhli zamítnutí ústavní stížnosti.

Ústavní soud při projednávání včas podaného návrhu navrhovatele respektoval, že není běžnou třetí instancí v systému všeobecného soudnictví, že není ani vrcholem soustavy obecných soudů, že není ve vztahu k těmto soudům soudem nadřazeným (čl. 81, čl. 90 Ústavy ČR), to vše však za předpokladu, že napadenými rozhodnutími nebylo porušeno základní právo nebo svoboda, zaručené ústavním zákonem nebo mezinárodní smlouvou podle čl. 10 Ústavy [§ 72 odst. 1 písm. a) zák. č. 182/1993 Sb. ve spojení s čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy]. Vzhledem k tomu, že navrhovatel uplatnil námitky, spočívající právě v porušení základních práv a svobod, nezbylo Ústavnímu soudu, než se věcí zabývat. Za tímto účelem si vyžádal od Okresního soudu v Českých Budějovicích spis, sp. zn. 14 C 359/92, z něhož zjistil, že mezi navrhovatelem a vedlejšími účastníky, dříve odpůrci, byly uzavřeny smlouvy, v nichž se vedlejší účastníci, dříve odpůrci, mimo jiné v čl. V smluv zavázali, že se zdrží "po dobu 12 měsíců od ukončení pracovního poměru samostatného nebo i nesamostatného podnikání v obchodním odvětví zaměstnavatele" a že v případě porušení "konkurenčního ujednání" zaplatí žalobci "pokutu ve výši šestinásobku hrubého měsíčního příjmu, stanoveného podle hrubého příjmu v měsíci předcházejícím porušení povinností". Pracovní poměr vedlejších účastníků, dříve odpůrců, u navrhovatele byl rozvázán dohodou ke dni 31. 7. 1992. Vedlejší účastníci, dříve odpůrci, ještě za trvání pracovního poměru založili spol. s r. o. s názvem MIN - servis, která má obdobný předmět podnikání jako navrhovatel a v této společnosti po skončení pracovního poměru vyvíjeli podnikatelskou činnost, což vedlo navrhovatele k podání žaloby na zaplacení šestinásobku hrubého měsíčního příjmu, s

odůvodněním, že vedlejší účastníci, dříve odpůrci, porušili svůj závazek, nacházející se pod čl. V smluv. Dále Ústavní soud zjistil, že rozsudkem ze dne 10. 6. 1993, čj. 14 C 359/92-60, Okresní soud v Českých Budějovicích zamítl návrh navrhovatele proti odpůrcům, nyní vedlejším účastníkům, na zaplacení vyčíslených šestinásobků. Proti tomuto rozsudku podal navrhovatel odvolání, na jehož základě rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 14. 1. 1994, čj. 7 Co 2163/93-84, byl změněn rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích tak, že návrhu na zaplacení šestinásobku proti odpůrcům, nyní vedlejším účastníkům, bylo vyhověno. Následně na základě dovolání, které podali zavázaní odpůrci, nyní vedlejší účastníci, byl rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 14. 1. 1994, sp. zn. 7 Co 2163/93-84, rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 1. 1995, sp. zn. 6 Cdo 105/94, zrušen a věc vrácena Krajskému soudu v Českých Budějovicích k dalšímu řízení. Rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 12. 4. 1995, sp. zn. 7 Co 524/95, bylo rozhodnuto tak, že se potvrzuje rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 10. 6. 1993, čj. 14 C 359/92-60, kterým byl zamítnut návrh navrhovatele, aby odpůrci, nyní vedlejší účastníci, zaplatili navrhovateli: V. V. částku 88.600,- Kč, R. H. částku 59.994,- Kč, R. V. částku 70.272,- Kč a odpůrkyně I. H. částku 41.760,- Kč. V tomto posledně uvedeném a ústavní stížností napadeném rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích, krajský soud konstatuje vázanost právním názorem dovolacího soudu s tím, že se v podrobnostech odkazuje na rozsudek Vrchního soudu ze dne 20. 1. 1995, sp. zn. 6 Cdo 105/94. V odůvodnění rozsudku Vrchního soudu se potom uvádí, že čl. V smluv je pracovněprávním ujednáním, řídícím se Zákoníkem práce, který má kogentní povahu, tzn. že nikdo nesmí činit to, co je zákonem zakázáno, přičemž Vrchní soud dospívá k závěru, že § 29 odst. 2 Zákoníku práce nutno interpretovat s přihlédnutím k § 244 odst. 1 Zákoníku práce, v němž je právě vyjádřena zásadně kogentní povaha Zákoníku práce, což dále znamená, že smluvní volnost se uplatní jen tam, kde to pracovněprávní předpisy umožňují. Dále Vrchní soud konstatoval, že v oblasti Zákoníku práce platí, že nikdo nesmí činit to, co je zákonem zakázáno, takže nelze argumentovat čl. 2 odst. 3 Listiny, dle kterého naopak každý může činit, co mu není zákonem zakázáno. Poté Vrchní soud právě ze shora uvedené zásady, že nikdo nesmí činit to, co je zákonem zakázáno, dovozoval, že znění § 75, § 73 Zákoníku práce neumožňuje uzavření smlouvy omezující výtěžnou činnost po skončení pracovního poměru, a že znění § 246 až § 248 Zákoníku práce vylučuje možnost zajistit práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů jinými, než tam uvedenými způsoby, tj. pokutou. Konečně Vrchní soud konstatoval porušení čl. 26 odst. 1 Listiny i čl. 1 věty druhé Listiny předmětným ujednáním, neboť zákon nestanoví žádné omezení pro výkon podnikatelské činnosti pro případ, že bývalý zaměstnanec hodlá podnikat ve stejném předmětu činnosti jako jeho bývalý zaměstnavatel. Závěrem odmítl jako nesprávný názor krajského soudu o porušení čl. 26 odst. 1 Listiny, byl-li by závazek sjednán na zcela nepřiměřenou nebo neomezenou dobu a naopak potvrdil správnost odkazu krajského soudu na možnost domáhat se soudní ochrany při ohrožení nebo porušení práva na obchodní tajemství a pro nekalosoutěžní ujednání dle Obchodního zákoníku. Zcela na závěr Vrchní soud konstatoval, že dohoda, obsažená v čl. V pracovních smluv, je ve smyslu § 242 odst. 1 písm. a) Zákoníku práce neplatná pro rozpor s obsahem a účelem zákona.

Ústavní soud, respektující svoje pravomoci, dané, jak již bylo konstatováno shora, ústavněprávními hledisky, a vycházející z čl. 1 věty první, z čl. 3 odst. 1 Listiny, v nichž je upravena zásada rovnosti v právech jak pro osoby fyzické, tak právnické (srov. rozhodnutí Ústavního soudu ČR, sp. zn. Pl. ÚS 15/93); z čl. 2 odst. 3 Listiny, čl. 2 odst. 4 Ústavy, dle kterých každý může činit, co není zákonem zakázáno a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá, a konečně z čl. 26 odst. 1 Listiny, dle něhož má každý právo podnikat, dospěl k závěru, že ať už jde v čl. V smluv o ujednání občanskoprávní povahy, jak dovodil krajský soud ve svém rozsudku ze dne 14. 1. 1994, čj. 7 Co 2163/93-84, nebo pracovněprávní povahy, jak dovodil Vrchní soud ve svém rozsudku ze dne 20. 1. 1995, čj. 6 Cdo 105/94-106, podstatou zůstává, že jde o zachování rovnosti v právu podnikat na straně stěžovatele a na straně vedlejších účastníků, dříve odpůrců. Ve shora uvedeném již bylo konstatováno, že rovnost v právech je základním právem a právo podnikat taktéž. Pro jejich vzájemný vztah platí, že rovnost má povahu akcesorickou, a proto lze na porušení principu rovnosti usuzovat, jen je-li tu vztah k jinému základnímu právu (srov. rozhodnutí

Ústavního soudu ČR, sp. zn. Pl. ÚS 4/95). Rovností v právu podnikat je pak konkrétně třeba rozumět potencionální či relativní rovnost, která znamená, že se pro právo podnikat vyžaduje, aby bylo zásadně uplatňováno za stejných faktických poměrů (srov. rozhodnutí Ústavního soudu ČSFR, sp. zn. Pl. ÚS 22/92). Protože v dané věci nelze přehlédnout, že napadená rozhodnutí založila nerovnost na straně stěžovatele - navrhovatele, spočívající v tom, že léty budované poznatky o jednotlivých metodách či dokonce objevy právě učiněné a jiné skutečnosti, mající podnikatelskou hodnotu, byly uvolněny bez dalšího k aplikaci třetím osobám, tj. vedlejším účastníkům, dříve odpůrcům, kteří se o ně ani nemuseli nijak zasloužit, má Ústavní soud za to, že napadená rozhodnutí porušují jak čl. 1 větu prvou, čl. 3 odst. 1 Listiny, upravující zásadu rovnosti, tak čl. 26 odst. 1 Listiny, upravující právo podnikat. Na uvedeném nic nemění možnost domáhat se soudní ochrany, ať už pro nekalosoutěžní chování, nebo pro porušení obchodního tajemství, protože již jde jen o následné nástroje, směřující k obnově porušené rovnosti v podnikání [srov. ustanovení § 17; § 51; § 44 odst. 2 písm. g); § 53; § 20 Obchodního zákoníku]. Za této situace nezbylo Ústavnímu soudu, než pro totožnost pochybení obě napadená rozhodnutí zrušit dle § 82 odst. 3 zák. č. 182/1993 Sb.

Pro úplnost se výslovně uvádí, že Ústavní soud nesdílí názor Vrchního soudu o nemožnosti argumentovat čl. 2 odst. 3 Listiny v oblasti pracovněprávních vztahů, neboť toto ustanovení je ustanovením v demokratické společnosti nesmírně významným, jak potvrzuje i jeho zařazení hned do čl. 2 Ústavy, a to potud, že je pojistkou svobody a současně i pojistkou proti totalitizaci společnosti, již je vlastní snaha o znormování pokud možno všech oblastí života. Dále dlužno dodat, že se Ústavní soud ztotožnil s názorem Krajského soudu v Českých Budějovicích, obsaženým v jeho rozhodnutí ze dne 14. 1. 1994, čj. 7 Co 2163/93-84, který při hodnocení předmětného ujednání vzal v úvahu délku doby závazku (12 měsíců), neboť skutečně závazek časově neomezený nebo na nepřiměřenou dobu by nepochybně vedl též k zásahu do rovnosti v právu podnikat, avšak z hlediska vedlejších účastníků, dříve odpůrců. Obecně vzato, bude třeba individuálně přistupovat k hodnocení tzv. "konkurenčních ujednání", tj. od případu k případu, neboť faktem zůstává, že tu je na jedné straně výslovná úprava, týkající se nekalosoutěžního chování a porušení obchodního tajemství (dle Obch. zák.), ochrany autorských práv (zák. č. 35/1965 Sb., ve znění pozdějších předpisů), objevů, vynálezů, zlepšovacích návrhů (zák. č. 527/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů) a na druhé straně jsou důležité takové ukazatele, jako je výše sjednané pokuty, délka doby pracovního poměru, délka doby závazku, povaha provozu atd., to vše s tím, že nejen získávání zkušeností, poznatků, ale i jejich využívání, je tou nejpřirozenější součástí lidské existence.

Pokud jde o navrhovatelem tvrzená porušení dalších ústavně zaručených základních práv a svobod, Ústavní soud konstatuje, že se jimi již nezabýval, neboť si pro účely rozhodnutí vystačil se zjištěním porušení shora uvedených základních práv a svobod (čl. 1 věta první, čl. 3 odst. 1, čl. 26 odst. 1 Listiny). Zcela na závěr se v této souvislosti odkazuje na rozhodnutí Ústavního soudu, sp. zn. I. ÚS 89/94, dle kterého je Ústavní soud sice vázán petitem stěžovatele, nikoliv však jeho odůvodněním, tj. argumenty, které stěžovatel uvádí. Dle čl. 89 odst. 2 Ústavy jsou vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu závazná pro všechny orgány i osoby.

P o u č e n í: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 1. 11. 1995